

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

dezvoltarea
socială

EFACT AL CREȘTERII
ECONOMIEI ROMÂNESȚI

*TOVARAȘUL NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,
A VIZITAT TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE PRIMĂVARĂ
ȘI SALONUL INTERNAȚIONAL AL CHIMIEI*

Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu

adresat celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite

pentru comerț și dezvoltare de la Manila

IDEI VALOROASE PENTRU SOLUȚIONAREA REALISTĂ A PROBLEMELOR AFLATE ÎN ATENȚIA COMUNITĂȚII INTERNAȚIONALE

LUPTA PENTRU PROPĂȘIREA economică și socială, pentru întărirea independenței și suveranității țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniat, a tuturor statelor constituie unul din obiectivele esențiale ale întregii politici externe promovate cu fermitate și consecvență de România socialistă. Caracterul realist și constructiv al acestei politici, ce corespunde intereselor celor mai arzătoare ale întregii omeniri, ale cauzei generale a progresului și păcii, ale edificării unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, și-a găsit o nouă confirmare în deosebitul interes și via satisfacție cu care a fost primit de participanți mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare care a început luni la Manila.

În rîndul delegaților la conferință se bucură de o înaltă apreciere preocuparea constantă a șefului statului român pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, ideile și propunerile sale realiste într-un moment în care U.N.C.T.A.D. are nevoie de idei noi în vederea înlăturării scopurilor sale.

Importanta reuniune internațională din capitala Filipinelor, la care participă aproape 7000 de delegați din 159 state ale lumii, precum și reprezentanți ai unor agenții specializate ale O.N.U. și a numeroase organisme guvernamentale și neguvernamentale, este chemată să dezbătă și să adopte un ansamblu de măsuri concrete și angajante, care să aducă realmente o contribuție la soluționarea mai grabnică a uneia din cele mai importante probleme ale epocii contemporane: lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale, a unor relații noi bazate pe deplină egalitate și echitate între națiuni.

Gravă anomalie a zilelor noastre, a epocii celei mai ample revoluții tehnico-științifice, subdezvoltarea în care trăiește încă o mare parte a omenirii lipsește zeci și zeci de popoare de cele mai elementare condiții de viață civilizată, de posibilitatea de a-și manifesta forța creatoare pentru angajarea hotărîtă pe calea progresului economic și social, în folosul propriu și al întregii omeniri. În același timp, așa cum se arată în mesaj, perpetuarea marilor decalaje dintre țările în curs de dezvoltare și țările avansate constituie un factor permanent de încordare în relațiile internaționale, de instabilitate în economia mondială, accentuînd fenomenele de criză — economică, energetică, monetară — cu consecințe profund negative asupra evoluției tuturor statelor. De aceea, subliniază mesajul, „este clar că actuala stare de lucruri nu mai poate continua, că se impune să se facă totul, de către toate statele, pentru soluționarea grabnică a acestor grave probleme ale umanității”.

Fără îndoială și propria experiență istorică din ultimele decenii a României confirmă acest lucru — esențiale sînt în primul rînd înșiși eforturile țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea lor economico-socială accelerată. În același timp, o importanță de prim ordin o are făurirea mai rapidă a noii ordini economice

internaționale, așezarea pe baze noi, juste și echitabile, a întregului sistem de relații economice internaționale.

IN SPIRITUL celor mai nobile idealuri de progres, echitate și justiție de care este animată țara noastră, ea însăși o țară în curs de dezvoltare, al dorinței ei de a acționa în spirit constructiv pentru identificarea și transpunerea în realitate a măsurilor pe care le comportă edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, mesajul adresat Conferinței de președinte Nicolae Ceaușescu conține o serie de propuneri practice, concrete care, alături de propunerile celorlalte state participante, să permită depășirea stadiului dezbaterii generale a acestor probleme vitale pentru omenire și trecerea de îndată la elaborarea unui program unitar de acțiune pentru soluționarea lor.

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, accelerarea dezvoltării economico-sociale a țărilor rămase în urmă și reducerea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace — care în decursul primelor două decenii O.N.U. ale dezvoltării nu numai că nu s-au micșorat, ci au continuat să se adîncească — presupune elaborarea unui program de lungă durată, pînă în anul 2000, cu o primă etapă în 1990. În acest scop, în mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu este formulată o adevărată strategie a dezvoltării, a canalizării eforturilor țărilor mai puțin dezvoltate, care cu un deosebit realism ține pe deplin seama de posibilitățile lor imediate și de necesitățile lor cele mai acute. Date fiind ravagiile pe care le face încă foametea pe planeta noastră, faptul că în cursul acestui deceniu numărul celor malnutriți, în loc să scadă, a crescut cu încă 15%, ajungînd la 455 milioane de oameni dat fiind că producția agroalimentară pe locuitor în țările nesocialiste în curs de dezvoltare a stagnat practic după 1970, în mesaj se apreciază că se impune de urgență elaborarea unui program special pentru dezvoltarea agriculturii, care să asigure satisfacerea cerințelor de consum ale maselor. Importanțele decalaje de randament și productivitate existente față de țările dezvoltate ca și experiența unor state chiar cu condiții grele de sol și climă stau mărturie pentru faptul că sporirea rapidă a producției agricole necesară în vederea unei aprovizionări corespunzătoare a popoarelor respective se poate realiza în primul rînd pe calea extinderii irigațiilor, ameliorării solului și mecanizării lucrărilor.

În paralel este avută în vedere alcătuirea unui program pentru dezvoltarea industriei, în special, a industriei alimentare și textile, precum și a altor ramuri pentru care țările respective dispun de materiile prime necesare. În sfîrșit, cunoscute fiind dificultățile care stau în calea valorificării resurselor naturale și de muncă a numeroase țări în curs de dezvoltare din cauza lipsei unor căi de comunicație adecvate, se precizează că o importanță deosebită are elaborarea și înlăturarea unui program de dezvoltare a căilor de comunicații, în special a căilor ferate și a transportului pe apele interioare.

OALTĂ FRÎNĂ însemnată în calea lichidării subdezvoltării, a deosebire în actuala epocă de cuceriri fără precedent ale cunoașterii umane, o constituie slaba dezvoltare a învățămîntului și insuficiența cadrelor naționale. Estimații ale O.N.U. indică faptul că, în ciuda eforturilor întreprinse pînă acum, în anul 1980 circa 230 milioane de copii de vîrstă școlară (între 5 și 14 ani) din țările în curs de dezvoltare vor rămîne necuprinși în școli, mîrînd în perspectivă uriașul contingent al celor 820 milioane de adulți în vîrstă aptă de muncă analfabeți, a căror școlarizare ridică probleme deosebite. Tocmai de aceea, președintele României socialiste propune adoptarea unui program privind dezvoltarea învățămîntului, a pregătirii cadrelor naționale pentru toate domeniile de activitate, corespunzător cerințelor progresului multilateral al acestor țări.

România apreciază totodată că avînd în vedere marea diversitate a problemelor noi cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare, ele însele cunoscînd o mare diversitate de situații, se impune crearea unor organisme de studii și cercetare, pe zone geografice, care să analizeze sarcinile și obiectivele economice și sociale specifice ale acestor țări și să prezinte soluții concrete pentru rezolvarea lor.

O contribuție importantă la lichidarea mai rapidă a marilor decalaje economico-sociale din lumea contemporană ar aduce-o acordarea unui sprijin material și concret mai substanțial țărilor rîmase în urmă. De aceea, România, care s-a pronunțat cu deosebită consecvență în acest sens, propune țărilor lumii constituirea cît mai grabnică a Fondului comun de dezvoltare care urmează să fie alcătuit prin participarea țărilor industrializate și prin economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare.

În condițiile în care cursa înarmărilor sustrage de la dezvoltare înense resurse materiale, financiare și umane și creează pericole serioase pentru pacea și securitatea internațională, tovarășul Nicolae Ceaușescu, animat de cele mai nobile idealuri umaniste, de grija față de viitorul omenirii, își reafirmă propunerea privind reducerea cheltuielilor militare, de către toate statele, cu 10—15 la sută și alocarea a jumătate din sumele astfel eliberate pentru ajutorarea țărilor slab dezvoltate. România propune ca fondul amintit să fie pus la dispoziție, cu prioritate, țărilor în curs de dezvoltare care au un venit național pe locuitor de pînă la 5—600 dolari pe locuitor și să fie folosit efectiv pentru realizarea programelor de dezvoltare a industriei, agriculturii, căilor de comunicații și celorlalte ramuri ale economiei naționale. Pornind de la teza confirmată de propria sa experiență privind rolul primordial al efortului propriu în lichidarea subdezvoltării, țara noastră propune ca ajutorul să fie acordat în primul rînd țărilor care alocă ele însele o parte însemnată din venitul național, de cel puțin 20%, pentru propria dezvoltare și, de asemenea, care nu cheltuiesc pentru înarmare mai mult de 4—5% din venitul național. Evident, aceasta presupune — așa cum se precizează în mesaj — renunțarea sub orice formă la folosirea forței și la amenințarea cu forța în viața internațională, acordarea unor garanții ferme, inclusiv de către O.N.U., că țările care, consacrindu-se propriei propășiri economico-sociale, nu-și sporesc cheltuielile militare, nu vor fi victima nici unei agresiuni, a nici unei ingerințe din afară, că vor fi respectate cu strictete principiile noi de relații între state, ale deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — singurele în măsură să asigure o evoluție democratică a vieții politice mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile.

Instabilitatea de pe piețele produselor de bază, cu efecte negative în primul rînd asupra țărilor în curs de dezvoltare, dar și a celorlalte țări ale lumii, impune definitivarea și intrarea în vigoare cît mai repede a Programului integrat pentru materii prime și grăbirea constituirii Fondului comun de finanțare a acestui program. Asupra „elementelor fundamentale” ale acestuia s-a căzut de acord, de acord nu demult la Geneva.

La același capitol al comerțului internațional, mesajul, consecvent cu eforturile țării noastre de afirmare a echității în relațiile internaționale, subliniază necesitatea imperioasă a trecerii ferme și urgente la stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industrializate, între costurile combustibilului și energiei și cele ale celorlalte produse, pentru a se evita orice arbitrar în acest domeniu. Evoluțiile din ultimii cîțiva ani din comerțul internațional, recrudescența protecționismului, cu efecte negative asupra creșterii economice generale, pun în lumină, de asemenea, necesitatea înlăturării barierelor artificiale și practicilor discriminatorii din calea exporturilor de produse industriale și de alte produse ale țărilor în curs de dezvoltare, a adoptării unor măsuri care să permită sporirea fără restricții a acestor exporturi pe piața mondială la prețuri avantajoase.

În concepția României, a președintelui său, în condițiile destășurării vertiginose a revoluției tehnico-științifice mondiale de pășirea marilor decalaje dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate din punct de vedere economic este de neconceput fără asigurarea unui acces larg, în condiții avantajoase, al acestora din urmă la tehnologiile moderne, la noile descoperiri științifice și tehnice, fără reglementarea unor măsuri de sprijin a asistenței tehnice acordate de țările dezvoltate. În legătură cu aceasta, România consideră că o importanță deosebită o are reglementarea justă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate companiile străine. În acest sens, se arată în mesaj, se impune asigurarea controlului național alit în ce privește exploatarea diferitelor resurse naturale ale acestora cît și participarea la beneficii, țara noastră considerînd că ar fi just și echitabil ca țările în curs de dezvoltare să aibă o participare efectivă la proprietatea acestor societăți de cel puțin 50%.

SUBLINIIND că intensificarea colaborării și cooperării dintre țările în curs de dezvoltare, a intrajutorării lor reciproce constituie o expresie a solidarității în lupta lor comună pentru dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărui popor, pentru promovarea intereselor lor economice vitale, România consideră că este de cea mai mare însemnată să se creeze un organism permanent al acestor state care să trateze cu țările dezvoltate, în condiții de deplină egalitate, problemele relațiilor dintre ele pe baza unei platforme comune. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România — amplificînd și diversificînd permanent relațiile sale economice cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială — acordă o atenție deosebită colaborării cu celelalte țări în curs de dezvoltare, care detin peste 20 la sută din totalul schimburilor ei comerciale. În spiritul solidarității pentru o dezvoltare accelerată, independentă, România participă în prezent la realizarea a 80 de obiective economice importante în numeroase țări din Africa, Asia și America Latină, aducîndu-și aportul, potrivit posibilităților sale și experienței dobîndite în diferite domenii, la crearea unor industrii în sectoare de interes deosebit pentru aceste țări. Trebuie menționat de asemenea, că în România se pregătesc, în prezent, peste 12 000 cadre din țările în curs de dezvoltare; totodată, 15 000 de specialiști români contribuie, în cadrul unor programe de cooperare, la eforturile de industrializare pe care le fac 50 de țări în curs de dezvoltare.

Pornind de la rolul mult mai activ pe care trebuie să-l joace Organizația Națiunilor Unite în întreaga activitate îndreptată spre edificarea unei noi ordini economice internaționale, în mesaj este apreciată ca necesară constituirea unui organism special al O.N.U. format din țări în curs de dezvoltare, țări socialiste și țări capitaliste avansate care să elaboreze programele concrete pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, pe care să le supună dezbaterii și adoptării sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980. Aceluiași organism i-ar reveni elaborarea Cartei privind noile principii ale raporturilor economice, pe baza deplinei egalități și echități, între toate statele și care să fie de asemenea prezentat O.N.U. spre adoptare.

Așa cum subliniază președintele Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat Conferinței, este în interesul tuturor statelor, al întregii omeniri, să se acționeze cu consecvență pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe deplină egalitate și echitate, care să permită progresul mai rapid al țărilor subdezvoltate. Numai în acest mod, prin efectuarea de schimbări structurale în economia mondială și în sistemul relațiilor internaționale, se poate asigura stabilitatea economică generală, un climat de largă colaborare și pace în lume.

OPENIA publică mondială, și în primul rînd cea din țările în curs de dezvoltare care constituie majoritatea omenirii, își exprimă convingerea că cea de a V-a Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare trebuie să marcheze trecerea la acțiuni concrete, hotărîte pentru lichidarea subdezvoltării și accelerarea procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale. În lumina acestui imperativ, România, prin mesajul președintelui său își exprimă hotărîrea de a contribui activ la succesul celei de a cincea sesiuni a UNCTAD și își manifestă voința de a conlucra larg cu toate țările pentru urgentarea adoptării de măsuri concrete în vederea creării unei lumi mai bune și mai drepte, corespunzător intereselor celor mai arzătoare ale întregii omeniri, cauzei generale a progresului, păcii și colaborării internaționale.

CALITATE ÎNALTĂ, COSTURI REDUSE

— pledoarie pentru extinderea utilizării metodei
„Gestiunea calității produselor“ —

O CALITATE RIDICATĂ a produselor fabricate este o cerință esențială, vitală pentru toate întreprinderile din economia națională, ca premisă a competitivității, a satisfacerii în grad sporit a cerințelor beneficiarilor. Nu este însă — și nici nu poate fi vorba — despre orice fel de calitate. În contextul funcționării mecanismului economico-financiar perfecționat, realizarea unei calități ridicate presupune, cu necesitate, economisirea muncii sociale, sporirea valorii nou create, acțiune în care reducerea cheltuielilor de producție în general, a celor materiale în special, reprezintă un factor determinant, de o deosebită importanță. Pe de altă parte, urmărirea cu prioritate a reducerii consumurilor materiale nu trebuie să afecteze în nici un fel calitatea produselor ci, dimpotrivă, să contribuie la ridicarea performanțelor acestora.

Aplicarea metodei gestiunii ca-

● Sporirea calității concomitent cu reducerea cheltuielilor de fabricație — argumente solide pentru extinderea metodei gestiunii calității produselor ● Prin modificări în structura costurilor, ridicarea calității și creșterea economiilor ● Scăderi substanțiale ale costurilor totale ale calității prin creșterea cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor

lității contribuie la satisfacerea simultană a acestor cerințe. Ea acționează pe baza principiului că printr-o creștere ușoară a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor se obține o diminuare a cheltuielilor cu identificarea defectelor și o scădere substanțială a celor cerute de remedierea unor deficiențe de calitate, în așa fel că pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc. Dat fiind că

costurile cu prevenirea apariției defectelor de calitate sînt generate de acțiuni ca verificarea și îmbunătățirea soluțiilor constructive și tehnologice cuprinse în proiectele produselor, ridicarea calificării cadrelor, dotarea cu A.M.C.-uri și standuri de probă etc. apare evident că această metodă reprezintă un instrument prețios — aflat la îndemîna specialiștilor din unitățile economice — de sporire a calității produselor în condițiile reducerii costurilor. Pentru a urmări „pe viu“ eficiența aplicării sale și prezenta argumente desprinse din practică în favoarea generalizării acestei metode prezentăm un studiu*) comparativ asupra evoluției costurilor și nivelului calității la două unități economice din București: Întreprinderea de mașin-unelte și agregate (I.M.U.A.), unde se aplică gestiunea calității produselor și întreprinderea „Tricodava“, unde acest instrument nu este folosit.

Evoluții și implicații ale structurii costurilor calității

PRODUSELE realizate în cadrul I.M.U.A. (mașin-unelte) și „Tricodava“ (tricotaje) se situează la un nivel calitativ ridicat, fapt atestat de aprecierile favorabile de care se bucură în rîndul beneficiarilor din țară și de peste hotare. Analiza nivelului calității și a structurii costurilor ei pune în evidență următoarele aspecte :

● în lunile ce au trecut din 1979, în ambele întreprinderi performanțele produselor au crescut față de anul 1978 nu numai în ce privește caracteristicile tehnice, dar și cele funcționale, precum și calitățile de ergonomie și design. La „Tricodava“ tricotajele realizate au durabilitate mai ridicată, un tușeu mai plăcut, sînt fabricate într-o mai mare diversitate de forme și culori,

*) Studiul a fost efectuat pe baza investigațiilor efectuate de studenții Ana LASCU (la I.M.U.A.) și Petro IOSIFARU (la „Tricodava“) pe baza unei metodologii elaborate de autor în cadrul Laboratorului de conducere a unităților economice din Academia de Studii Economice București, sub conducerea prof. dr. Constantin PINTILIE.

iar la I.M.U.A. mașin-unelte se remarcă prin ușurință în manipulare, diversificarea gamei de operații efectuate, comanda și control electronic al operațiilor pe care le execută ș.a. ;

● costurile totale ale calității produselor sînt, într-o ușoară scădere în trimestrul I 1979 față de perioada corespunzătoare din anul trecut la întreprinderea „Tricodava“ (2,5%) și într-o diminuare substanțială la I.M.U.A. — unde se aplică metoda gestiunii calității produselor (24,6%) :

● ponderea cheltuielilor cu prevenirea și identificarea defectelor este în creștere în acest an față de 1978 în totalul costurilor cu calitatea la „Tricodava“ cu 7,6% și la I.M.U.A. cu 17,7%. Sporirea acestor categorii de cheltuieli demonstrează că în întreprinderi s-au depus totuși — deși diferențiat — eforturi sporite în acest an pentru ca, încă din faza previzională, înainte de introducerea în fabricație a produselor, să se asigure un nivel calitativ corespunzător.

Această creștere a ponderii cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor a condus, per total, în ambele cazuri, la reducerea costurilor totale pentru asigurarea calității. Este interesant de evidențiat cu acest prilej faptul că o mult mai substanțială reducere totală de

costuri pentru asigurarea calității s-a obținut în întreprinderea I.M.U.A., în care aplicarea metodei gestiunii calității produselor a determinat deplasarea centrului de greutate al efortului de asigurare a nivelului calitativ al produselor din faza de identificare a dificultăților către cea de prevenire a lor, din faza de fabricație a produselor în cea de concepere și proiectare a lor. În această unitate scăderea cheltuielilor totale cu calitatea a fost determinată de creșterea cu mult mai accentuată decât la „Tricodava“ a costurilor cu prevenirea apariției deficiențelor de calitate. S-a acordat o atenție deosebită și s-au cheltuit mai multe fonduri pentru verificarea calității proiectării, pregătirea constructivă și tehnologică a produselor, realizarea ambalajelor de protecție, dotarea cu A.M.C.-uri și sporirea calificării personalului muncitor. Aceste acțiuni au determinat diminuări ale deficiențelor în fabricație și deci ale costurilor cu identificarea defectelor, precum și a celor cu remedierea unor deficiențe de fabricație prin micșorări considerabile ale rebuturilor și remanierilor. Mai mult decât atât. Concentrarea atenției asupra fazei de cercetare-proiectare a permis adoptarea unor soluții constructive și tehnologice îmbunătățite, care alături de ridicarea calității de conformitate a permis și creșterea clasei de calitate;

● **costurile totale ale calității în special la întreprinderea „Tricodava“, sînt mărite de faptul că, în primele trei luni din acest an, în unele secții, la anumite operații tehnologice s-au înregistrat rebuturi și remanieri.** Ele au apărut, alături de alte elemente de cheltuieli din categoria costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate din următoarele cauze: nerespectarea de către unii furnizori de materii prime a clauzelor contractuale privitoare la modul de ambalare, transport și calitatea materiei prime, existența unor deficiențe în modul de organizare a producției, în desfășurarea transportului intern între unele utilaje, în organizarea, în unele cazuri, a controlului de calitate interfazic etc.

Prin gestiunea calității, o diminuare substanțială a cheltuielilor de fabricație

IATĂ DECI că gestiunea calității produselor se dovedește în practică una dintre metodele moderne de conducere eficientă a calității produselor, a cărei aplicare permite reduceri substanțiale ale costurilor de producție în condițiile în care calitatea nu are de suferit, ci dimpotrivă. Ca urmare, dat fiind că reducerea cheltuielilor de producție este o sarcină de mare actualitate, la întreprinderea „Tricodava“ și în general în toate unitățile în care scăderea costurilor totale ale calității de la un an la altul se realizează încă într-un ritm destul de lent, implementarea gestiunii calității produselor se impune ca o acțiune foarte necesară.

Conform prevederilor metodei gestiunii calității, pentru reducerea în ritm accelerat a costurilor calității, este necesar ca în structura lor de dinaintea aplicării acestei metode să se prevadă următoarele modificări:

1 Creșterea cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor. Analiza situației existente în întreprinderea „Tricodava“ arată că această creștere poate fi de 5% anual. Un asemenea ritm de creștere poate fi determinat de adoptarea unor măsuri menite să ridice obstacole mai serioase în calea defectelor de calitate, încă din faza previzională. Un prim accent ar trebui pus pe amplificarea pregătirii constructive și tehnologice a produselor, pe îmbunătățirea activității atelierului de creație în sensul sporirii calității și productivității în activitatea de realizare a unor modele și produse noi. După aprecierea specialiștilor din întreprindere, adoptarea unor asemenea măsuri ar conduce la o reducere a costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate cu 8%, deci s-ar recupera în totalitate cheltuielile determinate de creșterea costurilor cu preve-

Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 13)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Ce determină depășirea normelor de consum planificate la unele produse?

ÎN TRIMESTRUL I 1979, la întreprinderile Ministerului Industriei Chimice au fost urmărite prin planul de stat un număr de 123 norme de consum, pentru cele mai importante materiale chimice. Din acestea, 43 norme de consum s-au situat sub prevederile de plan, obținându-se economii substanțiale de materiale: 392 tone cauciuc natural la realizarea de produse din cauciuc, 148 tone fenol la producția de rășini fenolformaldehidice, 650 tone acid sulfuric la producția de sulfat de aluminiu, 67 tone sodă calcinată în procesul obținerii silicaturii de sodiu etc.

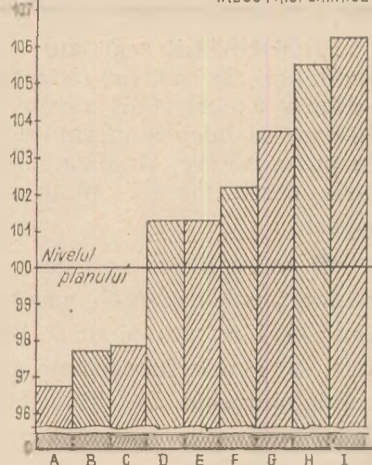
În același timp, un număr de 33 norme de consum au fost de-

pășite, consumându-se peste plan cantități mari de materiale chimice. Între cauzele care au dus la depășirea consumurilor pe prim plan se situează deficiențele în funcționarea unor instalații. Astfel, la întreprinderea de anvelope „Danubiana“, defecțiunile mecanice la linia de profilare și neetanșitatea instalațiilor au dus la pierderi de materii prime prin rebuturi și materiale secundare peste limitele admise. Ca urmare, norma de consum de negru de fum la producția de anvelope a.t.a a fost depășită cu 2,1%. La Combinatul de îngrășăminte chimice „Valea Călugărească“, funcționarea discontinuă a instalațiilor, din lipsă de abur, iar la Combi-

natul de îngrășăminte chimice Năvodari apariția unor defecțiuni mecanice la morile de măcinat fosfații au condus la depășirea consumurilor normate cu circa 3 000 tone de acid sulfuric la producția de acid fosforic din fosforite.

Din exemplele date rezultă necesitatea acordării unei atenții sporite exploatării, întreținerii și reparării corespunzătoare a tuturor utilajelor și instalațiilor aflate în funcțiune, pentru evitarea în viitor a unor astfel de situații. Ar fi utilă în acest sens pregătirea din vreme a unor subansamble și piese de schimb pentru ca intervențiile pentru repararea diferitelor instalații să aibă loc într-un termen mai scurt, cit și desfășurarea unor acțiuni de ridicare mai rapidă a nivelului calificării cadrelor care își desfășoară efectiv activitatea la instalațiile unde au loc defecțiuni și opriri accidentale din lipsa conducerii corecte a proceselor tehnologice.

REALIZAREA PRINCIPALELOR NORME DE CONSUM PE TRIMESTRUL I-1979 LA MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE

- A - Sodă caustică 100% - Acid formic
- B - Fenol - Rășini Fenolformaldehidice
- C - Sodă calcinată - Silicat de sodiu
- D - Acid sulfuric - Fire viscoză pentru textile
- E - Sodă calcinată - Sulfat de sodiu
- F - Negru de fum - anvelope a.t.a.
- G - Acid sulfuric MH - Acid fosforic din fosforite
- H - Cauciuc total - Camere de aer
- I - Sodă calcinată - Tripoli-fosfat

PERFECTIONAREA PROCESULUI DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ

Anularea contractelor economice, o practică cu consecințe dăunătoare

DUPĂ CUM SE ȘTIE, reglementările actuale prevăd obligativitatea încheierii contractelor economice de aprovizionare tehnico-materială, între furnizori și beneficiari pentru întreaga cantitate de materii prime, materiale, combustibil, energie, utilaje, piese de schimb etc. de care au nevoie unitățile productive pentru a putea să-și îndeplinească în mod ritmic sarcinile de producție. Prin contractele încheiate, consumatorii își asigură baza materială a planului, iar furnizorii — desfacerea întregii producții marfă. Un alt principiu promovat de lege este încheierea contractelor economice înainte de începerea perioadei de plan pe anul ce urmează, contractele economice concretizând în fapt sarcinile de plan ale întreprinderilor pentru anul de plan.

Ridicînd pe un plan superior rolul contractului economic ca instrument de planificare și de realizare a planului, plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a stabilit ca activitatea de încheiere a contractelor economice să se desfășoare în același timp cu elaborarea lucrărilor de plan, astfel încît, la data aprobării, planurile să aibă la bază contracte ferme pentru întregul consum intern și contracte ferme, contracte-cadru, convenții sau convenții, care să asigure certitudinea desfacerii și a aprovizionării — pentru producția destinată exportului și pentru importurile necesare.

Toate aceste măsuri au avut în vedere crearea celor mai bune condiții pentru unitățile productive, precum și garanția de a conta pe resurse sigure și la termenele cerute de tehnologiile de fabricație, astfel încît să se realizeze folosirea deplină a potențialului

productiv al acestora în condițiile desfășurării ritmice a procesului de producție și obținerii unei eficiențe economice cît mai ridicate. La materialele și produsele pentru care se elaborează balanțe materiale, necesarul de resurse alocat pentru fiecare titular de plan, respectiv pentru unitățile din subordinea acestora, se detaliază prin repartiții. Din acest punct de vedere, repartiția poate fi considerată ca act administrativ de planificare și de realizare a planului, prin care se precizează furnizorul și beneficiarul, cantitățile, caracteristicile tehnico-economice de identificare a produselor respective, precum și termenele de livrare.

Potrivit legii, repartiția este obligatorie atît pentru furnizor, cît și pentru beneficiar. Pe baza ei se încheie contractul economic sau, în cazul cînd acesta este încheiat, urmează a fi adaptat. Legea prevede chiar sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor din repartiție. În practică, însă, în cursul îndeplinirii planului se întîlnesc destul de des cazuri cînd coordonatori de balanțe emit anulări de repartiții sau modificări ale acestora, în ultimul caz îndeosebi schimbarea furnizorului. Cu atît mai de neînțeleas par aceste acte cînd au loc spre sfîrșit de trimestru și, mai ales, de an. În realitate lucrurile se petrec astfel: furnizorul, care este unitate coordonată, este de regulă în subordinea aceluiași organ tutelar cu coordonatorul de balanță; în cazul cînd furnizorul nu-și respectă obligațiile contractuale, ceea ce are influențe negative pe linie verticală, este „ajutat” de coordonatorul de balanță, care-i anulează obligațiile, scutindu-l astfel de plata penalităților și a eventualelor despăgubiri.

SÎNT LEGALE aceste anulări? O prevedere expresă în lege nu există.

Unii specialiști însă, pornind de la premisa că repartiția este un act prin care se detaliază prevederile din balanțele materiale — act de planificare — interpretează ca posibilă anularea sau modificarea repartiției, ea putînd fi făcută însă numai de organele aprobatoare ale acestora, întrucît are loc o schimbare a cantităților repartizate pe titularii de plan — pe total sau pe trimestre. În practica arbitrală s-a adoptat un alt punct de vedere, și anume, se consideră repartiția ca act administrativ, a cărui anulare sau modificare este de competența emitentului.

Anularea sau modificarea repartiției din inițiativa furnizorului sau coordonatorului de balanță nu rămîne însă fără consecințe. Ea determină:

— anularea clauzelor contractului încheiat la termen și, în consecință, privarea unității beneficiare de cantitățile de materiale contractate. Se anulează totodată și dreptul beneficiarului la încasarea penalității și a eventualelor despăgubiri;

— schimbarea furnizorului, prin modificarea repartiției, are și ea cam aceleași consecințe: furnizorul care nu și-a onorat obligațiile asumate este absolvit de plata de penalități și daune; pe de altă parte, stabilirea unui alt furnizor înseamnă și stabilirea de noi termene de livrare, ceea ce practic conduce la neaprovizionarea la timp cu materialele necesare.

Dacă beneficiarul este un intermediar, de exemplu o bază de aprovizionare și desfacere, consecințele sînt și mai mari: furnizorul este absolvit de răspundere pentru neîndeplinirea contractului; beneficiarul nu primește produsele contractate (în cazul anulării) sau le primește la o altă dată,

ulterioară (în cazul schimbării furnizorului): obligațiile bazei în calitate de furnizor se mențin însă în continuare. Se ajunge la situația neobișnuită potrivit căreia o unitate economică trebuie să răspundă pentru că o unitate (furnizorul ei) nu și-a respectat clauzele din contractul încheiat; în consecință, baza respectivă va trebui să plătească penalități și daune, dar nu va putea, la rîndul ei, să mai solicite asemenea penalități și daune de la adevăratul vinovat!

PENTRU LICHIDAREA unor asemenea anomalii, după părerea noastră, legiuitorul va trebui să se pronunțe expres, nemăi lăsînd loc la interpretări. În acest scop:

- considerăm că se poate adopta principiul ca anularea repartii să se facă de coordonatorul de balanță numai cu acordul beneficiarului sau organului lui tutelar sau de către coordonatorul

de balanță cu avizul C.S.P. și M.A.T.M.C.G.F.F.;

- modificarea repartii să se facă de coordonatorul de balanță cu obligația pentru acesta de a asigura respectarea clauzelor contractului pe care-l anulează, respectiv beneficiarul să primească materialele contractate la aceleași termene și de aceeași calitate;

- vechiul furnizor urmează să suporte eventualele pagube pe care le-ar suferi beneficiarul (de exemplu, diferența din costul transportului, în cazul livrărilor loco depozit-furnizor).

S-ar pune astfel capăt unei practici dăunătoare pentru economie, ar spori simțul de responsabilitate al furnizorului, iar coordonatorul de balanță ar fi angrenat mai temeinic în echilibrarea resurselor cu necesitățile și în urmărirea realizării resurselor planificate.

FI. TUDOR

Funcționarea bazelor de aprovizionare cu metal

ANALIZA modalităților efective de derulare în practică a mecanismului aprovizionării cu metal ne-a dus la concluzia că sînt necesare unele perfecționări ale actualei metodologii de lucru în acest domeniu. Dintre argumentele ce vin în sprijinul unei astfel de concluzii menționăm următoarele:

1 Dacă se analizează gradul de îndeplinire a planului de desfacere de către bazele de aprovizionare cu metal din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice se observă că anual se înregistrează depășiri mari ale prevederilor, uneori chiar de pînă la 30%, ceea ce poate constitui un argument serios în formarea opiniei că planul de desfacere al acestor unități este uneori subdimensionat. Cu toate aceste depășiri valorice ale volumului de desfacere, bazele analizate au înregistrat restanțe apreciabile în realizarea anumitor contracte încheiate cu beneficiarii, nu au asigurat ritmicitatea livrărilor la termenele contractuale, potrivit necesităților de producție. Pentru nerespectarea disciplinei contractuale bazele au plătit penalizări considera-

bile. Este adevărat că la neasigurarea ritmică și la termenele contractuale au contribuit în mare măsură unii furnizori (anumite combinate siderurgice și I.C.E. Metalimport-export), care nu au livrat la timp materialele contractate. Tot atît de adevărat este însă că, după părerea noastră, în multe cazuri sarcinile stabilite de coordonator pentru baze nu sînt corelate cu obligațiile contractuale și, în consecință, permit depășirea lor cu ușurință, fără efort propriu.

Volumul de desfacere al acestor baze este majorat uneori și prin aceea că, în mod nejustificat, prin aceste unități se derulează prin tranzit unele cantități eliberate din rezerva de stat, în situații în care bazele nu au suportat cheltuieli cu ocazia introducerii lor în rezerva de stat care să fie necesar a fi recuperate. În afară de aceasta mai sînt și situații, din păcate destul de multe, în care se derulează prin baze cantități vagonabile de laminate, în loc ca acestea să fie livrate direct de la producătorul intern.

O consecință directă a unor subdimensionări ale planului de desfacere o constituie depășirea în proporții însemnate — pînă la

48% — a beneficiilor planificate. În aceste situații era necesar ca M.I.M. să ia măsuri pentru reanalizarea cifrelor de plan de desfacere la toate bazele din subordine, în strictă corelare cu volumele de materiale rezultate din balanțe, repartii și, respectiv, contracte, și să le revadă trimestrial, în funcție de condițiile concrete ale derulării aprovizionării; acest fapt nu s-a petrecut însă întotdeauna operativ și cu consecvență în practică.

2 Bazele de aprovizionare din sistemul M.I.M. nu fixează termene de livrare calendaristice certe pe fiecare sortotipodimensional, ceea ce, după părerea noastră, conduce la neritmicitatea livrărilor de metal destinate utilajelor tehnologice. Multe baze efectuează livrări masive de materiale către beneficiari în ultima lună a trimestrului, ceea ce face ca intervalele între livrări să fie foarte mari: de 60—90 zile, față de 25—35 zile cît s-a prevăzut la normarea mijloacelor circulante pentru unități.

Astfel, din cauza livrărilor neritmice și a restanțelor în derularea contractelor, întreprinderile beneficiare sînt nevoite să se aprovizioneze cu materialele respective de la alte unități, care dețin stocuri, de regulă în afara contractelor, neputîndu-se urmări de către coordonatorul de balanță și organele de sinteză gospodărirea economicoasă și asigurarea cu materiale metalurgice, sustrăgîndu-se cantități însemnate din activitatea de urmărire. Se mai risipește importante cantități de materiale metalurgice și prin faptul că deși aceste baze sînt dotate cu fierăstraie cu mișcare rectilinie și circulară ele nu întotdeauna debitează materialele, ci le livrează la lungimile de fabricație, fapt ce duce la pierderea unor cantități importante de metal, cheltuieli suplimentare de manipulare, transport și, în fine, la imobilizarea de mijloace circulante la unii beneficiari prin apariția și creșterea continuă a stocurilor supranormative și disponibile.

3 În anumite cazuri, după părerea noastră, bazele M.I.M. (cele din Pestișul Mare, Oradea etc.) apar ca verigi intermediare în procesul de aprovizionare, în sensul

Diomid STRUNGARU

(Continuare în pag. 10)

Experiențe în actualitate în agricultură

RAȚIONALIZAREA SISTEMULUI DE TRANSPORT ȘI EFECTELE SALE ECONOMICE

UNA DIN CERINȚELE ESENȚIALE în cadrul efortului general pentru ridicarea eficienței întregii activități economice o constituie preocuparea pentru economisirea și utilizarea rațională a resurselor energetice. Realizările obținute pînă în prezent pe această linie sînt însemnate dar există încă mari rezerve neutilizate în toate ramurile și momentele procesului reproducției lărgite, în care consumul energetic este prezent într-o formă sau alta.

Agricultura și-a sporit și ea continuu consumul energetic. În tabelul nr. 1 prezentăm cîteva date privind evoluția istorică a consumului de energie în agricultura mondială, în corelație cu tipurile sistemelor de agricultură practicate.

Tabelul nr. 1

Energia consumată în producția agricolă, în diferite etape istorice (kcal/cap zi*)

Perioada preagricolă (cules și vînațoare)	2 000
Agricultura primitivă și vînațoare	4 000
Agricultura tradițională	12 000
Agricultura industrială (mecanizată și chimizată)	70 000
Agricultura tehnologică a viitorului	230 000

* După J. T. Worgan, citat de Ioan Puiș și colaboratorii în lucrarea „Elemente de agroecologie”, 1978.

Rezultă că omul contemporan utilizează de zeci de ori mai multă energie persoană decît omul primitiv și mult mai multă decît cea provenită din lumina solară, prin bioproducția ecosistemelor agricole și a celor naturale. Surplusul de energie cheltuită de om, din care o cotă însemnată este folosită de agricultura mecanizată și chimizată, provine în cea mai mare proporție din arderea, sub diverse forme, a combustibililor fosili (petrolul cu derivatele sale, cărbunele etc.).

Un consum rațional de energie constituie o problemă de mare actualitate pentru agricultura de azi care doar astfel poate contribui la reducerea relativă a necesarului de resurse energetice, în condițiile creșterii absolute a consumului acestora, alături de agricultura propriu-zisă, cit și în ramurile din amonte sau din aval.

În acest cadru, ne vom referi la problema deosebit de actuală și de concretă a economisirii, respectiv a reducerii consumurilor energetice în domeniul transporturilor de mijloace de producție destinate agriculturii, de la bazele pentru aprovizionare tehnico-materială a agriculturii, spre unitățile consumatoare, pornind de la premisa că activitatea de transporturi oferă însemnate posibilități de economisire a energiei, înainte de toate prin perfecționarea organizării sale.

Raționalizarea transportului mijloacelor de producție destinate agriculturii, de la unitățile producătoare spre cele beneficiare, a constituit o preocupare permanentă a organelor de decizie: acestea au adoptat măsuri adecvate pentru optimizarea repartizării lor pe destinații, asigurîndu-se arondarea beneficiarilor spre a se aproviziona de la cei mai apropiați furnizori, ceea ce a

duș în ultimă instanță la reducerea cheltuielilor de transport.

Pe ansamblul țării se înfăptuiește un proces cu implicații deosebit de favorabile asupra diminuării consumului energetic în activitatea de transport; este vorba de optimizarea transporturilor cu ajutorul calculatorului electronic. Spre a se evita transporturile încrucișate și în vederea folosirii parcursurilor optime, pentru aprovizionarea cu materii prime, materiale, utilaje, etc., coordonatorii de balanțe elaborează, odată cu definitivarea planurilor anuale, programul privind optimizarea transporturilor. Pentru a asigura cointeresarea în respectarea obligației de a se aproviziona de la cei mai apropiați furnizori, se prevede că organizațiile expeditoare care efectuează transportul de produse supuse optimizării, fără a avea la bază programe prealabile de optimizare — sau cele care nu respectă relațiile de transport optimizate ori zonele de desfacere-aprovizionate stabilite și depășesc distanța medie optimă de transport rezultată din aceste programe — trebuie să suporte, pe lângă tariful de transport, o penalizare egală cu acest tarif.

Dacă în ce privește optimizarea transportului mijloacelor de producție care se livrează în cantități vagonabile, la nivel macroeconomic, au fost obținute rezultate remarcabile, prin optimizarea transporturilor pe ansamblul economiei, credem că pînă în prezent încă nu s-a făcut suficient spre a se supune procesului de raționalizare activitatea de aprovizionare a unităților agricole beneficiare, în situațiile în care ele se aprovizionează de la depozitele bazelor pentru agricultură. În întreaga țară există 40 de baze care aprovizionează unitățile agricole din județe și alți beneficiari, cu produse specifice, în cantități nevagonabile. Ponderea desfacerilor prin depozit, în totalul desfacerilor de mijloace de producție destinate unităților agricole din fiecare județ, este destul de însemnată (de exemplu, în județul Cluj ea a oscilat între 37 și 40%, în perioada 1971—1977), motiv pentru care se justifică ideea găsirii unor noi soluții în vederea raționalizării acestei activități de transport, în scopul de a se reduce consumul energetic și a se asigura — la timp și cu cheltuieli minime — unitățile agricole cu mijloacele de producție necesare.

În anul 1978, bazele de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii din județele Cluj și Olt au trecut, în mod experimental, la un nou mod de organizare a aprovizionării unităților agricole, prin deservirea acestora „la sediul lor”, cu necesarul de mijloace de producție care se desfac din depozitele bazei.

Vom prezenta unele aspecte privind rezultatele obținute în cadrul experimentului făcut la baza de aprovizionare a agriculturii din județul Cluj în introducerea acestui nou sistem de transport, aducînd o seamă de date care demonstrează eficiența măsurilor adoptate.

Pînă în anul 1977, fiecare unitate agricolă beneficiară își asigura, cu mijloace proprii ori împrumutate,

transportul mijloacelor de producție necesare, în cantități nevagonabile, de la depozitele bazei. Acest fapt însemna că cca. 60—65 de mașini se deplasau în fiecare zi din diverse părți ale județului spre bază, pentru a transporta produsele necesare fiecărei unități agricole. De regulă, fiecare mașină era însoțită și de un delegat (merceologul), care recepționa produsele din depozitele bazei. Cheltuielile impuse de un asemenea transport erau destul de mari, ele incluzând: retribuirea și diurna șoferului și a însoțitorului, uzura mașinilor, consumul de benzină etc. Pe de altă parte, acest mod de organizare a transportului reprezenta și un mod ineficient de utilizare a capacităților de transport, întrucât, nu de puține ori, mijloacele de transport se deplasau spre a prelua din bază un volum foarte mic de produse, pentru un singur beneficiar.

Volumul de cheltuieli de transport suportate de unitățile agricole din județul Cluj într-un an de zile, în condițiile vechiului sistem de organizare a transportului, a fost deosebit de mare (tabelul nr. 2). În legătură cu tariful perceput pentru utilizarea unui autocamion de 5 tone se cuvine precizat faptul că, spre a determina reducerea timpului de imobilizare a mijloace-

Tabelul nr. 2

Cheltuielile de transport ale unităților agricole din jud. Cluj, în condițiile vechiului sistem de organizare a transportului

Felul unităților agricole	Număr de unități	Număr de curse pe an	Costul unei curse — lei —	Total chelt. de transport într-un an — mii lei —
Unități S.M.A.	24	2 496	370	924
Unități I.A.S.	11	572	344	197
Unități A.S.A.S.	4	208	305	63
Unități D.J.A.	7	728	216	157
Unități I.L.F.	5	208	356	74
Unități C.A.P. și asociații intercooperatiste	157	5 122	350	1 793
Total :	208	9 334	344	3 208

lor de transport, se îmbină tariful pe baza timpului de folosire a capacităților de transport cu cel pentru distanța parcursă (25 lei pe oră și 1 leu pe Km.).

Sistemul de organizare a transportului, experimentat în anul 1978 de baza din Cluj-Napoca a fost următorul: în scopul aprovizionării de către bază a unităților agricole beneficiare „la sediul lor“, baza a primit în dotarea sa 10 autocamioane. Luându-se în considerare locul de amplasare a unităților agricole pe teritoriul județului, s-au format 9 rute de transport, în cadrul cărora sînt cuprinși toți beneficiarii bazei. Unitățile agricole beneficiare transmit către baza de aprovizionare comenzile pentru necesarul de diverse materiale, iar aceasta le centralizează, spre a putea asigura încărcarea mijloacelor de transport la întreaga capacitate. Pe fiecare din cele 9 rute de transport stabilite se deplasează 1—2 curse săptămînal, în funcție de volumul solicitărilor din partea unităților agricole beneficiare. În acest mod, față de situația anterioară, cînd zilnic mergeu la baza de aprovizionare peste 60 de mijloace de transport, în condițiile noului sistem de organizare a transportului, pe o rută se deplasează săptămînal 1—2 mașini, aprovizionînd, cu același transport, mai mulți beneficiari. Spre o aprecia eficiența economică a noului sistem de organizare a transportului,

am estimat cheltuielile de transport necesare în noile condiții (tabelul nr. 3).

Eficiența sporită a noului mod de organizare a aprovizionării unităților agricole beneficiare, prin asigurarea centralizată a transportului necesarului de aprovizionat la nivel de județ, este clar demonstrată cel puțin prin prisma următoarelor efecte pozitive :

● diminuarea substanțială a cheltuielilor totale de transport (au scăzut de 13 ori, economisindu-se peste 2,9

Tabelul nr. 3

Cheltuielile cu transportul în noul sistem de organizare

RUTE	Numărul curselor pe an	Costul unei curse — lei —	Total chelt. de transport într-un an — mii lei
Cluj-Napoca — Călățele	104	380	40
Cluj-Napoca — Gîrbou	104	210	22
Cluj-Napoca — Vultureni	104	210	22
Cluj-Napoca — Țaga	52	400	21
Cluj-Napoca — Gherla	104	290	30
Cluj-Napoca — Mica	104	390	41
Cluj-Napoca — Mihai Viteazu	104	260	27
Cluj-Napoca — Frata	52	380	20
Cluj-Napoca — Panticeu	52	380	20
Total :	780	312	243

mil. lei), deci și a consumului energetic (consumul de benzină a scăzut de la 240 mii litri la 24 mii litri, deci de 10 ori) impus de activitatea de transport al mijloacelor de producție ;

● aprovizionarea mai operativă a unităților agricole beneficiare, în condițiile suportării de către acestea a unor cheltuieli diminuate ;

● creșterea coeficientului de utilizare a capacităților de transport și eliberarea unor mijloace de transport.

Toate aceste elemente reprezintă temeiuri suficiente care pledează în favoarea generalizării în întreaga țară a sistemului de organizare a transportului prin aprovizionarea centralizată, de la nivel de județ, a tuturor unităților agricole beneficiare la sediul lor ; la nivelul întregii țări rezultatele prezentate se amplifică foarte mult, cu consecințe pozitive pe planul mai bunei utilizări a muncii sociale. **Indiferent cine suportă cheltuielile de transport (unitățile de stat ori cele cooperatiste), preocuparea pentru continua lor diminuare și raționalizare, înseamnă, în ultimă instanță, înscrierea pe coordonatele stabilite de documentele partidului nostru, vizînd gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor de care dispune societatea noastră.** Noul cadru organizatoric al agriculturii transpus în practică în urma Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c., asigură premise superioare pentru sporirea eficienței utilizării potențialului material, uman și financiar existent în întreaga agricultură, indiferent de forma de proprietate. Aceasta trebuie să se reflecte în creșterea potențialului economic al fiecărei unități, în înlăturarea decalajului dintre unitățile cooperatiste și cele de stat, atît sub aspectul dotării lor cu factori de producție cît și al producțiilor agricole obținute, ceea ce se traduce nemijlocit în creșterea nivelului de bunăstare al întregii societăți.

lector univ. Vasile ZAHARIA
Cluj-Napoca

DURATA ECONOMICĂ OPTIMĂ A CONSTRUCȚIILOR

PROBLEMA centrală în domeniul construcțiilor în perioada actuală o constituie amplificarea eforturilor tuturor factorilor implicați pentru găsirea unor soluții mai eficiente, care să permită realizarea noilor obiective cu consumuri cât mai reduse de materiale în general, de energie în special, și care să asigure în același timp funcționarea obiectivului cu randament energetic superior. În contextul acestor preocupări, studierea și stabilirea unei durate optime a clădirilor reprezintă o acțiune importantă, dat fiind că pe această cale se poate realiza o reducere considerabilă a consumului material și energetic aferent duratelor neoptimizate, se creează condiții pentru eliminarea folosirii unor materiale energofage, pentru stăvilirea risipei.

În analiza tuturor acestor implicații trebuie pornit de la constatarea că durata construcțiilor are o influență complexă, care nu poate fi neglijată, asupra nivelului și eficienței producției nete care se realizează în întreprinderile industriale.

În cele ce urmează vom urmări să definim câteva coordonate prin care se poate identifica optimul în acțiunea de dimensionare a duratei de exploatare a construcțiilor în vederea maximizării valorii nou create în cadrul unui obiectiv industrial luat în ansamblu său, în special pe seama diminuării consumurilor materiale și a celor energetice prin apelul la folosirea unor materiale de construcții ieftine, tradiționale, la soluții de iluminare naturală, de mai bună izolare termică.

ASUPRA duratei de exploatare sau folosire a obiectivelor de construcții influențează o multitudine de factori, al căror efect se modifică în cursul anilor. Un loc im-

portant îl ocupă **uzura fizică și cea morală.**

Durata fizică a unui obiect construit este determinată de rezistența materialelor și elementelor din care este realizat. Ele au, la rîndul lor, o durată specifică foarte diferită, care rezultă din însăși natura și însușirile fizice ale substanțelor din care sînt create, cît și din diferitele condiții și moduri de utilizare a lor. Cînd uzura fizică atinge un anumit grad, materialul, elementul sau chiar întreaga construcție vor înceta să mai fie capabile să îndeplinească funcțiile pentru care au fost create și vor trebui înlocuite cu altele noi. Aceasta înseamnă, practic, o irosire de valori materiale inclusiv de energie. Nu trebuie uitat însă că și uzura morală joacă un rol deosebit de important în „degradarea” construcției și a instalațiilor pe care le adăpostește.

Avînd în vedere faptul că, în general, o construcție are o durată medie îndelungată de folosire, care poate atinge și peste 100 de ani, și că din totalitatea instalațiilor existente astăzi peste 82% au o durată de funcționare mai mică de 11 ani, iar circa 60% sub 6 ani (durate ce tind să se micșoreze în continuare), apare evident că, în mod obiectiv, există o disproporție în timp între „viața” clădirii și cea a utilajelor tehnologice. În prezent cînd se pune, în întreaga economie națională, un accent deosebit pe realizarea unor noi capacități ieftine, obținute cu consumuri minime de materiale și mai ales de energie, neluarea în considerare a acestui aspect practic face ca **o parte din construcțiile existente să stingherească introducerea progresului tehnic în producție, creșterea valorii nou create.**

Problema remedierii acestui

neajuns trebuie privită diferențiat. Pentru că există o deosebire între clădirile care creează condiții, spațiu protector pentru realizarea unui anumit proces — apărînd oamenii împotriva influențelor din afară — și construcțiile care sînt strîns legate de instalațiile tehnologice. În primul caz, între latura constructivă și cea tehnologică nu sînt legături stricte care să facă imposibilă schimbarea instalațiilor și mașinilor existente cu unele noi, întrucît aceste construcții au un rol pasiv, iar uzura lor morală în majoritatea cazurilor nu este de natură să solicite o nouă construcție. În cazul construcțiilor strîns legate de instalațiile tehnologice care le determină mărimea, forma, structura, rezistența, funcționalitatea etc. în condițiile uzurii morale a construcției, schimbarea instalațiilor existente cu altele noi devine deseori imposibilă fără modificări radicale sau fără realizarea unei noi construcții care să răspundă exigențelor impuse de tehnica adoptată, ceea ce determină dacă nu se adoptă schimbări de fond, apariția și menținerea unei risipe de materiale, energie electrică și combustibil (în întreprinderile metalurgice, fabricile de bere, unele unități chimice, căile de comunicație rutiere, pe calea ferată, pistele de aterizare, lucrările portuare etc.).

ÎN CAZUL construcțiilor care au un rol pasiv în procesul de producție, la care dimensionarea duratei de utilizare se face, în principal, ținînd seama de uzura fizică, pentru realizarea unei eficiențe mai ridicate în exploatare, atenția se cere concentrată asupra problemei întreținerii și reparației construcției, care trebuie astfel a-

bordată încît să contribuie la diminuarea substanțială a consumurilor materiale și energetice. Pentru aceasta trebuie ținut seama de faptul că dacă nivelul cheltuielilor ar fi cunoscut în cazul în care el s-ar situa la valori foarte mari, s-ar stabili durate mai mici de utilizare a construcțiilor față de situațiile în care costul reparațiilor nu ar fi luat în calcul. Evident, acest lucru ar permite o micșorare a decalajului dintre uzura fizică și morală a obiectivului construit.

În acest context este necesar ca documentația tehnico-economică de execuție a noilor capacități să fie însoțită de indicații precise privind tehnologia întreinerii, reparațiilor și cheltuielilor aferente acestor activități. Proiectantul va trebui să stabilească poziția din plan ce urmează a se repara, felul reparației, denumirea elementului de construcție, perioada de timp (în ani) la care se face reparația (ciclul reparației), cuantumul consumului de materiale, energie și combustibil necesar efectuării reparației, influența acestuia asupra costurilor prezente și viitoare de deviz, precum și cheltuielile pe unități și pe total etc.

Pentru a micșora la minimum cheltuielile pe durata de exploatare a unui obiectiv de investiții, pentru a reduce consumurile de materiale și energie este ne-

cesar a se proiecta construcții din materiale și elemente cu durate de viață aproximativ egale. Durata diferitelor materiale și elemente de construcție diferă după funcția și gradul lor de solicitare. Pentru a cunoaște durata de utilizare a fiecărui element sau material de construcție în parte ținînd seama de rolul, funcția, gradul de solicitare etc. și pentru utilizarea lor cît mai eficientă la o dimensionare economică a duratei de exploatare a construcțiilor, apare necesară elaborarea unor culegeri de norme privind durata fizică de utilizare a materialelor de construcții, care să fie folosite în proiectare. Aceste culegeri de norme vor trebui să cuprindă și măsuri de protecție a unor elemente de construcție în diferite condiții de mediu.

În ce privește construcțiile ce sînt strîns legate cu instalațiile tehnologice, întrucît între latura constructivă și cea tehnologică există o strînsă legătură și condiționare, este indicat ca durata de exploatare a unui astfel de obiect de investiții să fie mai bine corelată cu durata apariției uzurii morale a utilajelor, întrucît modernizarea, reconstrucție etc., pe lingă faptul că ar solicita sume enorme, nu ar constitui decît o rezolvare parțială. Pentru moderarea influenței factorului

uzurii morale la lucrările noi, ce urmează a se proiecta și realiza proiectantul ar putea avea în vedere :

— proiectarea de construcții universale, care constă în aceea că legătura dintre clădire și activitatea ce se desfășoară în ea să fie redusă la minimum ;

— extinderea soluțiilor de proiectare care prevăd o izolare termică cît mai înaltă, folosirea pe scară largă a iluminatului natural, drumuri semidescoperite și descoperite, necesare transportului în interiorul secțiilor de fabricație ;

— proiectarea unor clădiri pe principiul construcțiilor demontabile, transportabile, folosirea pe scară largă a unor soluții tehnologice noi, ieftine, de mare productivitate în cadrul cărora optica alternativă — sau consumuri de materiale reduse sau consum de energie scăzut și care se mai manifestă în unele documentații — să fie înlocuită cu căutarea și găsirea unui optim care să permită diminuarea concomitentă, accentuată a componentelor materiale și energetice ale construcțiilor.

Studierea unora dintre aspectele menționate și aplicarea lor în proiectare și execuție ar contribui la creșterea substanțială a eficienței în activitatea de construcții.

conf. dr. Mihai SOCOLESCU

Funcționarea bazelor de aprovizionare cu metal

(Urmare din pag. 6)

că nu întotdeauna livrează direct tuturor beneficiarilor din județul în care sînt amplasate cantități nevagonabile de materiale din profilul lor de activitate ; ele fac această operațiune prin intermediul bazelor județene de aprovizionare din subordinea Ministerului Aprovizionării.

4 Derularea importului (etapa a II-a) pe bază de fișă tehnică se efectuează prin baza din București pentru toate unitățile din subordinea M.I.M. Valoarea anuală a produselor respective este de sute de milioane de lei, din care peste 50% se derulează prin tranzit (argilă, fluorură, silicat de potasiu, etc.), decontarea contravaloarea acestor materiale făcîndu-se pe măsura consumului. Acest mod de organizare duce la mărirea costurilor materiale ale consumatorilor, întrucît rolul ba-

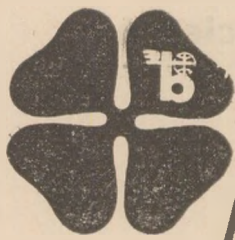
zei în această operațiune, este după părerea noastră numai aceea de supapă financiară pentru unitățile beneficiare.

Deficiențele semnalate în derularea aprovizionării cu metal reprezintă după opinia noastră tot atîtea argumente în favoarea unor perfecționări în sistemul aprovizionării cu metal, în cadrul cărora o rezolvare de fond ar putea constitui înființarea „Centralei metalului“ *).

O asemenea organizare este cu atît mai necesară dacă se ține seama că actualul sistem de aprovizionare cu metal — chiar prin intermediul celor 11 baze județene specializate din subordinea Ministerului Aprovizionării care asigură contractarea și derularea produselor către beneficiari prin

*) Revista economică s-a mai ocupat de această problemă (vezi numerele 21 și 41 din 1978).

bazele din județele limitrofe — determină transporturi încrucișate, manipulări multiple, cheltuieli neeconomice, lipsă de operativitate. Anual, circa 400 mii tone metal, reprezentînd 20% din volumul derulat prin cele 11 baze, sînt aduse din combinatele siderurgice în depozitele acestor baze și apoi prin operațiuni duble de lotizare și manipulare sînt reexpediate, uneori pe fluxuri de transport lungi și încrucișate, la bazele din alte județe, de unde apoi se distribuie beneficiarilor direcți. În cazurile prezentate mai sus, în afara influențelor negative asupra nivelurilor stocurilor la consumatori, volumele mari de manipulări — atît în cazul vagoanelor comune (sistem practicat des de M.I.M.), cît și în cel al dirijării metalului în alte baze județene decît acelea în care se află consumatorii — conduc la cheltuieli de muncă socială suplimentară, determinate de volumele mari de manipulări și transporturi.

INSTRUMENTE EFICIENTE DE PROMOVARE A SCHIMBURILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

M ÎINE se încheie cea de-a cincea ediție a Tîrgului internațional de primăvară și cea de-a treia ediție a Salonului internațional al chimiei, manifestări devenite tradiționale în primăverile bucureștene.

Un prim bilanț asupra rezultatelor imediate (deși cele mai importante la un tîrg internațional sînt rezultatele de perspectivă), ale celor două confruntări internaționale evidențiază rolul deosebit ce revine acestor complexe instrumente de promovare, raportat la necesitatea prezentării realizărilor obținute în procesul alert de restructurare și modernizare a economiei românești, care face ca, permanent, multe grupe de produse sau chiar subramuri să apară în stadiul de lansare pe piața externă. În același timp, trebuie considerate multiplele necesități de colaborare economică internațională pe care le implică, le antrenează dezvoltarea armonioasă, multilaterală a economiei naționale și pentru care, tranzacțiile comerciale, în bună parte, se negociază în cadrul tîrgurilor. În al treilea rînd, este vorba de ponderea specifică ce o dețin participările la tîrgurile și expozițiile internaționale în ansamblul politicii noastre de promovare a comerțului și cooperării internaționale. Rezultă cu evidență de aici, că îndeplinirea plină și eficientă a funcțiilor conferite acestor manifestări excepționale — de informare, de promovare și comercială propriu-zisă — răspunde unor obiective și nevoi reale, de mare importanță economică.

Un prim obiectiv și o primă funcție a tîrgurilor — aceea de informare de masă asupra potențialului actual al economiei românești — se realizează, la aceste manifestări găzduite de țara noastră, în condiții superioare față de alte participări la tîrguri și expoziții. Astfel, cele 27 de întreprinderi specializate de comerț exterior românești expun, la actuala ediție a celor 2 manifestări, pe o suprafață egală cu circa jumătate din totalul suprafețelor de expunere utilizate de țara noastră în cadrul celor 37 tîrguri și expoziții de peste hotare la care participăm anual. Desigur că aceasta semnifică și o multiplicare corespunzătoare a argumentelor materiale, concrete pe care le putem oferi privind ascensiunea rapidă a economiei românești spre cele mai înalte cote ale progresului tehnico-stiințific contemporan. Specialiștii, oamenii de afaceri, vizitatorii români și străini au putut cunoaște realizările originale românești în domeniul echipamentului și producției de bunuri de consum, ca și al chimiei, alături de realizările și oferta celor peste 500 de firme străine — multe de un cunoscut prestigiu internațional — din 31 de țări.

I NTRE produsele noi, originale ale ofertei românești amintim, în domeniul utilajelor pentru industria ușoară, mașinile textile de genul războaielor de țesut și mașinilor de cusut industrial, prezentate de firma Romsit — al căror proces de producție poate fi urmărit centralizat cu ajutorul instalațiilor automate de control al producției SICAP-U 78, echipate cu micro-computere Felix MC-8, realizare remarcabilă a Institutului de proiectări tehnologice al industriei ușoare; această instalație a primit distincții internaționale la Geneva și Sofia, fiind brevetată în numeroase țări. În standurile firmei Mașinexport și-a prezentat noile realizări tehnice întreprinderea „Unirer” — Cluj, specializată în producția de mașini textile, ale cărei produse au fost distinse în ultimii ani cu numeroase medalii de aur și diplome peste hotare. Dintre exponatele de concepție originală menționăm mașinile de răsucit cu dublă torsiune pentru fire texturate și fibre chimice netexturate, mașini pentru filatul firelor umede de în și cîmpă, caracterizate prin fiabilitate și productivitate ridicată. Tot în standul Mașinexport se remarcă, în premieră, mașina de tip modern pentru ejection mase plastice, o gamă extinsă de aparate de măsură și control pentru industria ușoară, noi modele de seule de mîină, balanțe medicale și de uz casnic.

Standurile întreprinderii de comerț exterior Electronum prezintă în premieră aparate telefonice cu carcase modernizate și aparate periferice de telecomunicații, produse de „Electromagnetica” — București, precum și aparate magnetoelectrice de laborator, aparate electrodinamice, feromagnetice și aparate de măsură universale. Standul firmei Industrialexport, care exportă instalații și utilaje chimice complexe, reflectă posibilitățile actuale ale României de a construi și livra la cheie rafinării și fabricii chimice, prin expunerea machetelor și fotografiilor unor importante obiective construite sau aflate în curs de execuție în diferite țări din Europa, Asia și Africa, cum sînt: instalația de superfesfaj de la Homs și rafinăria de la Baniyas — Siria, complexul de produse sodice El Mex — Alexandria din Egipt, instalația de acid sulfuric de la Datsun — Turcia, blocul de ulei construit la Haldia, în India, instalația de fibre polierilnitric tip melana din R.P.D. Coreeană. Alături de echipamentele chimice care se exportă deja în zeci de țări din întreaga lume, pe platformele exterioare au fost prezentate o serie de produse noi, ca: separatoare verticale bifazice pentru țitei și gaze, virole din oțel inoxidabil, diferite conducte și recipienti din mase plastice armate cu fibră de sticlă, o mare diversitate de aparate de

măsură și control destinate instalațiilor chimice.

Chimimportexport, cea mai veche întreprindere de comerț exterior pentru produse chimice, a prezentat în domeniul chimiei de bază o gamă de peste 200 de produse, cum ar fi: noi tipuri de cauciuc sintetic, de solvenți organici, pesticide, produse anorganice tradiționale ca sodă caustică și calceaină. Recent, Chimimportexport a primit din partea uzinelor chimice iugoslave „Zorka” din Sabat o plachetă de aur și o diplomă de onoare pentru contribuția adusă la dezvoltarea cooperării în producție pe termen lung în domeniul produselor chimice de bază.

I N DOMENIUL chimiei organice de sinteză, care s-a dezvoltat spectaculos în ultimii ani, gama exponatelor este mult lărgită, de la o ediție la alta, prin noi sortimente de rășini sintetice, lacuri și vopsele pentru diferite domenii industriale, noi medicamente de sinteză și medicamente produse din extracte de plante, care se bucură astăzi de o apreciere largă pe plan internațional. Industria cosmetică și cea a produselor chimice de uz menajer prezintă o largă paletă a celor mai recente realizări, în special în ceea ce privește loțiunile de îngrijire a părului, cremele de față preparate pe baza unor rețete originale etc. Amintim că la ultima ediție a prestigioasei competiții a produselor chimice — Incheba, — Bratislava, 4 cosmetice românești au primit medalii de aur: „Dermin”, „Universul”, „Triumf” și „Cadran”. Dintre produsele chimiei de sinteză care au primit recent distincții internaționale mai amintim cauciucul sintetic „Carom-2000” de rezistență ridicată, cu structură moleculară și proprietăți specifice, medaliat cu aur la tîrgurile internaționale de la Plovdiv și Leipzig.

F ORMULA specializată adoptată din 1974 pentru desfășurarea Tîrgului internațional de la București s-a bucurat de largă apreciere a expozanților români și străini, ea corespunzînd orientării generale spre specializare și eficiență ridicată a manifestărilor expoziționale. Beneficiind de un modern complex expozițional, conceput la nivelul exigențelor actuale, tîrgurile și expozițiile găzduite de Capitala României oferă condiții optime de prezentare a produselor, pentru realizarea prin multiple forme a funcției de promovare a tîrgului.

Un exemplu pozitiv privind posibilitățile de exploatare a acestor premise îl constituie Salonul internațional al chimiei. Expunerea ofertei de produse chimice românești se remarcă prin cău-

Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 18)

Îmbinarea cointeresării producătorului și beneficiarului în promovarea tehnicii noi

ÎN ETAPA ACTUALĂ, când eforturile principale sînt îndreptate asupra perfecționării laturilor de ordin calitativ ale activității economice, un deosebit accent se pune pe ridicarea continuă a calității produselor. Referindu-se la acest aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în cuvîntarea rostită la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură din martie a.c. următoarele: „În centrul preocupărilor trebuie să stea, de asemenea, ridicarea nivelului tehnic al produselor, înnoirea rapidă a producției în pas cu exigențele progresului tehnologic mondial, modernizarea structurii tuturor ramurilor industriale, trecîndu-se hotărît la înlocuirea produselor învechite, cu produse de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și forța de muncă“.

Înnoirea producției trebuie să contribuie în mod direct la realizarea sarcinilor de sporire a producției, a productivității muncii, a producției nete și deci a venitului național. Aceasta presupune, printre altele, cunoașterea mărîmii efectelor economice și a efectelor utile obținute ca urmare a introducerii în fabricație a produselor noi și a celor modernizate, cu caracteristici tehnico-economice superioare.

În acest sens, comensurarea efectului economic prezintă importanță în calcularea indicatorului de eficiență economică a tehnicii noi, care — așa cum se știe — se determină ca raport între rezultatele economice obținute (efecte) prin asimilarea tehnicii noi și cheltuielile efectuate (efortul) pentru introducerea progresului tehnic.

În esență, **efectul economic** reprezintă exprimarea valorică a rezultatelor cantitative și calitative obținute prin utilizarea produselor noi, rezultate care se reflectă în practică într-o serie de indicatori cum sînt: valoarea producției nete, producția marfă, productivitatea muncii, beneficiul etc. **Efectul util** se caracterizează prin ansamblul însușirilor de exploatare (parametrii de exploatare) ale noului produs la beneficiarul acestuia, deci se concretizează în valorile de întrebuințare realizate.

Valorile de întrebuințare ale produselor, efectele lor utile, pot fi comparate între ele prin efectele economice rezultate. Astfel, între două mijloace de producție va avea eficiență economică mai mare cel care asigură prin caracteristicile sale funcționale o economie de muncă socială pentru a se obține același efect util. Cu cît efectul util realizat pe unitate de cheltuială

este mai mare, sau, invers, cu cît este mai mică cheltuiala ocazională de producerea unui anumit efect util, cu atît eficiența economică a unui produs nou este mai ridicată.

În vederea stimulării unităților de cercetare — proiectare și producătoare în dezvoltarea și modernizarea producției materiale, în asimilarea și fabricarea unor produse de un înalt nivel tehnic, considerăm oportun să se țină seama de un criteriu important și anume: **îmbinarea optimă a intereselor producătorului cu cele ale beneficiarului de produse noi**. Pentru a realiza această cerință este necesar ca

odată cu cuantificarea efectului economic ce se va obține din asimilarea în fabricație a tehnicii noi, să se stabilească și criteriile de repartizare a acestuia între beneficiarul și producătorul de produse noi.

În condițiile autogestunii, întreprinderile trebuie să-și asigure din beneficiul rezultat din activitatea productivă fondurile necesare propriei dezvoltări, contribuind totodată, cu o anumită cotă, la dezvoltarea generală a societății. Ținînd seama de acest fapt, producătorul ar trebui să fie mai mult cointerestat în asimilarea și fabricarea tehnicii noi. În acest sens,

propunem ca o parte din efectul economic ce urmează să fie obținut de utilizatorul de produse noi să fie repartizat în folosul producătorului, în așa fel încît acesta să aibă asigurat un beneficiu stimulatîndu-se să stea la baza constituirii fondurilor întreprinderii, precum și pentru acoperirea, în perioada de asimilare a produselor noi, a cheltuielilor efectuate în acest scop.

Cuantificarea efectului economic potențial

PENTRU MĂSURAREA efectului economic potențial la beneficiarul de produse noi se pot utiliza următoarele metode:

a) Prima metodă constă în **determinarea diferenței între cheltuielile necesare pentru efectuarea unei piese, serviciu sau operație în condițiile folosirii produselor înlocuite și a celor noi, diferență ce se înmulțește cu numărul de piese, operații sau servicii posibil a se realiza în decursul unui an cu noua mașină.**

În acest scop se utilizează formula:

$$E = (C_0 - C_1) \cdot V_1 \quad (1)$$

în care: E = efectul economic potențial; C_0 = costurile totale pe unitatea de produs (piesă, serviciu sau operație) realizate prin folosirea mașinilor vechi; C_1 = costurile totale pe unitatea de produs (piesă, serviciu sau operație) preconizate a se realiza prin utilizarea noilor mașini; V_1 = volumul mediu al producției posibil a se realiza la beneficiarul tehnicii noi în decursul unui an cu noua mașină, exprimat în unități fizice.

Rezultatul obținut, reprezintă, de fapt, economiile ce s-ar putea obține la costurile de producție de către întreprinderea beneficiară, prin utilizarea noilor mașini și utilaje, în locul celor asimilate anterior.

Aceste economii pot rezulta din creșterea cantitativă a producției, exprimată în unități fizice, ce ar putea fi realizată de beneficiar prin utilizarea noilor mașini sau utilaje. Posibilitatea obținerii unei producții fizice sporite în condițiile utilizării unor noi mașini și utilaje (comparativ cu cele înlocuite) rezultă dintr-o productivitate mai mare (capacitatea anuală de producție) a noilor utilaje sau dintr-o creștere a duratei de funcționare a acestora; la compararea costurilor de producție pe unitatea de produs se iau în considerare condițiile medii de producție și tehnologie din țară.

De asemenea, economia la costurile de producție se poate calcula și pe elemente de cheltuieli prin compararea cheltuielilor directe (materii prime, materiale, retribuții directe) și a celor indirecte, care se modifică prin utilizarea noilor mașini și utilaje.

b) A doua metodă pentru determinarea efectului economic constă în **compararea prețului limită superioară al noului produs cu prețul de producție al produsului etalon**, aceasta în cazurile cînd nu este posibilă cuantificarea directă a economiilor ce s-ar putea realiza la cheltuielile de fabricație necesare pentru obținerea unei unități de produs.

În acest caz, se poate utiliza următoarea formulă: $E = P_1 - P_0$

în care: E = efectul economic potențial; P_1 = prețul limită superioară; P_0 = prețul produsului etalon.

În susținerea acestei idei avem în vedere faptul că prețul limită superioară reflectă exprimarea valorică a întregului complex de parametri de

exploatare a noului produs (cantitativi, calitativi, sociali), adică în esență efectul util al noului produs pentru beneficiarul acestuia. În vederea determinării prețului limită superioară se pornește de la prețul produsului etalon corectat în funcție de modificările parametrilor tehnico-economici ai noului produs în comparație cu cel etalon, modificări care influențează mărimea efectului economic obținut prin utilizarea produsului nou.

Repartizarea efectului economic între producător și beneficiar

ASTFEL cuantificat, din efectul economic maxim posibil pe care beneficiarul poate să-l obțină prin introducerea tehnicii noi, așa cum am arătat mai sus, se repartizează o cotă producătorului de tehnică nouă.

După opinia noastră, partea din efectul economic ce ar putea să revină producătorului se poate stabili proporțional cu costurile de producție medii pe perioada de asimilare în fabricație a produselor noi sau proporțional cu

sporul de valoare de întrebuințare a produselor noi comparativ cu cea a produsului etalon.

În primul caz, se determină costurile de producție medii pentru perioada de asimilare a produselor noi la întreprinderea producătoare, apoi acestea se raportează la efectul economic cuantificat. Rezultatul reprezintă cota din efectul economic ce ar putea să revină producătorului în scopul acoperirii cheltuielilor suplimentare legate de pregătirea și asimilarea fabricației de serie a produselor noi și obținerea unui beneficiu stimulat în perioada de asimilare.

Din unele testări efectuate la întreprinderea de mașini electrice din București, la grupa de motoare electrice, s-a ajuns la concluzia că partea ce ar putea reveni producătorului din efectul economic rezultat prin introducerea în fabricație a motoarelor noi sau modernizate este cuprinsă între 26% și 40%. Această parte din efectul economic potențial rezultat prin asimilarea noilor produse și repartizată producătorului poate fi luată în considerare la formarea prețului de producție al produselor noi sau modernizate sub forma unui beneficiu suplimentar. Nivelul de preț de

producție astfel determinat poate fi cuprins în studiile tehnico-economice întocmite pe produs de către unitățile de proiectare, urmînd să fie folosit de întreprinderea producătoare numai în perioada de asimilare a produselor noi respective.

Obținerea unui efect economic cît mai mare cu un consum de muncă socială cît mai redus presupune asigurarea unei corelații corespunzătoare între valoarea de întrebuințare a produselor și costurile aferente acestora, ceea ce în fond conduce la fundamentarea tehnico-economică a deciziilor de asimilare în fabricație a acelor variante constructive care asigură maximum de efect economic. De asemenea, cuantificarea și repartizarea efectului economic între producătorul și utilizatorul de tehnică nouă, precum și luarea lui în considerare la formarea prețului de producție al produselor noi contribuie la creșterea cointeresării întreprinderilor în fabricarea unor produse noi cu eficiență sporită pentru economia națională.

Rodica BALANESCU
cercetător științific principal
Institutul de finanțe,
circulație monetară și prețuri

Calitate înaltă, costuri reduse

(Urmare din pag. 4)

nirea apariției defectelor de calitate și ar rezulta și o cotă de beneficii.

2 Sporirea eforturilor depuse pentru identificarea defectelor de calitate prin :

— recepția mai exigentă a materiilor prime și materialelor auxiliare, prin efectuarea sondajului calitativ peste limita prevăzută de normele legale actuale, măsură care poate conduce la o reducere cu 3% a costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate și se aplică prin mai buna organizare a locurilor de muncă, fără a necesita un supliment de cheltuieli ;

— generalizarea autocontrolului, întărirea controlului interfațic, prin stabilirea de puncte precise de control în locurile cheie sau „nevralgice“ care provoacă defecte de calitate în mod frecvent și creșterea exigenței la controlul final al produselor. Așa cum arată experiența altor întreprinderi din ramura industriei ușoare, se pot reduce în acest fel cu 3% costurile pentru remedierea unor deficiențe de calitate ;

— îmbunătățirea sistemului informațional al calității, de urmărire și ierarhizare a cauzelor care provoacă lipsă de calitate în funcție de amploarea și gravitatea deficiențelor pe care le generează.

3 Scăderea cheltuielilor cerute de remedierea unor deficiențe de calitate. Însumarea efectelor economice ale măsurilor anterior amintite, adoptate pe linia prevenirii și identificării defectelor, arată că este posibilă o reducere, pe total întreprindere, a acestei categorii de costuri la „Tricodava“ cu 15% (tabelul).

Studiul efectuat arată că la întreprinderea „Tricodava“ aplicarea gestiunii calității produselor creează

Influența aplicării gestiunii calității asupra costurilor

Nivelul costurilor după aplicarea gestiunii calității față de situația anterioară (considerată = 100)

	Costurile cu prevenirea apariției defectelor	Costurile cu identificarea defectelor	Costurile pentru remedierea unor deficiențe de calitate	Costurile totale ale calității
Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București	110,1	107,0	71,1	75,3
Întreprinderea „Tricodava“**)	105	101	85	90

*) dacă s-ar aplica metoda gestiunii calității produselor

posibilitatea unei sporiri substanțiale a performanțelor produselor, în condițiile în care creșterea cu 5% a costurilor cu prevenirea apariției defectelor conduce la o scădere considerabil mai mare a costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate, de 15% și o diminuare cu 10% a cheltuielilor totale ale calității produselor.

Din analiza întreprinsă se desprinde ideea că aplicarea metodei gestiunii calității are multiple influențe favorabile în ce privește diminuarea cheltuielilor de producție. Ea asigură, totodată, în condiții de eficiență sporită, un nivel de creștere de la an la an al competitivității produselor fabricate.

● Revista economică continuă cu acest material acțiunea pe care o desfășoară în vederea extinderii largi în economie a gestiunii calității produselor. (vezi și numerele 37, 42 și 50 din anul 1978). Specialiștii din întreprinderi, cititorii noștri, sînt invitați cu acest prilej să-și exprime opiniile în legătură cu posibilitatea aplicării operative a acestei metode, cu implicațiile implementării ei, să formuleze sugestii menite să faciliteze extinderea aplicării sale în condiții de eficiență ridicată.

Mutații ample în dezvoltarea socială a țării

DEZVOLTAREA SOCIALĂ, un proces complex, produs al interacțiunii a numeroși factori de natură economică, tehnico-științifică, structurală, organizatorică etc., se află în strânsă dependență de ritmurile, direcțiile și amplitudinea creșterii economice. Descifrarea complexității acestei conexiuni are o importanță deosebită, evoluția societății vădind că dezvoltarea economică nu asigură, în mod liniar, caracterul armonios și echilibrat al dezvoltării sociale. Influențează decisiv în această direcție natura și caracterul relațiilor de producție, sistemul de interese predominant în fiecare orînduire socială, ca și multitudinea și complexitatea aspectelor încorporate în procesul dezvoltării.

Avînd drept țel suprem ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, sporirea gradului de civilizație al întregii societăți, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate se desfășoară pe coordonatele generoase ale umanismului socialist. În concepția partidului nostru toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale, pentru creșterea venitului național, amplele mutații ce intervin pe plan social în procesul dezvoltării economice — în structura forței de muncă, în repartizarea acesteia pe teritoriu, amplificarea resurselor capabile să asigure un consum al populației în concordanță cu exigențele civilizației moderne sînt subordonate și îndreptate nemișcînit spre ridicarea condiției umane, spre înflorirea personalității omului. Referindu-se la intercorelarea factorilor economici și sociali, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia limpede însemnătatea finalității sociale a dezvoltării economiei românești: „...**pină la urmă prin ce măsurăm dezvoltarea societății noastre? Numai prin faptul că producem mai multe mașini, mai multe bunuri materiale? Aceasta trebuie să se reflecte în îmbunătățirea condițiilor de viață, în ridicarea gradului de civilizație al poporului**”. Toemai evidențierea mutațiilor sociale, a unor schimbări intervenite în modul și nivelul de viață al oamenilor muncii, ca efect al dezvoltării economiei, constituie obiectul studiului de față.

Repere ale adîncirii procesului de omogenizare a societății

ÎN ANII SOCIALISMULUI, în condițiile accentuării laturilor calitative în dezvoltare, îndeosebi în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, avînd ca efect direct un proces accelerat de creștere a economiei, România a înregistrat progrese de o mare amplitudine. Ea s-a transformat dintr-o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, așa cum putea fi caracterizată în perioada regimului burghezo-moșieresc, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură modernă, în continuă dezvoltare, cu o economie dinamică, ale cărei succese intrunesc largi aprecieri în lume. În prezent, față de perioada antebelică, producția industrială a țării a crescut de circa 43 ori, un ritm susținut cunoscînd și dezvoltarea producției agricole, ceea ce, pe un plan sintetic, a asigurat creșterea venitului național de circa 13 ori față de anul 1938. Obiective de cea mai mare însemnătate prefigurează perspectiva dezvoltării economiei românești: înscrierea țării pină în anul 1985 în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare economică.

Analiza, pe fondul acestei evoluții, a dinamicii sociale evidențiază schimbări ample, de profunzime, determinate, esențialmente, de ritmul viu al dezvoltării economiei, de suflul înnoitor și atotcuprinzător al industrializării. Ca urmare a interacțiunii dintre economic și social, aceste schimbări au efecte majore asupra procesului dezvoltării, punînd în lumină noi și însemnate posibilități de creștere a economiei. Între mutațiile amintite, remarcabilă este însăși **afirmarea tot mai pleneră a clasei muncitoare în viața economico-socială a țării** ca forța conducătoare a națiunii socialiste. Producătoare de bază a bunurilor materiale, clasa muncitoare este legată de domeniile cele mai dinamice ale economiei, de promovarea și generali-

zarea tehnicii moderne, ea este vital interesată în aplicarea în viață a cuceririlor revoluției științifice, ceea ce determină contribuția sa hotărîtoare la propășirea economică și socială a țării.

În dimensiunea numerică și structura clasei muncitoare au avut loc și continuă să se producă schimbări atît cantitative cît și calitative: o accentuată sporire numerică, deopotrivă cu prezența sa tot mai activă, mai dinamică în viața județelor țării ca urmare a creșterii ponderii clasei muncitoare în totalul populației active, pe întreg teritoriul țării cît și în cadrul fiecărui județ: sporirea detașamentului industrial al clasei muncitoare, proces cu consecințe pozitive pentru întreaga dezvoltare economico-socială; ridicarea gradului de pregătire generală și tehnico-științifică deopotrivă cu perfecționarea structurii socio-profesionale a clasei muncitoare.

După cum rezultă din datele tabelului nr. 1, numărul de muncitori în perioada 1950—1977 a crescut de peste 4 ori, cu

Tabelul nr. 1
Mutații cantitative și calitative în dinamica și structura clasei muncitoare

	1950	1965	1970	1975	1977
Numărul muncitorilor *)					
— în mii	1 222,9	3 109,9	3 338,9	4 993,8	5 385,5
Pondere muncitorilor în totalul populației ocupate (în ‰)	14,7	32,1	38,8	49,2	52,4
Muncitori în industrie					
— în mii	640,4	1 441,0	1 815,4	2 556,4	2 773,6
— în ‰ din total muncitori	52,3	46,3	47,3	51,2	51,5
Muncitori în construcții de mașini și chimie					
— în mii	146,7	408,7	575,6	990,3	1 095,3
— în ‰ din total muncitori în industrie	22,9	28,3	31,7	38,7	39,5

*) Calculat în totalul numărului mediu al personalului muncitor.

Sursa: Anuarul statistic al R. S. România. 1978, p. 105, 107, 183.

mult mai rapid decît creșterea populației ocupate. Ca urmare, ponderea muncitorilor în totalul populației active a sporit de la 14,7‰ în 1950 la peste 50‰ în 1977. În prezent, clasa muncitoare reprezintă partea predominantă în totalul celor ocupați și manifestă o tendință de creștere atît absolută, cît și relativă: această creștere este sensibil mai accentuată în cazul muncitorilor din industrie în general și din industria constructoare de mașini și chimie — ramuri de o deosebită însemnătate în dezvoltare — în special. Astfel, la o creștere de peste 4 ori a numărului de muncitori ocupați în industrie în perioada 1950—1977, numărul muncitorilor din industria constructoare de mașini a crescut la aproape 7 ori, iar al celor din chimie de cca. 12 ori. În aceste condiții, potrivit directivelor Congresului al XI-lea al partidului, populația ocupată în industrie depășește în actualul cincinal pe cea ocupată în agricultură, în 1990 clasa muncitoare urmînd să reprezinte partea covârșitoare a populației țării.

Organizarea agriculturii românești pe temelii socialiste, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei sale tehnico-materiale, ridicarea statutului acestei activități la cel de ramură de bază a economiei, au determinat mutații revoluționare în satul românesc, în relațiile de producție, în însăși fizionomia socială a **țărănimii**. Aceasta constituie, alături de clasa muncitoare, o importantă forță socială, cu un rol de primă însemnătate în activitatea productivă, în viața politică și socială a țării. Întemeindu-și activitatea și modul de viață pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, țărănimea și-a legat organic existența de socialism, de marea producție modernă, de făurirea unei agriculturi intensive, de randament ridicat.

Reducerea numărului și a ponderii populației ocupate în agricultură (tabelul nr. 2) a avut și are loc în condițiile sporirii productivității și creșterii continue a producției agricole, chemată să satisfacă însemnate nevoi sociale, în condițiile accelerării procesului de transformare a producției agricole într-o

Tabelul nr. 2

Structura populației ocupate pe sfere de activitate

— în % —

	1950	1965	1970	1975	1980
— În agricultură și silvicultură	74,3	56,7	49,3	38,1	29,3
— În ramuri neagricole	25,7	43,3	50,7	61,9	70,7
din care în industrie	12,0	19,2	23,0	30,6	38,5

Sursa : Anuarul Statistic al R. S. România, 1978, p. 105 ; I. Blaga : Populația activă a României, Ed. Politică, 1979, p. 123 și p. 134.

variantă a activității industriale. Pe această bază se produc importante mutații în structura profesională a țărănimii cooperatiste, crește sensibil nivelul ei de pregătire tehnică și de cultură generală, se produc mutații înnoitoare în diviziunea profesională a muncii țărănimii. Ca formă organizatorică nouă, superioară, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste creează posibilități sporite de conlucrare activă directă între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, între toate forțele sociale implicate în valorificarea, la un nivel superior, a întregului potențial productiv al agriculturii, în creșterea productivității muncii în agricultură pe măsura efortului investițional efectuat de societatea noastră. Sint elemente care asigură, în măsură însemnată, eliminarea deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre sat și oraș, creindu-se premise sociale superioare pentru dezvoltarea pe mai departe a agriculturii și economiei în ansamblul ei.

Schimbările profunde, de ordin calitativ caracteristice actualei etape de dezvoltare vor conduce la dublarea producției agricole, la o nouă revoluție în agricultură, cu toate implicațiile ce decurg din acest fapt pe plan organizatoric și tehnic, precum și în gândirea oamenilor. Țărănimea, cu funcții noi, amplificate în cadrul economiei, pe măsura progresului înregistrat de industrie și agricultura țării, va continua și în viitor să constituie o importantă forță socială, să joace un rol de seamă în sporirea avuției naționale, în viața politică și socială, ca aliat de bază al clasei muncitoare.

Mutații semnificative au avut și au loc în ce privește situația **intelectualității**. În condițiile promovării susținute a progresului tehnic în întreaga economie, ale sporirii în tot mai mare măsură a complexității activităților din industrie, din economie, creșterea numărului intelectualilor este urmată de modificări în rindurile lor și anume creșterea ponderii intelectualității tehnice, a celor care lucrează în sfera cercetării și proiectării, în învățământ, concomitent cu desfășurarea unui proces susținut de ridicare a nivelului de pregătire și instruire a întregii intelectualități.

Toate aceste schimbări înnoitoare în structura socială a țării sunt însoțite, firesc, de crearea unor condiții de muncă și viață superioare și tot mai apropiate în elementele lor esențiale pentru toate categoriile de oameni ai muncii de la orașe și sate, punându-se, odată mai mult, în lumină repere semnificative ale adâncirii procesului de omogenizare a societății noastre.

Oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării — beneficiarii civilizației moderne

DEZVOLTAREA SOCIALĂ a țării își găsește o puternică expresie în politica de repartizare rațională a forțelor de producție în toate județele țării, știut fiind că, pînă la urmă, nivelul repartizării este determinat de gradul de dezvoltare al producției, de mărimea valorii nou create.

Pentru țara noastră, politica de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial s-a inserat și se inseră ca o cerință obiectivă, impusă de criterii de eficiență economică, dar și de echitate socială. Este cunoscut că în România antebelică existau „locuri unde nu se întâmpla nimic”, industria fiind concentrată în câteva zone mai importante. Pe această bază se adinceau continuu decalajele economice și implicit sociale între diferite zone și județe ale țării, inegalitatea condițiilor de muncă și viață pentru cetățeni. Or, dezvoltarea echilibrată a economiei județelor creează condiții favorabile pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și umane din fiecare zonă, pentru diversificarea și amplificarea interdependențelor economice pe întreg teritoriul, pentru dezvoltarea tuturor orașelor și comunelor ca centre economice puternice, asigurînd, în fapt, premise necesare fĂuririi depline și realei egalități între oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, în ce privește condițiile de muncă și viață, potrivit activității depuse, în ce privește șansele de afirmare.

Pe fondul dezvoltării accelerate a economiei, procesul de

amplasare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial s-a accentuat mult în perioada ultimelor cincinale și continuă pe scară largă în anii care urmează. Roadele acestor orientări se manifestă din plin. Astfel, numărul județelor cu o producție industrială anuală de peste 10 mld. lei a crescut de la 4 în 1965 la 31 în prezent, urmînd ca în 1980 toate județele să înfăptuiască acest important obiectiv al Congresului al XI-lea al partidului nostru. În aceste condiții coeficientul de variație a producției industriale pe locuitor, pe județe s-a micșorat de la 72,4% în 1965 la 63,1% în 1970 și la 59,1% în 1975, iar numărul muncitorilor a sporit rapid în toate județele. În prezent peste 2/3 din populația orașelor o formează familiile muncitorești, iar peste 1/3 din populația satelor o reprezintă muncitorii.

Toate acestea constituie elemente care au determinat apropierea nivelului veniturilor și al consumului populației de pe tot întinsul patriei. Dacă în anul 1965 numai jumătate din numărul județelor realizau un volum al desfacerilor de mârfuri pe locuitor de peste trei mii lei, acest nivel a fost depășit în toate județele țării încă din anul 1976. Se tinde, așa cum arătam, spre generalizarea treptată a condițiilor esențiale de muncă și de calitate a vieții în toate județele țării, pentru ca întreaga populație a țării să simtă direct și deplin roadele construcției socialiste.

În orînduirea noastră grija pentru om, pentru bunăstare și calitatea vieții lui este ridicată la rangul de obiectiv suprem al politicii de partid și de stat. În înfăptuirea acestuia o importanță hotărîtoare o are sporirea în ritm înalt a venitului național, temei al creării condițiilor pentru dezvoltarea aceleiașă pe mai departe a economiei și, deopotrivă, pentru îmbunătățirea continuă a vieții oamenilor muncii, pentru creșterea susținută a veniturilor acestora în concordanță cu capacitatea productivă a economiei, de a crea bunuri și servicii de calitate tot mai ridicată (tabelul nr. 3). Este de remarcă că **veniturile**

Tabelul nr. 3

Creșterea veniturilor oamenilor muncii

	1950	1965	1970	1975	1980
Retribuția medie netă a personalului muncitor					
— lei lunar	337	1 023	1 289	1 595	2 238
Veniturile nominale nete ale țărănimii obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă — lei lunar	167	495	571	990	1 370
Veniturile ce revin pe o familie, din fondurile sociale de consum — lei anual	772	3 858	6 015	8 733	11 766

Sursa : Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Constătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură. Editura politică, București 1979, p. 13 ; Constantin Grigorescu, Dinamica și restructurării în nivelul de trai, Revista economică, nr. 52/1978.

globale ale populației au fost în anul 1978 față de anul 1950 de 9,5 ori mai mari, în timp ce retribuția medie netă a personalului muncitor era în 1978 de 2 011 lei, față de 337 lei în 1950 ; în anul 1980, la încheierea etapei a doua de majorare a retribuțiilor și veniturilor, acest indicator se prevede să ajungă la 2 238 lei, sporuri importante urmînd să înregistreze, de asemenea, veniturile țărănimii, veniturile totale reale ale populației, realizîndu-se astfel, față de 1975, cea mai mare creștere de venituri dintr-un cincinal. În politica de retribuție și de asigurare a veniturilor, partidul nostru s-a orientat ferm asupra realizării unui raport echitabil între venituri, prin creșterea mai accentuată a veniturilor mici.

Ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului nostru se realizează, în însemnată măsură, și prin sporirea **fondurilor sociale de consum**. Cheltuielile statului pentru finanțarea acțiunilor social-culturale se cifrau în 1978 la 67,3 mld. lei, ceea ce reprezintă de 5 ori mai mult decît în anul 1960 și aproximativ dublu față de 1970.

O influență însemnată asupra creșterii nivelului de trai al populației o are politica de prețuri. Deși în numeroase țări

prof. dr. Gheorghe TOMESCU

(Continuare în pag. 21)

Un important domeniu de analiză, decizie și acțiune pentru consiliile oamenilor muncii

Înnoirea și modernizarea producției

UNA DIN SARCINILE ESENȚIALE, dominante ale acestui cincinal al revoluției tehnico-științifice este, fără îndoială, cea referitoare la **impulsionarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică**, pentru a aduce o contribuție cât mai substanțială la creșterea eficienței economice.

Ca urmare a măsurilor luate de conducerea de partid și de stat pentru stimularea creației tehnico-științifice proprii, legarea ei tot mai strinsă de producție și folosirea deplină a experienței muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor noștri, astăzi activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică se integrează tot mai mult în procesul de ansamblu al reproducției socialiste lărgite. Cerințele izvorite din ritmurile înalte de dezvoltare, prevăzute pentru finele actualului cincinal și pentru cel următor, impun însă accelerarea substanțială a acestei integrări.

La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din septembrie 1978, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția că nu pretutindeni se acționează mulțumitor în ceea ce privește introducerea în producție a tehnicii noi, a rezultatelor cercetării științifice proprii. Referindu-se la faptul că mai avem multe produse învechite, puse în fabricație de 10 ani și chiar de mai mult timp, depășite deci din punct de vedere tehnic, secretarul general al partidului sublinia: **„În mod hotărât trebuie să trecem la înnoirea producției, la perfecționarea ei rapidă! Această necesită și întărirea grupurilor de concepție și asimilare din fiecare uzină“**.

Realizarea acestui imperativ va trebui să marcheze un nou salt calitativ în activitatea consiliilor oamenilor muncii, care să **analizeze cu mai multă exigență rezultatele obținute față de planul tehnic, în vederea luării unor măsuri de reglare** pentru stimularea participării cu și mai multă eficiență a proiectanților, tehnicienilor, inginerilor și muncitorilor la creația științifică și tehnică de masă prin care produsele și tehnologiile învechite, ineficiente, de slabă productivitate, cu consumuri mari de materii prime, materiale, energie și combustibil să fie înlocuite cu altele, moderne. De altfel, însuși indicatorul producție netă presupune marcarea precisă a eforturilor proprii de inteligență, adăugate în fiecare etapă a realizării sau înnoirii producției; noul mecanism economico-financiar stimulează în mod concret fabricarea unor produse și utilizarea unor tehnologii care să implice cheltuieli materiale de producție cât mai mici, în deplină concordanță cu obiectivele strategice ale partidului nostru și cu tendințele pe plan mondial.

Simplă sub raport metodologic, analiza activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică permite desprinderea unor concluzii semnificative pentru a se aprecia atât activitatea de proiectare pentru asimilarea de produse noi și modernizarea celor existente, cât și cea de introducere a tehnicii noi în întreprindere.

Problema fiind de cea mai stringentă actualitate, vom aborda o astfel de analiză pe exemplul întreprinderii „Tractorul“ din Brașov.

1. ANALIZA COMPARATIVĂ A PREOCUPĂRILOR ACTUALE ALE ÎNȚEPRINDERII CU TENDINȚELE PE PLAN MONDIAL, ÎN CE PRIVESTE PRINCIPALII PARAMETRI AI PRODUSELOR AFLATE ÎN FABRICAȚIE

Prin această analiză se urmărește dacă activitatea de cercetare a întreprinderii, în perioada studiată, a fost sau nu direcționată în același sens cu cea similară pe plan mondial.

O astfel de analiză comparativă este prezentată în tabelul nr. 1.

Din datele tabelului se desprind, pe de o parte, tendința pe plan mondial de deplasare a gamei de puteri spre cele mari, cu reducerea corespunzătoare a consumului de material încorporat pe cal putere și a consumului specific de combustibil concomitent cu creșterea vitezei de lucru, iar pe de altă parte, aspecte referitoare la preocuparea colectivului întreprinderii pentru menținerea nivelului competitiv al produselor în confruntarea acestora pe piața mondială.

● Practica organului colectiv de conducere de la întreprinderea „Tractorul“ din Brașov atestă valoarea unor elemente metodologice pentru caracterizarea rezultatelor activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică și orientarea lor spre creșterea competitivității produselor.

Examinând datele pe categorii de parametri, se observă, față de perioada 1961—1965, la nivelul cincinalului trecut: la consumul de material pe cal putere — o scădere absolută de 18—13 kg/CP la tractoarele pe roți și de 10 kg/CP la cele pe șenile; la consumul specific minim de combustibil — o scădere de 10 g/cal/h; la viteza de lucru — o creștere de 0,8—8 km/h, ceea ce reprezintă efecte pozitive ale activității de cercetare-dezvoltare a întreprinderii. Totodată, trebuie să țină seama și de alte as-

Tabelul nr. 1

Perioada	Putere	Greutate specifică tractor (kg/CP)		Consum spec. combust. (g/cal/h)	Viteza de lucru la princip. lucr. agr. (km/h)
		pe roți	pe șenile		
1961-1965					
- pe plan mondial	16-75	58-85	70-130	195-205	3,2-4
- în întreprindere	46-65	55-60	100-110	190	2-7
1966-1970					
- pe plan mondial	20-200	50-68	74-103	175-185	3,5-5,8
- în întreprindere	45-130	42-50	100-110	185	2-8
1971-1975					
- pe plan mondial	24-300	35-50	90-105	170-180	6-6,9
- în întreprindere	45-180	37-47	90-110	180	2,8-10
1976-1980					
- pe plan mondial	26-550	40-50	95-110	167-175	6,5-12
- în întreprindere	37-360	37-47	90-110	175	4,0-12

*) Tractoare pe roți.

pecte care nu au putut fi menționate în tabelul comparativ — și anume: tendința, pe plan mondial, de creștere a condițiilor de confort pentru utilizatorul produsului (scaun ergonomic, cabină insonorizată, dinamizată etc.); re proiectarea unor elemente componente; lărgirea domeniului de utilizare (universalizarea produselor); cuplarea într-un singur agregat a diferitelor echipamente de lucru; tendința de tipizare și unificare a tehnologiilor și S.D.V.-urilor pe familii de repere; micșorarea consumului de metal prin folosirea unor materiale plastice sau aliaje ușoare etc.

Analiza comparativă cu tendințele pe plan mondial trebuie utilizată permanent de către C.O.M., pentru fundamentarea deciziilor de înnoire și modernizare a produselor.

2. ANALIZA ACTIVITĂȚII DE CONCEPȚIE A PRODUSELOR ÎN COMPARAȚIE CU PRODUSELE SIMILARE DE PE PIAȚA MONDIALĂ

Pentru a ști la ce nivel tehnic se găsesc produsele proprii față de cele similare de pe piața mondială, se practică metoda comparării valorilor parametrilor. Înscriindu-se într-un tabel datele referitoare la tractoarele pe roți și cele pe șenile, produse de întreprinderea brașoveană și de firme cu renume din R.F.G., Anglia, Suedia, S.U.A. etc., în ce privește puterea și turația nominală a motorului, numărul și capacitatea cilindrilor, greutatea specifică (kg/CP), dimensiunile de gabarit, raza de întoarcere, gama de viteze etc., s-a constatat că în general, tractoarele noastre se situează la nivelul produselor similare fabricate pe plan mondial.

C.O.M. trebuie să antreneze compartimentele de concepție și proiectare în întocmirea unor studii, actualizate la zi, asupra principalelor evoluții ale parametrilor tehnico-economici ai produselor de pe piața internațională. În acest sens se impun: efectuarea unui studiu de perspectivă cu privire la evoluția principalelor produse; valorificarea la maximum a informațiilor culese de delegații trimiși pentru service și documentare în diferite țări; studierea literaturii tehnico-comerciale și a altor documentații; analiza riguroasă a cerințelor și pretențiilor diferiților cumpărători de pe piața internă și internațională; intensificarea participării la târguri și expoziții internaționale; o colaborare mai strinsă cu institutele de cercetări etc. Toate acestea trebuie să servească pentru modernizarea contiuă a produselor.

3. ANALIZA ACTIVITĂȚII DE ASIMILARE A NOILOR PRODUSE ȘI DE MODERNIZARE A CELOR EXISTENTE

În actuala conjunctură economică mondială, proces ce se va accentua în viitor, o industrie care nu este preocupată permanent de realizarea a noi produse, de perfecționarea tehnologiilor și a proceselor de producție, ca și a parametrilor teh-

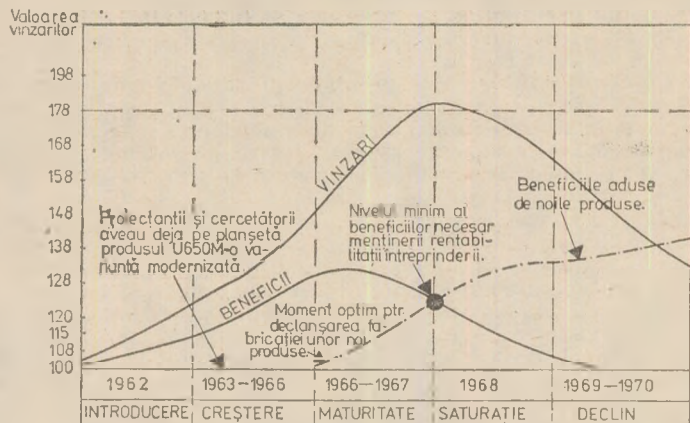

Fig. 1: Ciclul vieții produsului „Tractor universal U 650 cu 4x2 roți”

nico-economiști este condamnată inevitabil la stagnare sau regres. Pornind de la aceste realități, de la analiza științifică profundă a consecințelor pe care ele le generează, conducerea de partid și de stat a stabilit ca în anul 1980, produsele noi și modernizate să reprezinte peste 70% din valoarea producției industriei construcțiilor de mașini.

În cadrul studiilor pentru produse noi asimilate sau modernizate, o importanță deosebită au alegea momentul optim pentru introducerea în fabricație a acestora și a tehnologiilor noi, ca și determinarea etapelor evoluției noilor produse ca urmare a procesului de asimilare.

Analiza ciclului de viață al produselor de întreprindere posibilitatea să acționeze din timp pentru a evita îmbătrânirea acestora, permițând totodată alegerea momentului optim pentru declanșarea asimilării noilor produse. Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, „În momentul în care un produs este introdus în fabricație, proiectanții și cercetătorii trebuie să aibă deja pe planșetă sau în atenție un produs nou. Dacă nu vom proceda astfel, nu vom putea fi competitivi pe plan internațional”.

Prestigiul câștigat pe piața mondială de întreprindere „Tractorul” s-a datorat faptului că, așa cum reiese din exemplul din fig. 1, a abordat problema asimilării noilor produse nu în momentul apariției fazei de declin în desfășurarea produselor aflate în fabricație. Demararea lucrărilor de proiectare, experimentare și pregătire a fabricației unui nou produs a avut loc încă din faza de introducere și de creștere a vânzărilor, astfel că în faza de maturizare a produselor s-a putut declanșa fabricația unor produse noi sau modernizate.

În preocuparea întreprinderii se află ca obiectiv central, în perioada actualului cincinal, înnoirea și modernizarea producției în proporție de 85%, față de 66,5% în cincinalul anterior. Tabelul nr. 2 arată cum va evolua, până în 1980, structura valorii producției marfă vândută și încasată, pe faze din ciclul de viață al produselor (în %). După cum se remarcă, în anul 1977 nu

Tabelul nr. 2

Faza din ciclul de viață	1977		1978	1979	1980
	Plan	Real.	Plan	Plan	Plan
Produse nou asimilate	8	5	15	24	25
Produse în faza de creștere	25	20	25	25	30
Produse în faza de maturitate și de saturație	52	50	40	35	30
Produse în faza de declin și de îmbătrânire	15	25	20	16	15

s-a realizat ponderea planificată a produselor noi, ceea ce a făcut să se mențină în fabricație produse aflate într-o fază în care beneficiile scad. Aceasta impune C.O.M. și biroului executiv al acestuia să imprime activității de înnoire a fabricației un ritm dinamic și fluid, fără pauză, potrivit cerințelor unei dezvoltări economice înalte și neîntrerupte.

● **Analiza activității de proiectare** începe cu stabilirea stadiului general al îndeplinirii obiectivelor și fazelor prevăzute în planul tehnic al întreprinderii, pe secțiuni distincte pentru pla-

nul de stat, planul ministerului (departamental I) și al centralei industriale (departamental II).

Dintr-o astfel de situație centralizatoare pentru anul 1978, întocmită la „Tractorul”, s-a constatat că sarcinile stabilite au fost realizate în întregime la planul de stat, dar au existat rămăneri în urmă la fazele (din planul departamental I) prototip și omologare la punți motoare față și spate (cu capacitatea portantă de cca. 30 tf) pentru autoscreperul de 11/14 mc, deoarece „Progresul” Brăila și Întreprinderea mecanică Mirșa nu au asigurat piesele specifice necesare (de remarcat că numărul reperelor realizate de „Tractorul” pentru acest produs este de 2 specifice și 4 preluate, iar al celor realizate de „Progresul” — de peste 60).

În vederea stabilirii cauzelor interne care au provocat aceste abateri de la plan, s-au analizat graficele de urmărire a realizării fazelor de asimilare a noilor produse (cuprinzând: denumirea produsului, beneficiarul, data terminării fazelor de omologare a prototipului, de pregătire a fabricației și de omologare a procesului tehnologic). Au reieșit următoarele dificultăți și neajunsuri: insuficienta capacitate a secției de sculărie (s-au acordat lunar, în medie, pentru sarcinile din planul tehnic, un volum de ore-om reprezentând numai 50—60% din necesar); insuficienta preocupare din partea secțiilor de producție pentru omologarea reperelor, pentru realizarea pieselor destinate prototipurilor și seriilor zero; lipsa de capacitate la atelierul de unicate pentru executarea unor reperi.

Identificarea acestor cauze a permis stabilirea unor acțiuni de reglare. Astfel, s-a trecut la corelarea cu sarcinile de plan tehnic la nivel de întreprindere a capacității secțiilor de producție, prin dezvoltarea celor strângulate, astfel încât să poată executa prototipurile și unicatele prevăzute. Întrucât activitatea de asimilare este extrem de laborioasă, s-au luat măsuri ca

Tabelul nr. 3

INDICATOR	Produsul existent S-1500 L	Produsul nou A-3601 L
1 Viteza de lucru	34,1	243
2 Costul orei de deșez în funcționare (lei/h)	148	296
3 Costul producției (rd.2 x rd.1) (lei/m ³)	4,34	1,22
4 Economia realizată de produsul nou (lei/m ³)	x	3,12
5 Durata de funcționare (ore/an)	2000	2000
6 Productivitate anuală (rd.5 x rd.1) (m ³ /an)	68 200	486 000
7 Economie anuală (rd.4 x rd.6) (lei/an)	x	1516 000
8 Cantitate (ipotetică) de prod. noi pe an (buc.)	x	25
9 Economii în exploatare (rd.8 x rd.7) (lei/an)	x	37900 000

realizarea pieselor de prototip, omologarea reperelor și realizarea seriilor zero să constituie poziții ale planului producției fizice pentru toate sectoarele de producție colaboratoare; planul tehnic a fost defalcat pe executanți în așa fel, încât fiecărei secții să i se nominalizeze reperate ce urmează să fie executate și omologate. De asemenea, C.O.M. a instituit responsabilități în ce privește: predarea la timp a documentației valabile pentru serie și difuzarea ei către toți factorii din întreprindere; urmărirea strictă a obligațiilor întreprinderii și ale colaboratorilor în realizarea planului tehnic.

● **Analiza eficienței economice a soluțiilor adoptate**, pentru selectarea celor mai avantajoase, trebuie să aibă în vedere ansamblul de criterii în care se încadrează noul produs.

Nivelul tehnic al noului produs și obținerea eficienței economice maxime — două filtre sau trepte de analiză, corespunzând unor laturi esențiale ale strategiei generale a asimilării de produse noi, cu scopul de a asigura competitivitatea produselor — sînt necesare, dar nu suficiente pentru ca proiectantul să poată decide dacă trebuie continuată munca de cercetare și proiectare (în cazul analizei de studiu tehnico-economic) sau dacă se poate trece la punerea în fabricație (în cazul analizei în faza de proiectare-execuție). **Recuperarea investiției**, ca latură principală a eficienței economice, reprezintă cel de-al treilea filtru de selecție a variantelor de proiect, care urmărește rentabilitatea fabricației.

În continuare, proiectul este analizat, la treptele superioare de decizie, avîndu-se în vedere: posibilitatea încadrării în fondul de investiții disponibil; însemnătatea produsului pentru economia națională; imbinarea optimului la nivel macro și microeconomic; gradul de îndeplinire a obiectivelor de largire a exportului și diminuare a importului etc.

Tabelul nr. 3 ilustrează modul de analiză a eficienței asimilării produselor noi.

● **Analiza activității de omologare** are sarcina să descopere rezervele existente în privința reducerii duratei de asimilare a noilor produse și să indice măsurile ce se impun. Sursa de date

necesare acestei analize o constituie: studiul tehnico-economic sau tema tehnică aprobată, caietul de sarcini sau norma internă pusă de acord cu factorii interesați, diferite standarde, proiectul tehnic, documentația de execuție și avizele aferente, precum și atestarea tehnologiei de fabricație în cadrul indicatorilor tehnico-economici stabiliți și buletinul de încercări cu rezultatele comportării la probele de omologare. Se determină gradul de dotare a întreprinderii cu laboratoare, standuri de probă, piste de încercare etc. (În lipsa unor asemenea dotări, deseori întreprinderile fac încercări de anduranță în alte unități, aflate la distanțe mari, încercările de prototipuri nu sînt organizate în sensul de a avea un caracter continuu, asistența tehnică se realizează anevoios, se pierde mult timp cu deplasările — ceea ce face ca perioada de încercare și omologare a produselor să fie foarte mare, uneori ajungînd să fie egală cu perioada de concepere și execuție a prototipului respectiv).

● **Analiza activității de pregătire a fabricației** evidențiază modul cum se execută proiectul tehnologic, prin care se realizează toate măsurile tehnice și organizatorice privind execuția. Ea permite să se determine: dacă tehnologia de execuție corespunde cu succesiunea operațiilor și fazelor de fabricație; modul de organizare a fluxului de fabricație pe mașini-unelte, agregate și linii automate; gradul de asigurare cu scule, dispozitive și verificatoare; modul de organizare și asigurare a controlului interoperații și final; nivelul încadrării în consumurile de manoperă și materiale; gradul de încărcare a utilajelor pentru seria de fabricație stabilită.

Analiza făcută la „Tractorul” — Brașov a pornit de la graficul general privind stadiul pregătirii fabricației de serie a produsului în cauză, stabilindu-se realizările sau abaterile față de planurile de operații necesare și lansate pentru sectoarele calde și cele reci, ca și pentru S.D.V.-uri. A rezultat că din totalul reperelor necesare pregătirii fabricației pentru asimilarea unui nou produs, s-au executat numai 64, înregistrîndu-se o rămînere în urmă de 52 repere față de necesar și de 39 repere față de cele lansate. În urma analizei făcute pe baza acestor date s-au luat decizii pentru încadrarea în grafic ori devansarea anumitor lucrări, atît în etapa de proiectare cît și în cea de execuție.

● **Analiza fiabilității produsului nou** trebuie să înceapă încă din faza de proiectare, urmărindu-se dacă s-au respectat soluția tehnică dată prin studiul preliminar, cerințele de fiabilitate prevăzute în proiectul de detaliu, efectuarea încercărilor de fiabilitate la prototipuri. Este bine ca analiza să se facă pe ansambluri componente. La „Tractorul”, în cadrul unui studiu asupra „fiabilității după vânzare”, ea a fost realizată utilizîndu-se ca surse de informații: prelucrarea statistică a datelor privind defecțiunile produselor în perioada termenului de garanție; urmă-

rirea în exploatare a unui lot de produse, ținînd seama de condițiile de mediu și de solicitări.

SISTEM INFORMATIC PENTRU ANALIZA FIABILITĂȚII PRODUSELOR

Pentru a ușura analiza fiabilității produselor se poate organiza proiectarea unui sistem informatic, care să asigure legătura, pe de o parte cu activitatea de vânzare a produselor, iar pe de altă parte, cu datele din fișele de intervenție completate de către tehnicienii de la service la fiecare remediere a unui produs.

Corelarea informațiilor primite privind defecțiunile produselor se face cu ajutorul a două fișiere — unul conținînd documentația tehnico-economică a ansamblurilor și reperelor componente, iar celălalt, date asupra vânzării produselor. Fișierul privind documentația tehnico-economică se ține la zi, prin datele introduse la lansări de repere noi: fișierul privind vânzarea produselor se completează lunar, cu datele primite de la serviciul de livrare (intern și export), coroborate cu datele de vânzare a produselor în străinătate, primite de la delegații trimiși pentru asistență tehnică sau de la firmele importatoare.

Suportul material pentru introducerea în memoria calculatorului a datelor privind defecțiunile îl constituie formularul „fișa de intervenție” (completat de tehnicianul de service la fiecare remediere a unui produs), pe care se trec, codificat, tipul produsului, beneficiarul, defecțiunea constatată, cauza, operația de remediere și măsura corectivă propusă la stația de service.

Se pot obține astfel, în orice moment, informații privind nu numai produsele vîndute (din care cele în garanție), numărul de reclamații, cheltuielile cu înlocuiri de piese, cauze ale defecțiunilor, dar și verificarea eficienței aplicării unei anumite măsuri de modificare.

URMĂRIND ÎN MOD SISTEMATIC, constant, organizat introducerea, evoluția și afirmarea noului, abordînd din proprie inițiativă problematica atît de complexă a modernizării produselor și a tehnologiilor utilizate la fabricarea lor, antrenînd în această acțiune cei mai buni specialiști și muncitori, prin comisiile pe domenii, consiliile oamenilor muncii creează premise pentru ca întreprinderile respective nu numai să contribuie cît mai consistent la satisfacerea cerințelor economiei naționale, ci să-și ridice permanent nivelul de eficiență al propriei activități economice.

Cristea IONIȚĂ

Scoala interjudețeană de partid — Brașov

Costică TUDOR

secretarul comitetului de partid, președintele consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea „Tractorul”

Instrumente eficiente de promovare a schimburilor economice internaționale

(Urmare din pag. 11)

tări ale unor soluții noi de etalare, utilizînd elemente cinetice, vitrine concepute după un design de calitate, contribuind la crearea unei imagini de ansamblu de bun gust și rafinament, în armonie cu eforturile producătorilor de a realiza produse de calitate, ambalaje pentru cosmetice, medicamente, detergenți de forme și culori plăcute, funcționale, elegante.

O ingenioasă folosire a diapozitivelor, a combinațiilor de culori, o judicioasă distribuire a luminii, toate măturisesc eforturile făcute pentru „a pune în pagină” un original și atractiv catalog al chimiei românești. Alături de acestea, materialele publicitare difuzate în cadrul Salonului, dintre care remarcăm în primul rînd ediția specială a „Salonului internațional al chimiei”, tradusă în limbi străine de largă circulație, conține un bogat material informativ, la zi, asupra programului de export al chimiei românești, cu ilustrații color de bună calitate, în condiții tipografice remarcabile.

Pentru a imprima un mai mare dinamism prezentării produselor, pe par-

curul manifestării au fost organizate o serie de acțiuni conexe, cum ar fi: consultații privind folosirea noilor game de cosmetice, prezentarea de filme publicitare într-o sală amenajată chiar în incinta pavilionului, demonstrații pe utilaje în funcțiune.

La aceasta se adaugă inițiative laudabile cu privire la organizarea unor schimburi de opinii privind aportul marketingului la lansarea promoțională a produselor noi prin târguri și expoziții, în cadrul unor mese rotunde.

Toate acestea sînt componente ale unei susținute activități promoționale pe care — așa cum am mai avut prilejul să remarcăm — compartimentul de specialitate din Ministerul Industriei Chimice o desfășoară în mod susținut, cu remarcabilă dorință de continuă perfecționare și înnoire.

IN SFÎRȘIT, cea de a treia funcție — cea comercială propriu-zisă a târgului și-a găsit expresia, încă din primele zile, în numeroase contracte de import-export încheiate de întreprinderile românești cu partenerii prezenți la târg.

Dintre tranzacțiile de export, înche-

iate în primele zile ale târgului (pînă la închiderea ediției noastre) — menționăm contractele privind livrarea de aparataj electric de joasă tensiune în Bulgaria, mașini de facturat și contabilizat electronice în Cehoslovacia, mașini-unelte și produse de mecanică fină în R.F. Germania, produse chimice diverse în U.R.S.S., uleiuri minerale în Brazilia, îngrășăminte chimice complexe în R.F.G., fire sintetice în Iugoslavia, frigider, corpuri de iluminat în R.F. Germania, ciuperci în Italia, prune deshidratate în Cehoslovacia, geamuri în Coasta de Fildes ș.a.

În același timp în ce privește importul, s-au încheiat contracte pentru achiziția de diverse instalații chimice din U.R.S.S., instalație pentru stocarea oxigenului, din Franța, diferite tipuri de pompe pentru instalații chimice din Austria, Italia, R.F. Germania. Se vor mai importa diferite tipuri de aparate de măsură și control din U.R.S.S. și Cehoslovacia, piese de schimb pentru avioane din U.R.S.S., aparate optice Zeiss din R.D. Germană, picupuri și ceasuri din U.R.S.S.

Desigur că aceasta este o primă imagine, incompletă asupra rezultatelor celor două evenimente comerciale majore, fapt pentru care ne propunem să revenim într-un număr viitor cu date privind bilanțul final.

Modalități noi de analiză statistică în profil teritorial

O ECONOMIE modernă, multilaterală și eficientă, se prezintă ca un sistem încheșat și mobil, iar din punct de vedere structural, ca o unitate a unor subdiviziuni complexe: întreprinderi, ramuri și unități teritoriale. Evident, pentru perfecționarea continuă a structurii, a proporțiilor de ramură și teritoriale este necesară, pe lângă analiza economică a fenomenelor, și o analiză statistică comparată.

O etapă importantă în studierea reproducției sociale din punct de vedere structural o constituie analiza statistică teritorială. Întregul sistem de indicatori specifici dezvoltării în profil teritorial are o mare putere de cunoaștere, deoarece permite stabilirea unor legături de formare și dezvoltare a fenomenelor sub influența repartiției teritoriale a muncii, a dezvoltării forțelor de producție în profil teritorial, a factorilor demografici, a condițiilor naturale și a altor factori care joacă un rol hotărâtor în diferențierea teritorială a productivității muncii sociale, a eficienței folosirii fondurilor fixe, a eficienței investițiilor etc.

Informațiile furnizate prin sistemul de indicatori specifici dezvoltării în profil teritorial permit o analiză realistă a legăturilor și proporțiilor economiei naționale, deoarece prezintă un mare avantaj, în sensul că indicatorii sistemului pot fi comparați între ei nemijlocit, fără recalcularea prețurilor.

Economia națională privită ca un sistem teritorial complex poate fi evaluată pe trei căi.

Analiza întregii economii sub forma unui ansamblu de unități teritoriale, în care județele țării sînt privite din punct de vedere economic. Așadar, județul este privit ca un organism economic, format în cadrul unor limite bine determinate, care îndeplinește anumite funcții ale economiei naționale, conform repartiției teritoriale a muncii. Pe această cale, indicatorii bazei materiale, ai potențialului uman, ai rezultatelor economice și ai nivelului de trai, analizați în profil teritorial, sînt corelați cu aceiași indicatori utilizați în sistemul general al indicatorilor dezvoltării economico-sociale de ansamblu a economiei naționale.

— Astfel, analiza sistemului de indicatori în profil teritorial ne dă posibilitatea să determinăm cele mai caracteristice interacțiuni și legături de interdependență ce se manifestă la nivelul fiecărui județ, pentru a depista formele optime de organizare teritorială a forțelor de producție. De asemenea, ne permite să măsurăm care este contribuția județului la formarea indicatorilor de sinteză ai economiei naționale, și, în sfîrșit, ne indică cele mai corespunzătoare soluții pentru a se trece de la o direcție izolată a amplasării diverselor întreprinderi și ramuri, la direcția spre dezvoltarea complexelor economice județene, care formează un nucleu în jurul căruia se creează un sistem de producție în continuă dezvoltare în cadrul județului.

— Corelarea analizei statistice în profil teritorial cu principiul analizei de ramură. Un sistem teritorial de ramură se prezintă ca o asociere de întreprinderi de același tip în ceea ce privește caracterul procesului de producție, materia primă folosită sau produsele finite obținute. Cînd analizăm sub aspect teritorial indicatorii bazei materiale, ai potențialului uman și ai rezultatelor obținute, avem în vedere structura acestora pe unități teritoriale, concomitent cu structura pe ramuri a economiei naționale. Această analiză ne dă posibilitatea să cunoaștem care este gradul de reprezentare al unei ramuri sau alteia în cadrul județului, sau cum se distribuie diferitele activități din ramuri, în cadrul unităților teritoriale.

— O altă cale de a studia economia națională ca un sistem teritorial pornește de la aspectul economico-geografic, adică avem în vedere corelația care se stabilește în procesul de producție, între condițiile naturale (geografice) specifice și forțele de producție locale. De aici apare ideea de zone economice, care sînt formațiuni teritoriale unite prin comunitatea condițiilor naturale, a resurselor și a modului de specializare a economiei. Zonele, în general, nu au limite administrative și pot cuprinde teritoriul mai multor județe, în funcție de condițiile economico-geografice. O zonă economică este

în foarte multe cazuri influențată de condițiile geografice, cum sînt de exemplu cazurile cînd se delimitează zonele care au în vedere dezvoltarea turismului. Legătura dintre zonele economice și condițiile naturale sînt determinate și de specificul activităților economice. În cazul cînd în zona economică predomină producția cu o localizare impusă de condițiile naturale (de exemplu în zonele unde predomină industria extractivă sau zona litoralului), atunci această legătură va atinge un grad mai însemnat.

Statistica economică, cînd studiază sistemele teritoriale de producție, deși pornește de pe pozițiile economiei naționale în ansamblul ei și ale structurii de ramură, ține cont și de influența factorilor naturali, considerînd condițiile naturale unul din factorii de producție. În anumite situații, atunci cînd se analizează repartiția teritorială a forțelor de producție, evaluarea influenței factorilor naturali asupra mecanismului economiei naționale este privită ca o sarcină de mai mică importanță, subordonată întotdeauna legilor producției sociale.

INDIFERENT de calea pe care analizăm complexul economiei naționale prin sistemul unităților teritoriale de producție, sarcina acestei analize este de a depista legăturile tipice de dezvoltare ale întregului sistem. Se conturează astfel un domeniu distinct de analiză statistică teritorială, care are o serie de sarcini specifice: măsoară nivelurile de dezvoltare ale forțelor de producție ale județelor; determină locul fiecărui județ în economia națională după volumul producției obținute, după resursele naturale și umane de care dispune, după indicatorii ce caracterizează nivelul de trai, amploarea forțelor de producție; cercetează organizarea socială a muncii, care se exprimă prin concentrarea, specializarea și cooperarea în producție; urmărește folosirea eficientă a resurselor locale de muncă și a bogățiilor naturale; eficientă producției în profil teritorial; indicatorii nivelului de trai sub aspect teritorial; face analiza teritorială a migrației și reproducției populației și resursele de muncă etc.

Unitățile teritoriale (județele) se deosebesc între ele prin particularitățile condițiilor lor naturale, prin specializarea producției și altele. Deci, luat separat un județ nu poate fi privit ca un organism economic de sine stătător. În cadrul lui nu există o legătură cantitativă nemijlocită între produsul nou creat, acumulare și consum. Echilibrul și corelațiile dintre acești indicatori nu pot fi stabilite decît la scara întregii economii naționale. Spre exemplu, consumul productiv din județe se diferențiază de cel analizat la nivelul economiei naționale. Cheltuielile materiale de producție dintr-un județ sînt formate din consumul productiv efectuat în limitele județului și din intrările prin schimbul interjudețean etc. De asemenea, ritmurile dezvoltării economice a județelor depind atît de factorii teritoriali cît și de factorii ce acționează la nivelul economiei naționale. Cu alte cuvinte, cînd analizăm un județ nu trebuie să-l privim ca o unitate economică independentă, ci trebuie să insistăm asupra locului acestuia în cadrul distribuției teritoriale a muncii, asupra gradului în care legăturile economice interjudețene participă la optimizarea proporțiilor reproducției sociale, asupra contribuției fiecărui județ la formarea indicatorilor prin care se analizează economia națională în ansamblul ei.

CÎND ANALIZĂM economia națională în contextul diviziunii teritoriale a muncii, apare necesitatea studierii ei sub influența factorului structural, care la rîndul lui este condiționat atît de particularitățile teritoriale — rezultat al diviziunii teritoriale a muncii —, cît și de particularitățile economiei naționale în ansamblul ei — rezultat al diviziunii sociale a muncii.

Factorul structural, deși nu este un factor de producție, constituie principala cauză a diferențelor care apar între județe cu privire la productivitatea muncii și la alți indicatori ai eficienței producției sociale. Structura teritorială, economică și de ramură, joacă un rol important în analiza fenomenelor și proceselor social-economice la nivelul macroeconomiei, dar,

pentru a surprinde această influență, trebuie găsită o metodologie adecvată, care să nu se limiteze la aplicarea unor metode elementare de analiză comparativă, impunându-se tratarea sistemică a economiei naționale, pe elementele ei structurale. Pentru aceasta factorul structural trebuie privit ca o combinație liniară a factorilor de producție (forța de muncă, mijloacele de producție și condițiile naturale).

Cînd analizăm sistemic economia națională, pornim de la ideea că aceasta constituie un întreg care ține seama de structură, de raporturile de reciprocitate, de interacțiuni și de rolul părților ei componente. Analiza sistemică a economiei naționale în profil teritorial pornește de la ideea centrală că structura este baza de construire a oricărui sistem. Pentru aceasta este necesar, în cadrul analizei, să sesizăm structurile interne profunde ale sistemului, esența relațiilor, adică a legăturilor de reciprocitate care se formează între diferitele elemente componente ale sistemului.

Una din sarcinile importante ale analizei sistemice a economiei naționale în profil teritorial, este de a găsi o metodologie de cercetare corespunzătoare, cu ajutorul căreia să descoperim legile generale de funcționare a sistemelor teritoriale prin metode statistice de modelare și analiză a factorilor. De la început precizăm că instrumentul cel mai eficient de analiză îl constituie alcătuirea unor balanțe interjudețene cu ajutorul cărora putem face o analiză a întregului sistem teritorial.

IN LIPSA ACESTORA, considerăm că aparatul metodologic de analiză în profil teritorial trebuie orientat spre indicatorii care studiază diferitele laturi ale sistemului teritorial al economiei, cum ar fi: indicatorii de analiză ai statisticii comparate; indicatori ce măsoară locul ocupat de județe în cadrul sistemului teritorial al economiei naționale; indicatori de analiză structurală; indicatori ce măsoară dependența și interdependența dintre factori și indicatori ce analizează eficiența elementelor componente ale sistemului.

Indicatorii de analiză ai statisticii comparate, ne dau posibilitatea să stabilim locul pe care-l ocupă fiecare județ în dezvoltarea economico-socială generală a țării, precum și raportul dintre dezvoltarea fiecărui județ și dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale. Pentru a obține informații reale și utile, este necesar să alegem cei mai semnificativi indicatori, care au o mare putere de cunoaștere și care pot să caracterizeze, în cadrul analizei comparate, nu numai dezvoltarea la un moment dat ci și tendințele și modificările ce se manifestă la nivelul unui județ în decursul unei perioade.

Prin urmare, se pot calcula indicatorii care caracterizează potențialul tehnico-productiv ai județului cum ar fi: fonduri fixe productive totale existente în județ raportate la numărul locuitorilor sau la populația ocupată a județului; investiții totale sau pe locuitor; fonduri fixe neproductive existente în rețeaua de învățămînt, sănătate, cultură, gospodăria de locuințe; investițiile făcute pentru construcția de locuințe etc.

Cînd analizăm indicatorii potențialului uman, avem în vedere populația județului și repartizarea ei pe mediul urban și rural; populația aptă de muncă a fiecărui județ; populația ocupată, repartizată pe principalele ramuri și rezervele de forță de muncă ale județului.

Indicatorii de rezultate ocupă o pondere importantă în sistemul de indicatori utilizați de statistica comparată. Putem astfel compara nivelul producției nete (venitul național) pe locuitor sau producția netă pe o persoană ocupată în activitatea productivă din fiecare județ. De asemenea, producția industrială pe locuitor și pe o persoană ocupată în activitatea industrială, sau producția agricolă pe locuitor și pe o persoană ocupată în agricultura județului etc.

Analiza aspectelor legate de nivelul de trai prin metoda comparativă are în vedere, în primul rînd indicatorul de consum al populației, veniturile reale și retribuiția reală pe un locuitor, sau pe categorii ale populației. De asemenea, pentru caracterizarea nivelului de trai al populației din diferite județe ale țării, se compară și indicatorii: numărul cadrelor didactice sau elevilor la 1 000 de locuitori; numărul cadrelor medico-sanitare la 1 000 de locuitori; numărul locurilor sălilor de spectacol la 1 000 de locuitori; suprafața locativă pe locuitor în mediul urban; numărul abonamentelor radio și televiziune la 1 000 de locuitori; lungimea căilor ferate și drumurilor naționale la 100 km² etc.

Desigur că, în analiza statistică comparată, un rol de seamă în cunoașterea aspectelor dezvoltării teritoriale, îl au indicii de grup sau indicii construiți ca raport de medii, care ne dau posibilitatea să analizăm un fenomen complex ce se produce într-un județ sau altul sub influența a cel puțin doi factori. Astfel, putem construi indicii în profil teritorial, pentru majoritatea indicatorilor de rezultate, cu scopul de a sublinia importanța unui factor sau altuia și pentru a scoate în relief in-

tensitatea cu care au acționat ei într-o perioadă de timp în unitățile teritoriale supuse analizei. Comparînd aceste rezultate cu indicatorii calculați pe întreaga țară, se pot evidenția aspecte importante ale nivelului de dezvoltare al județelor. ale decalajelor dintre acestea, precum și ale tendințelor de apropiere a nivelului lor de dezvoltare economico-socială.

Indicatorii ce măsoară locul ocupat de județe în cadrul sistemului teritorial al economiei naționale oferă posibilități concrete de ierarhizare a unităților teritoriale după anumite criterii economico-sociale. Cel mai frecvent, în studiile privind determinarea locului ocupat de un județ în sistemul teritorial al economiei naționale, sînt utilizate rangurile, care sînt măriri de ordine ce nu țin seama de continuități și forma de exprimare ale factorilor analizați. Dar, deoarece, pentru ierarhizarea reală a unui județ trebuie să analizăm un număr mare de factori și implicit să calculăm ranguri după fiecare factor, se impune folosirea unui indicator general care să sintetizeze într-o singură mărime locul ocupat de județ în funcție de dezvoltarea lui economico-socială.

Acest indicator se poate regăsi fie într-un rang mediu obținut pe baza unei medii aritmetice a tuturor rangurilor din fiecare județ după factorii luați în considerare, fie într-un rang teoretic estimat pe baza unei funcții de regresii liniare multiple.

Cu ajutorul acestor valori medii județele pot fi ierarhizate cu un mai mare grad de realism după nivelul de dezvoltare economico-socială, scoțînd în evidență modificările intervenite în dezvoltarea județelor, respectiv decalajele dintre județele cele mai dezvoltate și județele mai puțin dezvoltate.

Indicatorii de analiză structurală depășesc sfera de cuprindere a metodelor elementare de analiză comparată și se ocupă de tratarea sistemică a economiei naționale pe elementele structurale atît sub raport teritorial cît și din punct de vedere al ramurilor economice.

Analiza structurală pornește de la construirea unor tabele sub formă de matrici care conțin la capătul rîndurilor unitățile teritoriale (județe), iar la capătul coloanelor, ramurile economiei. Elementele din interiorul matricii exprimă distribuirea fenomenului pe județe și pe ramuri sub aspect structural.

Cu ajutorul matricii întocmite în baza structurilor pe verticală se calculează o serie de indicatori cum ar fi **indicele localizării și coeficientul localizării**, care exprimă gradul de proporționalitate a distribuției fenomenului cercetat în cadrul sistemului teritorial, precum și gradul de concentrare al fenomenului în diferitele județe ale țării. De asemenea, se calculează și **coeficientul redistribuirii**, care măsoară proporționalitatea creșterii în timp a fenomenului dintr-un județ și o ramură a economiei naționale. Așadar, se calculează o mărime care exprimă diferența dintre structura fenomenului din anul curent și structura fenomenului din anul luat ca bază de comparație și care ne furnizează date cu privire la dezvoltarea fenomenului în timp în cadrul sistemului teritorial și al ramurilor economice analizate.

Matricea construită în baza structurilor pe orizontală stă la baza calculului coeficientului specializării, care ne arată gradul concentrării fenomenului din diferite ramuri ale economiei naționale în cadrul unui județ, sau cu alte cuvinte, gradul specializării unităților teritoriale. De asemenea, se calculează un indice al diferențierii care servește drept măsură a gradului de complexitate a dezvoltării fenomenului într-un județ economic. Și, în sfîrșit, se calculează coeficientul redistribuirii, care servește la măsurarea proporționalității dezvoltării ramurii în timp, într-o anumită unitate teritorială (județ).

Cercetarea distribuției teritoriale cu ajutorul indicatorilor de mai sus, poate fi făcută pentru oricare ramură de activitate economică, sau pe întreaga economie națională privită sub aspectul teritorial.

Indicatorii ce măsoară dependența și interdependența dintre factori ne ajută să determinăm influența unor factori esențiali și întîmplători care acționează în direcția apropierii nivelurilor de dezvoltare economico-socială a județelor prin construirea unor modele de regresie multifactorială. Pentru început este necesar să se facă o clasificare a factorilor ce acționează la nivelul unei unități teritoriale, care să ne permită o cuantificare reală a influenței lor în sistemul teritorial analizat. Principalele categorii de factori ce acționează la nivelul unui județ și care pot fi luați în modelele de regresie multiplă sînt: factori social-economici (populația ocupată în diverse ramuri, populația aptă de muncă, numărul populației cu nivel de instruire medie și superioară la 1000 de persoane din populația ocupată etc.); factori tehnici și organizatorici (gradul de înzestrare cu fonduri fixe a populației ocupate, investiții pe un locuitor etc.); factori demografici (densitatea populației, structura acesteia pe mediul urban și rural etc.);

factori naturali (fertilitatea solului, climă etc.) și factori de structură, unde sînt cuprinși toți indicatorii de rezultate din producția materială și sfera serviciilor nemateriale, precum și indicatorii ce caracterizează nivelul de trai.

Construirea funcției obiectiv în modele de regresie multiplă pe plan teritorial poate fi extinsă asupra unor indicatori de bază ce caracterizează nivelul de dezvoltare economico-socială a județului, astfel: producția netă din județ pe locuitor, productivitatea muncii din județ prin luarea în considerare a tuturor factorilor amintiți mai sus etc.

Calculul indicatorilor ce abordează eficiența elementelor componente ale sistemului constituie un moment important în analiza teritorială, care ne dă posibilitatea să înțelegem legile de funcționare a sistemului teritorial.

Creșterea eficienței economice în profil teritorial este rezultatul unei folosiri mai raționale a muncii vii și materializate pe plan local, iar în ultimă instanță duce la economisirea timpului de muncă consumat pentru producerea bunurilor și serviciilor materiale.

CORELAȚIA dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) are influență și asupra creșterii eficienței în profil teritorial și astfel, ridicarea eficienței producției este o condiție de bază a păstrării ritmurilor de dezvoltare economică a fiecărui județ. Dar, cînd analizăm creșterea eficienței producției în fiecare județ, avem în vedere și alte condiții concrete ale societății noastre în etapa actuală și viitoare, în sensul că trebuie să se extindă posibilitățile de creștere a producției pe seama factorilor intensivi, în dauna celor extensivi.

Eficiența producției sociale, analizată în profil teritorial, este caracterizată de o serie de particularități, care o deosebesc din punct de vedere al conținutului ei de eficiența calculată la nivelul întregii economii naționale. Deosebirea dintre aspectele economiei naționale și aspectele locale ale eficienței producției sociale constau în faptul că în societatea noastră se pune încă problema rentabilității diferite a întreprinderilor, această problemă fiind subordonată intereselor întregii societăți.

Deoarece eficiența teritorială a producției combină aspecte ale economiei naționale cu ale celei locale, se impune găsirea celor mai corespunzătoare căi de a apropia indicatorii de eficiență calculați la cele două nivele.

În analizele creșterii eficienței economice la nivelul de ansamblu al economiei naționale, rezultatul (efectul) este exprimat prin categoria de venit național, deoarece prin volumul său valoric și structura sa materială acesta definește în ultimă instanță posibilitățile societății atât din punctul de vedere al nivelului de trai, adică al gradului de satisfacere a cerințelor de bunuri materiale și servicii, cît și sub raportul largirii pe mai departe a producției.

Cînd analizăm eficiența în profil teritorial, venitul național calculat la nivelul județului se deosebește cantitativ de mărimea reală a valorii nou create în cadrul județului, din care se deduc mărimea impozitului pe circulația mărfurilor și mărimea altor elemente de venit net.

Această diferență de mărime face obiectul discuțiilor din literatura de specialitate și se propun mai multe metode pentru înlăturarea ei. Punctul de vedere asupra căruia ne oprim este acela că la baza determinării venitului național creat într-un județ trebuie să stea indicatorul producției nete, la care se adaugă mărimea impozitului pe circulația mărfurilor aferentă fiecărui județ*). Venitul național determinat la nivelul județului ne ajută să calculăm sistemul de indicatori ai eficienței economice în profil teritorial: eficiența fondurilor fixe și circulante, eficiența investițiilor, productivitatea muncii etc.

Credem că această modalitate de abordare a dezvoltării deschide un cîmp larg de analiză a economiei naționale în profil teritorial și de ramură. În următoarea etapă ne propunem să adîncim unele direcții de analiză, prin studii concrete asupra fenomenelor economico-sociale ce se manifestă la nivelul fiecărui județ.

prof. dr. I. CAPANU
lector univ. dr. D. POROJAN
lector univ. dr. P. WAGNER

*) Revista economică nr. 27/1978 p. 12—13

Mutații innoitoare în dezvoltarea socială a țării

(Urmare din pag. 15)

dezvoltate ale lumii curba prețurilor a înregistrat o creștere puternică, în țara noastră indicele prețurilor a evoluat sub limita minimă planificată — o creștere de circa 1% pe an — ceea ce asigură echilibrul bănesc. Tocmai în aceste condiții s-a asigurat sporirea simțitoare a veniturilor reale ale populației.

Creșterea veniturilor oamenilor muncii în corelație cu sporirea venitului național a avut și are efecte pozitive asupra **dinamicii și structurii consumului** de produse și servicii în cadrul cărora se pot distinge tendințe cum sînt sporirea sensibilă în totalul consumului — în mod absolut și relativ — a produselor alimentare de calitate superioară, de o valoare nutritivă ridicată; creșterea ponderii bunurilor de folosință îndelungată (televizoare, frigidere, automobile, mașini de spălat etc.), toate aceste mutații punînd în evidență un consum științific determinat al oamenilor muncii, realizat tot mai mult în concordanță cu cerințele civilizației moderne.

Îmbunătățirea **condițiilor de locuit** constituie o însemnată componentă a creșterii nivelului de trai al oamenilor muncii. În această direcție este semnificativă amploarea pe care au luat-o construcțiile de locuințe în țara noastră. Astfel, în perioada 1951—1975 s-au construit 2,9 milioane locuințe, ceea ce înseamnă că circa jumătate din populația țării beneficiază de locuințe noi. În acest cîmp se vor construi peste 1 milion de apartamente, aproape dublu față de cîmpul anterior.

Ridicarea continuă a calității vieții își află expresii specifice pe toate coordonatele existenței sociale. Reducerea duratei săptămîinii de lucru; ameliorarea sănătății populației — efect nemijlocit al orientării profilactice în acest domeniu, al gradului mai ridicat de accesibilitate a populației la asistență medicală; mărirea duratei mediei de viață, aflată în prezent la aproape 70 de ani, practic la nivelul țărilor dezvoltate ale lumii; ridicarea gradului de instruire și a nivelului cultural-educativ, cadru în care este îndrituită constatarea că prin instituirea obligativității învățămîntului la nivelul a 10 ani, în această etapă, și 12 ani în perspectivă, amploarea procesului de învățămînt din țara noastră este la nivelul celor mai dezvoltate

state ale lumii; crearea condițiilor stimulativ pentru lărgirea orizontului de cunoaștere și de manifestare plenară a fiecărui membru al societății în viața social-politică etc.

CA O CONDIȚIE intrinsecă a dezvoltării sociale se înscrie perfecționarea structurilor politico-organizatorice ale societății noastre, pe această bază asigurîndu-se temeiuri necesare pentru manifestarea activă a fiecărui membru al societății în procesul de conducere al acesteia, pentru înflorirea personalității umane. Autoconducerea și autocontrolul muncitoresc, stimularea inițiativei unităților economice și administrativ-teritoriale, crearea premiselor necesare pentru valorificarea gândirii și experienței tuturor oamenilor muncii în procesul dezvoltării se înscriu drept coordonate esențiale în acest proces.

Este o realitate pregnantă că societatea noastră asigură exercitarea în fapt a celor mai largi drepturi și libertăți cetățenești, că ea a creat o democrație de tip nou, superioară, care permite participarea muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, a tuturor categoriilor sociale la întreaga viață politică și socială la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării. la guvernarea statului, la conducerea societății. Forța indestructibilă, de nezdruccinat și superioritatea orînduirii noastre socialiste constau în aceea că ea nu numai să slujește interesele fundamentale ale poporului, dar și este propria lui operă.

Faptul că în toate organismele de conducere, la toate nivelele, circa 30 la sută sînt oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în producție constituie o expresie grăitoare a lărgirii democrației socialiste și, totodată, a creșterii rolului clasei muncitoare, a întregului popor în societate.

Cerința obiectivă a conducerii unitare și democratice a întregii societăți se reflectă în întărirea continuă a rolului conducător al Partidului Comunist Român în toate sferile de activitate, în întreaga operă de construire a socialismului. Partidul nostru se afirmă tot mai intens ca centrul vital al întregii dezvoltări sociale, inspirîndu-se din experiența maselor largi populare și asigurînd desfășurarea dinamică și eficientă a procesului de transformare revoluționară a societății românești. Creșterea rolului conducător al partidului nu este concepută nici pe departe ca o monopolizare a activității politice, ci, dimpotrivă, asigură accentuarea crescîndă a participării întregului popor la viața politică a societății, la perfecționarea și diversificarea cadrului organizatoric, participarea tuturor categoriilor sociale la conducerea democratică a statului, la dezvoltarea socială, la progres și prosperitate.

GINDITORII socialiști români de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea au luat atitudine hotărâtă împotriva unor denaturări și interpretări burgheze, eronate, a realităților societății contemporane lor și a perspectivelor dezvoltării sociale. În mod consecvent ei au explicat fenomenele și procesele economice ale timpului ca și tendința istorică de dezvoltare a societății de pe pozițiile teoriei revoluționare a clasei muncitoare.

Pornind de la o serie de realități ale țării de la începutul veacului, manifestate practic pe ambii versanți ai Carpaților — faptul că se mențineau numeroase rămășițe semifeudale în agricultură, că deși industria obținuse unele rezultate totuși ea era slab dezvoltată, că proletariatul era numericște redus în timp ce populația agrară reprezenta majoritatea populației — realități care erau privite însă într-o optică deformată, economiștii burghezi și mici-burghezi, atît din vechiul regat cit și din Transilvania încercau să demonstreze că sistemul social-economic din România nu avea pasămite creației premisele pentru dezvoltarea mișcării și teoriei socialiste. Ei acreditau ideea că socialismul poate „prinde” numai în țările industriale, cu un numeros proletariat industrial și nu în țările mai slab dezvoltate din punct de vedere economic.

Un economist burghez transilvănean susținea astfel că în Transilvania socialismul n-are teren de dezvoltare, el fiind o teorie și practică introdusă din altă parte, unde există alte condiții. Această formulare se baza, printre altele, pe interpretarea greșită a structurii sociale și denaturarea noțiunilor de proletariat orășenesc, proletariat sătesc, mic producător în industrie, mic producător în agricul-

Viziunea socialiștilor români asupra perspectivei sociale a țării

tură, înțelegindu-se prin proletariat doar „sărăcimea muncitoare cu ziua”!). Tot în „Revista economică” din Transilvania se susținea că, deși mișcarea socialistă ar fi o primejdie, totuși ea nu trebuie exagerată, pentru că „Poporul român mai are un element cu o putere așa de mare și atît de conservatoare încît numai el singur ar fi de ajuns ca să ne ferească și să ne apere de orice primejdie provenită de la socialism, dacă acesta ar deveni primejdios, precum nu este. Acest element... este țărănimea română, care, ca orice țărănime, își are însemnătatea ei specială în fața socialismului și în fața tendințelor acestuia”.

Plecînd de la considerentul, fals, evident, că toți țărani sînt proprietari de mijloace de producție, că toți țărani au pămînt suficient și îndestulare în mijloace de trai, unii ideologi burghezi susțineau că „teoriile socialismului nu se pot aplica niciodată față de țărani, fiind ele stabilite numai cu considerare la muncitorii industriali”?). Se afirma, de asemenea, că „Poporul român din Ungaria și România

(afirmația ține seama de faptul că în acel timp Transilvania era încă despărțită de trupul țării ca și de similitudinea de condiții de pe ambii versanți ai Carpaților — n.n.) se compune din circa 90% țărani și 10% intelectuali, iar o clasă mijlocie — din care se recrutează de regulă specialiștii — ne lipsește aproape cu desăvîrșire”!). În același sens scria și ziaristul Dimitrie Birăuțiu, redactor responsabil al „Foiilor poporului român”: întrucît nu există o organizație (socială, n.n.) în care să predomine „muncitorii intelectuali” și capitaliștii care să-i exploateze în Transilvania ca și în România, cealaltă parte a țării de peste Carpați, mișcarea și teoria socialistă sînt imposibile. Socialiștii nu se vor putea bizui numai pe țărani. Încercarea de a-i organiza pe țărani „N-a succes... nici în România nici în Bucovina”, afirmă Birăuțiu.

Asemenea concepții cu circulație în primele decenii ale secolului al XX-lea, susținute de reprezentanți ai burgheziei și poporanismului, exacerbind pretinsul caracter necapitalist al dezvoltării românești și încercînd să demonstreze că socialismul ar fi o plantă exotică pentru România au fost vehement criticate și dovedite ca nefondate de către socialiștii români. Așa cum sublinia C. D. Gherea, aceștia au căutat să dovedească că „socialismul are loc în țara aceasta și că nu-i plantă exotică la noi, cum nu-i nici în Europa”, „că viitorul e al socialismului”, „că poate să prindă bine și pe pămîntul românesc și că roadele ce va aduce vor fi și aice tot așa de asemănătoare ca și aiurea”!).

Pentru a demonstra că în România socialismul are teren de dezvoltare, socialiștii au arătat că economia românească întrunea în esență caracteristica unui capitalism slab dezvoltat. În primele decade

FIȘE

O. Onicescu
V. Ștefănescu

Elemente de statistică informațională cu aplicații

● În lucrarea Elemente de statistică informațională cu aplicații (Ed. tehnică 1979, 212 p.), de acad. Octav Onicescu și dr. Vasile Ștefănescu, sînt studiate conceptele de energie informațională și corelația informațională, introduse în statistică de acad. prof. Octav Onicescu, cu modalitate de a obține informații cit mai complete, cu ajutorul măsurilor sau al datelor de obser-

vație. Cel de-al doilea autor a studiat și aprofundat conceptele de corelație și energie informațională, dîndu-le și o anumită extensiune, necesară pentru construirea sistematică a statisticii informaționale. Sînt studiate din punct de vedere teoretic proprietățile matematice ale energiei corelației, atît pentru sisteme discrete de evenimente, cit și pentru sisteme continue. Dintr-un punct nou de vedere sînt luate în considerare problemele teoretice ale estimăției informației și se aplică corelația informațională la studiul lanțurilor și proceselor markoviene.

Autorii aplică rezultatele teoretice obținute la studiul informațional al chestionarelor, precum și în diverse domenii ale statisticii — analiza dispersională, verificarea ipotezelor statistice, aplicații practice în învățămînt și lingvistică, probleme sociale și economice ș.a.

Estimarea eficienței investițiilor „neproductive”

● Pînă nu de mult — scrie acad. T. Hacıaturov în articolul Efektivnost kapitalnih vloženii v neproizvodstvennuju sferu (Eficiența investițiilor capitale în

sfera neproductivă), apărut în revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 1/1979 — economiștii sovietici, teoreticienii sau practicienii, acordau puțină atenție studierii trebuințelor, consumului, cererii și ofertei. Planificarea era elaborată cu precădere prin prisma resurselor. Problemele consumului — nu numai final, individual, dar și productiv — erau studiate insuficient. Autorul admite că nu se poate reduce eficiența sferei neproductive la efectul economic, exprimat în ruble. Uneori va fi nevoie să se opereze cu indicatori naturali, cu norme ale unui consum ce se poate obține cu cheltuieli date, cu reducerea timpului pierdut de consumator ș.a.

T. H. analizează dezvoltarea cantitativă și calitativă a citorva verigi ale sferei neproductive în care se manifestă, după opinia sa, mai pregnant specificul serviciilor — construcția de locuințe, transportul de persoane, învățămîntul, ocrotirea sănătății — și ajunge la concluzia că există de pe acum posibilitatea să se treacă la stabilirea eficienței sociale a investițiilor. Pentru aceas-

ta ar mai trebui să se perfecționeze modalitatea de abordare a problemelor și să se transmită organelor de planificare și de conducere a economiei metodica unor calculs care să permită aprecierea rezultatelor economico-sociale ale dezvoltării sferei neproductive pe o bază științifică unitară.

Revoluția „biologică” și războiul economic

● Michel Steinmetz și Geneviève Gonzy se înreabă în articolul Quel révolution biologique? (Ce fel de revoluție biologică?). (Ce fel de revoluție biologică?). apărut în LE MONDE (11. IV. a.c.), dacă revoluția biologică care se întrezărește (producerea de plante capabile să asimileze azotul direct din aer și care nu vor avea în consecință nevoie de îngrășăminte azotoase ș.a.) va putea rezolva problema foamei în lume. Ei arată că „revoluția verde”, lansată de Norman Borlaug în anii 60, a fost o reușită pe plan tehnologic, dar a eșuat din motive socio-economice (varietățile „ameliorate” sînt de obicei mai fragile, necesită îngrijiri costisitoare — insecticide,

ale secolului nostru în literatura marxistă românească se relevă numeroase evaluări juste ale caracterului economiei românești. C. Dobrogeanu-Gherea, de exemplu, în lucrarea „Asupra socialismului în țările înapoiate” din 1911, abordează relațiile agrare în contextul dezvoltării capitaliste a întregii economii, subliniind pătrunderea și influența capitalului atât asupra relațiilor de producție și repartiție cât și asupra producției agricole; el relevă dominația capitalului în agricultură — dar nu în sensul preponderenței relațiilor capitaliste, ci a influenței dominante a capitalismului asupra acestei sfere de activitate. La rîndul său, subliniind evoluția capitalismului în agricultura României, M. Gh. Bujor afirma în 1910: „toată organizația economică socială a țării capătă un caracter din ce în ce mai pronunțat capitalist că aceeași evoluție care are loc în industrie are loc și în agricultură, prezentînd — se înțelege — deosebiri numeroase, dar ducînd în linii largi, la aceleași rezultate”⁵.

În anii premergători creării P.C.R. caracterul capitalist al economiei românești este tot mai clar reliefat în presa socialistă românească. Exprimînd acest lucru ziarul Socialismul scria: „Vedem deci că România, departe de a fi țara meșterului și a celor două calfe, are, dimpotrivă, o industrie bazată pe materie primă indigenă: lemne pentru fierăstraie, cereale pentru mări, petrolul pentru atîtea ramuri ș.a.” Deci, în România exista un grad de dezvoltare al capitalismului, fiind funciar prezente și contradicțiile acestei orinduiri.

Demonstrînd posibilitatea dezvoltării socialiste în România, socialistii români subliniau că ei au cunoscut de la început că în țara noastră capitalismul este mai slab dezvoltat ca în țările din apusul Europei. Dar — se spune în „Adevărul” — „Socialiștii români au arătat că se exagerează, cînd se ia ca punct de plecare, ca unică condiție de manifestare a socialismului o mare industrie și proletariat”. În țările înapoiate, ca și în țările dezvoltate, socialismul va prinde rădăcini, se demonstrează în „Adevărul”. „Cum se poate dară afirma — se întreba autorul articolului mai sus citat — că mișcarea socialistă nu poate să prindă rădăcini la noi românii...? Fiindcă n-avem capitaliști români? O, avem destui. Și tocmai de aceea o trebuință de socialism, căci și capitaliștii români ca și cei de alte neamuri se pricep foarte bine să exploateze munca celor mici și slabi”⁶.

Se desprinde din toate cele arătate ideea că indiferent dacă avem de-a face cu o țară capitalistă dezvoltată sau cu alta mai puțin dezvoltată, exploatarea capitalistă există. Contradicțiile capitalismului — chiar dacă îmbracă alte forme și alte grade de intensitate — sînt, în esență, aceleași. În acest sens încă din 1890 C. Mille scria: „că astăzi în țara românească, precum și în toată lumea, este o luptă între bogați și săraci, între capital și muncă, între stăpîn și slugă, între boier și țăran, acesta e lucru de netăgăduit. Semnele acestei lupte pretutindeni se dau pe față”.

În ceea ce privește mica proprietate țărănească socialistii români își afirmau

respectul față de aceasta. „Cine poate afirma că socialistii vor să se atingă de petecul de pămînt al țăranului? — se subliniază astfel în studiul menționat din ziarul Adevărul. Dimpotrivă, vedem tocmai pe dușmanii socialismului cum amenință mereu pămîntul micului econom. Nu vedem astăzi că cei mai mulți dintre economii noștri sînt în luptă cu vreun proprietar mai bogat, cu vreo bancă, sau statul care zic că cutare pămînt e al lor, cutare pădure, cutare loc de islaz?”. Însăși presa burgheză anunța zilnic în acea perioadă „despre necazurile țărănilor, despre islaurile răpîte, despre birurile nedrepte”, relevînd astfel pauperizarea unei părți a micilor producători agricoli, proletarizarea lor și concentrația proprietății agrare în mîna burgheziei sătești. Prin acestea se punea în lumină dezvoltarea tot mai intensă a capitalismului și în agricultură, infirmîndu-se teza poporanistă a „ocolirii” capitalismului în economia românească, dar confirmîndu-se teoriile socialiste despre existența premiilor izbînzii socialismului în România.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

⁵ Revista economică, anul X, nr. 27 din 5 iulie 1966

⁶ Ibidem

⁷ Ibidem

⁸ Presa muncitorească și socialistă din România, vol. I, 1865—1900, p. I 1865—1889, Ed. politică, București, 1964, p. 299; 328

⁹ Documente din istoria mișcării muncitorești din România, Ed. politică, 1966, p. 72

¹⁰ Adevărul, anul X, nr. 1 din 21 ianuarie 1912

ierbicide, ș.a. — care, în țările în curs de dezvoltare determină o nouă concentrare a pămîntului și o dependență sporită față de multinaționalele „agrobusiness-ului”). O productivitate sporită în țările bogate, datorită ingineriei genetice, deși evident binevenită, nu ar reprezenta — spun autorii — o soluție pentru foametea din lume. De pildă, deficitul de cereale la nivel mondial nu este decît de 5—10 la sută din producția totală și ar putea fi ușor acoperit fără un nou aport de tehnologie. Numa voință „agrobusiness”-ului de a nu permite scăderea prețurilor explică acest deficit. Miza „revoluției biologice”, consideră autorii, se înscrie în cadrul războiului economic internațional, în care orice lovitură este permisă și în care realizările științei contează prea puțin.

O enciclopedie a managementului

● După cum informează revista BUSINESS WEEK (19.II.1979), o enciclopedie a științei conducerii — Encyclopedia of Professional Management (Encyclopedia management-ului pro-

fesional) — editată de Lester R. Bittel, a apărut de curînd în editura H. Graw-Hill (1304 p). Uriașul compendiu, se spune în comentariul revistei, pare să conțină tot ce ar fi necesar de știut în domeniul managementului de la A la Z — „filozofia” — managementului, tehnicile fundamentale, practicile existente, terminologia. La fiecare articol se prezintă o definiție a noțiunii în cauză, un istoric al dezvoltării problematicei respective și se face o discuție asupra avantajelor și deficiențelor procedurilor ce îi implică.

Dimensiuni noi ale inovației

● În opoziție cu ceea ce se crede, scrie Pierre Drouin în articolul La face cachée de l'innovation (Fața ascunsă a inovației), apărut în LE MONDE (23. II 1979), inovația nu este întotdeauna un remediu miracol pentru a scoate țările occidentale din dificultăți. Există și „falsa” inovație, bazată doar pe predilecția publicului pentru schimbare, pe modă. Paradoxal, inovația tehnologică poate să fie, în anumite sectoare, și cauza unei scăderi de productivitate a

capitalului, din cauza prețului enorm al schimbării. Îndeosebi inovația trebuie să corespundă nevoilor foarte specifice ale țărilor avansate sub aspect industrial. În aceste țări este nevoie de relativ mai puțină mînă de lucru pentru a răspunde trebuințelor esențiale ale populației. Progresul tehnic va trebui să se intereseze din ce în ce mai mult de trebuințe noi, de activități care vor fi din ce în ce mai îndepărtate de obiectivele de producție tradiționale.

Dificultățile planificării în Occident

● După cum relatează Henry H. Fishkind și David Peterson în articolul Growth Management in Florida (Conducerea creșterii în Florida), apărut în BUSINESS & ECONOMIC DIMENSIONS (vol. 14, nr. 4, 1979), statul Florida dispune din 1972 de un act legislativ de planificare comprehensivă, care s-a născut din nevoia de a echilibra diferitele proiecte economice cu resursele terenul agricol și cu cerința unui mediu natural prielnic sănătății. Conducerea creșterii ar presupune: a) orientarea creșterii popu-

FIȘE

lației și dezvoltării industriale spre zone care dispun de resurse pentru susținerea creșterii; b) temporizarea procesului de creștere pentru a-l sincroniza cu măsura disponibilității serviciilor; c) evitarea supraîncărcării infrastructurii fiscale, sociale sau de mediu și d) minimizarea reacțiilor negative asupra zonelor adiacente. Planurile stabilite de fiecare comunitate ar trebui să îndeplinească următoarele condiții: să fie consistente, economic fezabile, să țină seama de consecințele fiscale, să fie coordonate, să descrie procedeele pentru implementarea lor. Autorii apreciază pozitiv logica planului și îl consideră necesar, însă nu sînt deloc optimiști în ce privește realizarea lui. Planul are o serie de lacune dintre care principala ar fi că, deși fiecare parte a raportului resurse/cerere este examinată separat, nu se ține seama de faptul fundamental că factorii resurse și cerere se întîlnesc pe piață.

Mic dicționar economic

CONSILIILE UNICE AGROINDUSTRIALE DE STAT ȘI COOPERATISTE

ASA CUM ESTE CUNOSCUT, evoluția agriculturii, cu legitățile sale interne, se află în corelație dialectică cu toate subsistemele economiei naționale, cu toate formele, pirghiile și mecanismele prin care se realizează funcționarea complexului economic național unitar. Este o interacțiune ce se amplifică, devine mai complexă și mai profundă pe măsura pătrunderii tehnicii moderne în ansamblul activităților din agricultură. În acest cadru trebuie arătat că transformarea revoluționară a relațiilor sociale și tehnice din agricultură în condițiile posibilităților create ca urmare a politicii de industrializare socialistă a țării, ale unor măsuri succesive de perfecționare a organizării agriculturii, elaborate și aplicate cu deosebire în anii de după Congresul al XI-lea al partidului, a permis ridicarea la un nivel superior a funcțiilor economico-sociale ale agriculturii: producția agricolă a crescut an de an, a sporit rolul agriculturii ca piață de desfacere pentru produsele industriale, volumul materiilor prime furnizate industriei și aportul, valutar de pe urma exportului etc.

Afirmarea pleneră a rolului agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, este totuși frînată, așa cum se subliniază în documentele Congresului al XI-lea al partidului, de insuficiența valorificării a importanțelor rezerve de care ea dispune. În acest scop, avîndu-se, deopotrivă, în vedere mutațiile pe care agricultura le-a înregistrat de la cooperativizare pînă astăzi, s-a impus ca necesară îmbunătățirea planificării și conducerii agriculturii, programul respectiv fiind elaborat în lumina hotărîrilor Plenarei C. C. al P.C.R. din februarie 1979.

Un loc deosebit în cadrul acestui program îl ocupă măsurile urmînd o mai bună articulare a sectoarelor cooperatist și de stat din agricultură, integrarea acestora în scopul creșterii eficienței muncii. Referindu-se la aceste probleme, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că „Este evident că împărțirea pe sectoare a agriculturii — de stat și cooperatiste — a corespuns unei anumite etape de dezvoltare. Ea a avut, fără îndoială, un rol important în progresul producției agricole. Dar aceasta a corespuns acelor condiții cînd nu aveam suficiente mijloace mecanice și de chimizare — și eram obligați să concentrăm aceste mijloace îndeosebi în sectorul de stat, pentru a asigura acolo o producție cit mai sigură în vederea satisfacerii necesităților economiei naționale”.

Or, în prezent, așa cum realitatea o dovedește, situația s-a schimbat substanțial. Întregul nivel de dezvoltare a agriculturii — și în mod deosebit gradul de mecanizare, electricizarea și chimizarea, ca și organizarea — creează premisele necesare pentru o apropiere puternică a celor două sectoare, pentru generalizarea celor mai bune rezultate la nivelul întregii agriculturii. Unitățile de bază chemate să răspundă în această lumină importanțelor sarcini de creștere a producției agricole sînt consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Potrivit reglementărilor în vigoare, consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist, cuprinde: stațiuni de mecanizarea agriculturii (cu centru de chimizare, sector de reparații, formații de transport); întreprinderi agricole de stat; cooperative agricole de producție; asociații economice inter-cooperatiste și alte forme de cooperare; institute și stațiuni de cercetări agricole; activități de prelucrare și valorificare a produselor agricole; cantoane zoopastorale; centre de reproducție și selecție a animalelor; activități de construcții și producere a materialelor de construcții. Se relevă astfel posibilitatea unei activități complexe, integrate, încorporînd în mod unitar sectoare și componente esențiale ale muncii din agricultură. Reflectînd locul și rolul său important în cadrul agriculturii noastre, consiliul unic agroindustrial are următoarele organe de conducere: adunarea generală; consiliul de conducere; biroul executiv; președinte al consiliului (organizator de partid); prim-vicepreședinte al Consiliului și președinte al biroului executiv (directorul S.M.A.). Consiliul are personal de conducere cu încadrare permanentă: inginer agronom-șef, medic veterinar-șef, economist-șef, tehnicieni.

Trebuie subliniat că o importanță hotărîtoare în ceea ce privește operaționalitatea noului structurii organizatorice o are grefarea consiliilor unice pe stațiunile de mecanizare, acestea devenind astfel, principalul organizator și răspunzător de desfășurarea și rezultatele producției agricole; este firesc aceasta întrucît stațiunile respective sînt deținătoarele mij-

loacelor materiale purtătoare ale progresului tehnic — mecanizare, chimizare, irigații, transport — de care depinde în mod hotărîtor soarta producției agricole. În aceeași direcție este semnificativă înlocuirea contractului de lucrări cu contractul de cooperare, prin acestea legiferîndu-se contribuția și răspunderea directă a stațiunii de mecanizare și a unităților agricole pentru executarea lucrărilor și obținerea producției planificate, plata lucrărilor executate efectuîndu-se în funcție de producția obținută.

Concentrarea parcului de tractoare și mașini agricole la stațiunea pentru mecanizarea agriculturii și organizarea în cadrul acesteia a centrelor de chimizare, precum și a sectoarelor de reparații și a formațiilor de transport, asigură într-o structură unitară componentele de bază ale progresului tehnic: mecanizarea, irigațiile, chimizarea. Această măsură are o însemnătate majoră, contribuind nemijlocit, atît la modernizarea pe mai departe, cit și la folosirea rațională, cu eficiență ridicată, a bazei tehnico-materiale din cadrul consiliilor agroindustriale de stat și cooperatiste, cu influență directă și imediată asupra creșterii producției agricole. Așa cum sublinia secretarul general al partidului: „dispunem acum de mijloace mecanice și chimice, de forță tehnică, de specialiști, incît putem să punem sarcina egalității dezvoltării tuturor sectoarelor — fie ele de stat sau cooperatiste — în raport cu zona de fertilitate. În aceeași zonă trebuie să asigurăm condiții egale de mecanizare și chimizare, semințe de aceeași calitate, aceeași asistență tehnică și, desigur, aceleași producții și aceeași eficiență economică”.

Prin crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste se asigură folosirea cu eficiență sporită a fondului funciar, a mijloacelor și a forței de muncă, se accentuează procesul de concentrare și specializare a producției agricole, se apropie conducerea tehnică și economică din toate organismele agricole de activitatea unităților de producție și crește responsabilitatea acestora în realizarea sarcinilor de plan, consiliul unic agroindustrial fiind stabilit ca titular de plan. De asemenea, se asigură condiții pentru integrarea organică a cercetării științifice cu producția, învățămîntul și perfecționarea pregătirii forței de muncă, legarea mai strînsă a activității din aceste importante domenii ale economiei de industrializarea, deservirea și comercializarea produselor agricole și, totodată, statuarea cadrului organizatoric și a celorlalte condiții pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar.

Aceste măsuri, cu un caracter profund novator, determină intrarea agriculturii într-o etapă calitativ nouă de dezvoltare. Întregul sistem de organizare și conducere unitară a agriculturii în cadrul consiliilor agroindustriale, corespunde stadiului actual de dezvoltare a economiei și agriculturii noastre, favorizînd folosirea cu eficiență ridicată a superiorității proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Acest sistem se caracterizează prin trăsături definitorii care pot fi sintetizate în felul următor: 1) conducerea directă a celor două forme de proprietate socialistă în condițiile în care ele își păstrează autonomia; 2) asigurarea unei structurii organizatorice care permite conlucrarea activă a claselor și păturilor sociale din agricultură, adică a țărănilor cooperatori, a muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, a cercetătorilor științifici ș.a.; 3) îmbinarea creșterii rolului statului cu creșterea atribuțiilor organizațiilor obștești și cooperatiste în îndeplinirea sarcinilor din agricultură; 4) realizarea unei simbioze active între producția agricolă, cercetare științifică și formarea cadrelor necesare acestei ramuri; 5) asigurarea unui cadru favorabil pentru creșterea randamentului activităților.

În condițiile noului sistem de organizare a agriculturii se impulsionează îndeplinirea obiectivelor stabilite pentru actualul cincinal: dezvoltarea intensivă, cu înalt randament, a agriculturii; obținerea unei producții de cereale pe locuitor de 1 000—1 200 kg; sporirea efectivelor de animale și creșterea producției medii și totale, paralel cu ameliorarea raselor, îndeosebi la bovine și ovine etc. Este de menționat că în 1979 se realizează prima etapă a organizării și conducerii unitare a agriculturii, urmînd ca în 1980 să se treacă la aplicarea celorlalte probleme pe care le implică acest sistem (zonarea unitară a culturilor, generalizarea noului mecanism economico-financiar în agricultură etc.).

conf. dr. Dumitru CIUCUR

Pe agenda UNCTAD v

INTENSIFICAREA PROTECȚIONISMULUI ȘI INTERESELE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE (II)

NOUL VAL PROTECȚIONIST afectează o parte importantă și în creștere a comerțului internațional. Potrivit unui studiu al Secretariatului GATT publicat la finele anului 1977¹⁾, curentul de schimburi asupra căruia au fost impuse noile restricții după sfârșitul recesiunii reprezintă aproximativ 3—5% din comerțul mondial. Estimările privind volumul comerțului afectat de restricții conduc însă la o subevaluare a acestui volum din mai multe motive: fără restricțiile la import, curentele comerciale ar fi fost mai importante; nu se pot considera ca o protecție măsurile antidumping sau compensatorii, care, în principiu, sînt mijloace legitime de menținere a echității în concurență, dar la care se poate recurge în scopuri protecționiste; incertitudinea provocată de măsurile protecționiste creează un climat care nu încurajează comerțul.

Noul protecționism afectează toate țările, dar în mod deosebit pe cele în curs de dezvoltare. Măsurile protecționiste limitează exporturile țărilor în curs de dezvoltare în sectoarele utilizînd propriile lor materii prime și competențe, unde avantajul comparativ a evoluat în favoarea lor și le deschide importante perspective de expansiune industrială. Sînt supuse restricțiilor produse care reprezintă pentru țările în curs de dezvoltare surse importante de încasări din export, cum ar fi textilele, confecțiile și încălțămînta.

Măsurile protecționiste introduse în ultimii ani conduc la aplicarea față de țările în curs de dezvoltare a unui regim deosebit, dar nu de tipul celui preconizat în Declarația de la Tokio din septembrie 1973 și rezoluția 96 (IV) a sesiunii a IV-a a UNCTAD, care prevăd aplicarea față de aceste țări a unui regim mai favorabil decît altor țări. Din contră, se tinde spre aplicarea față de țările în curs de dezvoltare a unui regim discriminatoriu.

Pentru justificarea măsurilor protecționiste față de țările în curs de dezvoltare se invocă argumentul că importurile provenind din aceste țări ar determina o creștere considerabilă a șomajului. Acest argument se bazează însă pe o evidentă exagerare. Potrivit estimării Organizației Internaționale a Muncii, eliminarea totală a restricțiilor comerciale afectînd importurile din țările în curs de dezvoltare ar avea drept rezultat diminuarea forței de muncă în industria prelucrătoare din țările dezvoltate numai cu 1,5% într-o perioadă de 5—10 ani²⁾.

În același scop se recurge și la argumentul potrivit căruia nivelul redus al salariilor în țările în curs de dezvoltare le conferă un avantaj nejustificat în comerțul internațional. Diferențele în costurile de producție, în particular deosebirile în nivelul salariilor, stau însă la baza comerțului internațional reciproc avantajos. În același timp se ignoră faptul că salariile scăzute din țările în curs de dezvoltare nu se datoresc dorinței acestor țări de a folosi practici comerciale neloiale, ci slabei lor dezvoltări — rezultat al îndelungatei dominații coloniale și al neocolonialismului.

De asemenea, este de notat că efectul diferențelor în nivelul salariilor este în cea mai mare parte compensat de faptul că mina de lucru este, în general, mai productivă în țările unde salariile sînt mai ridicate. În acest mod se explică, de exemplu, faptul că două țări unde salariile sînt cele mai ridicate din lume — S.U.A. și R.F.G. — continuă să exporte textile și confecții într-un volum important și în creștere.

Dificultățile țărilor capitaliste dezvoltate ca urmare a concurenței importurilor, în special din țările în curs de dezvoltare, pot fi soluționate nu pe calea protecționismului, care apare numai ca un paliativ pe termen scurt, ci printr-o politică pe termen lung, de adaptare mai energică la schimbările rapide din economia mondială, în cadrul căreia țările în curs de dezvoltare joacă un rol tot mai activ.

Măsuri antiprotecționiste

ÎN DOCUMENTUL de la Arusha, adoptat de cea de-a IV-a reuniune ministerială a „Grupului celor 77” din februarie 1979, se propune ca la sesiunea a V-a a UNCTAD — în curs de desfășurare la Manila — să se convină un program de acțiune internațională coordonată, axat pe formularea de măsuri pe termen scurt vizînd frînarea protecționismului și pe politici pe termen lung de restructurare industrială mondială. La reuniunea amințită reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare au deplorat tendințele protecționiste din țările dezvoltate occidentale, care implică consecințe grave pentru țările lor; ei și-au exprimat convingerea că soluția corespunzătoare a problemei protecționismului o constituie restructurarea industrială mondială, care să ia în considerație și obiectivele de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare. Acestea au declarat că au în vedere posibilitatea de a întreprinde acțiuni comune în lupta împotriva protecționismului.

În documentul de la Arusha, țările în curs de dezvoltare au propus adoptarea unor măsuri pe termen scurt, cum ar fi: suprimarea restricțiilor impuse de țările dezvoltate la importul din țările în curs de dezvoltare într-un termen determinat, cit mai scurt posibil; aplicarea față de țările în curs de dezvoltare a măsurilor de salvagardare — atunci cînd ele nu pot fi evitate — numai în condiții definite în mod strict; eliminarea progresivității taxelor vamale în funcție de gradul de prelucrare a produselor, spre a asigura condiții mai bune de acces pe piețe pentru produsele finite și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare etc.

Pe termen lung, țările în curs de dezvoltare propun adoptarea de măsuri vizînd restructurarea industrială mondială, în vederea lichidării rădăcinilor protecționismului. În acest sens se preconizează, între altele: evitarea creării în țările dezvoltate de capacități de producție excesive și nerentabile, de natură să suscite cereri privind introducerea de măsuri protecționiste; stimularea ajustărilor structurale în țările dezvoltate pentru ameliorarea diviziunii internaționale a muncii și transferarea de capacități de producție în țările în curs de dezvoltare, ținînd seama de avantajul lor comparativ și de necesitatea încurajării prelucrării materiilor lor prime; desființarea acordurilor sectoriale existente comportînd restricții comerciale și evitarea de astfel de acorduri în viitor, pentru a asigura produselor țărilor în curs de dezvoltare un acces liber la piețe; descurajarea creării de carteluri și desființarea celor care există și au un efect restrictiv asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare. În vederea punerii în aplicare a programului antiprotecționist. „Grupul celor 77” a propus crearea unui mecanism instituțional corespunzător în cadrul UNCTAD.

În cadrul celei de a șaptea runde de negocieri comerciale din cadrul GATT (Runda Tokio), a cărei fază operativă s-a încheiat la 12 aprilie 1979, s-a ajuns la unele acorduri vizînd reducerea taxelor vamale și la stabilirea unei discipline internaționale în anumite domenii ale relațiilor comerciale internaționale (în decurs de 8 ani, S.U.A. ar urma să-și reducă în medie taxele vamale cu o treime, Japonia cu o pătrime, C.E.E. de la 9,8% la 7,5%).

Victor ALDEA

(Continuare în pag. 27)

¹⁾ Libéralisation des échanges commerciaux, protectionisme et interdépendance, GATT, Genève, novembre 1977.

²⁾ Buletinul „Europe” din 2/3 aprilie 1979, p. 9.

În dezbaterile C.E.E./O.N.U.

Comerțul între țări cu sisteme economice și sociale diferite

LA 27 APRILIE A.C. și-a încheiat lucrările, la Geneva, cea de-a XXXIV-a sesiune a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.) la care au participat reprezentanții celor 14 state membre: țările Europei, S.U.A. și Canada. Începută la 27 martie și desfășurându-se în două runde de lucru pe parcursul a trei săptămâni — fapt fără precedent în procedura acestui organism în care practicile tradiționale sînt păstrate cu strânsnicie — dezbaterile s-au referit în principal la colaborarea în domeniul mediului înconjurător, energiei, comerțului, științei și tehnologiei, la situația economică din Europa și fenomenele legate de criza din țările occidentale.

Desfășurată la jumătatea perioadei de timp între reuniunea de la Belgrad, încheiată anul trecut, și reuniunea de la Madrid care se va ține în 1980, această sesiune a avut o semnificație aparte în transpunerea în viață a prevederilor Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki. Din această cauză majoritatea delegațiilor au manifestat preocupare permanentă pentru ca la viitoarea reuniune de la Madrid să poată fi prezentat un bilanț pozitiv, cu realizări concrete, în direcția aplicării în practică a prevederilor capitolului referitor la cooperarea în domeniile economiei, științei, tehnicii și mediului din Actul final.

În acest sens, tratativele s-au concentrat asupra propunerilor privind convocarea unor conferințe europene la nivel înalt privind mediul înconjurător, energia și transporturile. După negocieri și eforturi susținute, Comisia a hotărât ca între 13 și 19 noiembrie 1979 să fie convocată Conferința general-europeană privind mediul înconjurător, în care scop au fost elaborate, în vederea adoptării de către Conferință, un proiect de

convenție asupra poluării atmosferice la lungă distanță peste frontieră și un proiect de declarație privind cooperarea în domeniul tehnologiilor nepoluante și al reciclării deșeurilor.

La încheierea lucrărilor sesiunii au fost adoptate raportul anual al Comisiei și o serie de hotărâri și decizii privind întărirea activității C.E.E./O.N.U., orientarea ei spre activități practice, creșterea în continuare a colaborării economice în Europa în diferite domenii.

Delegatia română a avut o participare activă la această sesiune, promovind concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, privind dezvoltarea cooperării economice pe continentul nostru, pentru transpunerea în practică a prevederilor Actului final. Alegerea României ca vicepreședinte al Comisiei a fost apreciată ca o recunoaștere a politicii sale independente, de largă colaborare și participare egală a tuturor statelor, depășind pozițiile de bloc, ca o prețuire a contribuției țării noastre la cauza destinderii și cooperării în Europa. La propunerea României a fost adoptată o decizie privind cooperarea în Europa în domeniul științei și tehnologiei, în aplicarea programului de acțiune al reuniunii regionale de la București, cu și a hotărârilor Conferinței pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, ce se va ține anul acesta la Viena.

Din desfășurarea lucrărilor a rezultat că în viitor este necesar ca C.E.E./O.N.U. să aibă o activitate mai susținută pentru promovarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare din Europa și din întreaga lume, să coopereze mai strîns cu celelalte comisii regionale ale O.N.U., să-și desfășoare activitățile pe baze democratice și nu de pe poziții de bloc.

DEZVOLTAREA comerțului și cooperării economice între țările cu sisteme economice și sociale diferite din zona C.E.E./O.N.U. a constituit — alături de colaborarea în domeniile mediului înconjurător și energiei — una din prioritățile recentei sesiuni a Comisiei. Cu acest prilej s-a subliniat că, după o anumită scădere a comerțului intra-european în anul 1977, s-a remarcat o creștere a volumului acestuia, cu circa 3 la sută, în primele nouă luni ale lui 1978. Specialiștii C.E.E./O.N.U. apreciază că acest ritm se va menține și în 1979. Datele statistice ale țărilor fiind disponibile numai pentru primele trei trimestre ale anului 1978, aprecierile vor fi făcute pe această perioadă, care, așa după cum arată experiența, sînt totuși suficiente pentru a da o imagine a evoluției probabile pe întreg anul.

Din datele prezentate, rezultă evidentă creștere din anul trecut a comerțului între țările cu sisteme economice și sociale diferite. Dintre factorii care au favorizat dezvoltarea acestuia pot fi menționați: sporirea capacității de export a țărilor socialiste, ca urmare a realizării noilor obiective de investiții; majorarea importurilor acestor țări din țările occidentale, în special de tehnică de vîrf, ca rezultat al aplicării prevederilor planurilor de dezvoltare economică; interesul țărilor occidentale de a-și menține piețele din țările socialiste; posibilitatea de a utiliza creditele acordate de țările din Europa de Vest.

Evoluția comerțului între țările cu sisteme economice și sociale diferite din zona C.E.E./O.N.U.

— în % față de aceeași perioadă a anului precedent.

	1975	1976	1977	1978
Exporturile țărilor occidentale în țările socialiste europene:				(ian.-sept.)
Valoare	31	5	1	16
Preț	3	-4,7	9,7	3
Volum	21	10	-3	3
Importurile țărilor occidentale din țările socialiste europene:				
Valoare	6	17	12	11
Preț	0	3,9	10,9	9
Volum	6	7,4	1	2

Sursa: L'économie européenne en 1978. Doc. ECE (XXXIV) I Add. 1, cap. 3, tab. 6.5.

În anul 1978 ritmul de creștere a exporturilor țărilor occidentale a fost sensibil mai accelerat decît în 1977, fiind mai mare și decît creșterea importurilor acestora din țările socialiste. Evoluția din ultimii ani a importurilor țărilor occidentale din țările socialiste se explică în primul

rînd prin politica comercială a țărilor vestice, unde protecționismul s-a accentuat, fiind introduse noi restricții, printre care contingentări suplimentare, încheierea unor acorduri asupra limitării exporturilor, majorarea unor taxe vamale, introducerea și întărirea sistemelor de prețuri minime la import, supravegherea importurilor, multiplicarea procedurilor antidumping și altele. Dacă piața nu cu mult timp în urmă protecționismul viza în principal producțiile cu un consum mare de forță de muncă (textile, confecții, încălțăminte, prelucrarea lemnului etc.) el a fost treptat extins la ramurile ce mobilizează puternic capitalurile (siderurgia, construcțiile navale și altele); în ultimul timp, în Occident se conturează perspectiva ca el să se manifeste și în ramuri de mare tehnicitate ca electronica și produsele chimice (în special fibrele chimice și masele plastice).

Pe de altă parte, ritmurile lente de creștere economică a țărilor industrializate (creșterea produsului lor intern brut nu a atins nici 3 la sută în 1978, iar în cazul producției industriale ea a fost sub 2 la sută), au determinat o conjunctură mediocră pe piețele occidentale, ceea ce a diminuat cererile la import.

În ceea ce privește structura schimburilor, din datele existente rezultă că țările socialiste, membre ale C.E.E./O.N.U., au majorat cu 7 la sută exporturile lor de materii prime în țările

occidentale în primul semestru al anului trecut, iar statele din Europa de vest au sporit cu 27 la sută pînă la 46 la sută exporturile lor de mașini, utilaje, produse chimice și produse alimentare (în special cereale).

Valoarea comerțului între țările cu sisteme economice și sociale diferite, membre ale C.E.E./O.N.U., s-a ridicat la circa 50,6 miliarde dolari în anul 1977, din care importurile țărilor occidentale din țările socialiste au atins 24,3 miliarde dolari, reprezentînd circa 5 la sută din totalul importurilor lor, iar exporturile acestora în țările socialiste au însumat 26,3 miliarde dolari, ceea ce reprezintă tot circa 5 la sută din valoarea exporturilor lor. La rîndul lor, importurile țărilor socialiste din țările occidentale în 1977 au reprezentat 26 la sută din totalul importurilor lor, iar exporturile acestora în țările Europei de Vest au reprezentat 25 la sută din totalul exporturilor lor.

Fluxurile schimburilor comerciale ale țărilor occidentale cu țările socialiste europene sînt determinate în mare măsură de volumul comerțului unor țări ca: R. F. Germania, S.U.A., Canada, Franța, Elveția și Belgia. Din statistica C.E.E./O.N.U. pe anul 1977 rezultă că ponderea țărilor socialiste în totalul importurilor și exporturilor acestor țări, reprezintă numai 2 la sută pînă la 5 la sută, ceea ce evidențiază rezervele însemnate ce există în dezvoltarea schimburilor între țările cu sisteme economice și sociale diferite din zona C.E.E./O.N.U.

Cu toate că există însemnate posibilități de dezvoltare a comerțului dintre aceste țări, ritmul de creștere a schimburilor este încă foarte redus. Astfel, în anul 1978 țările occidentale au sporit volumul importurilor lor cu 4,5%, dar numai cu 2% în cazul celor provenind din țările socialiste membre ale C.E.E./O.N.U. Este necesar ca acest ritm să fie intensificat, cu atît mai mult cu cît excedentul țărilor occidentale în balanța conturilor curente a ajuns la 7,8 miliarde dolari în 1978.

Unul din mijloacele destinate să promoveze și să diversifice comerțul în-

traregional îl constituie cooperarea industrială. În momentul de față sînt în vigoare peste 1000 acorduri de cooperare industrială și peste 2000 acorduri de licență între țările socialiste și cele occidentale membre ale Comisiei. Analiza statistică a unui eșantion de acorduri de cooperare industrială, înregistrate la Secretariatul C.E.E./O.N.U., indică faptul că aceasta cooperare s-a concentrat — circa 82% din numărul acordurilor — în domenii de vîrf ale tehnicii: chimie, construcții de mașini, electrotehnică, electronică, mijloace de transport, metalurgie. După tipul de cooperare industrială, rezultă că în 45% din cazuri are loc o coproducție bazată pe specializarea partenerilor, iar în 17% din cazuri au loc livrări de uzine și echipamente, plata acestora făcîndu-se în totalitate sau parțial cu produse obținute din cooperare.

Cu toate că au fost înregistrate unele rezultate, contribuția cooperării industriale la dezvoltarea comerțului între țările cu sisteme economice și sociale diferite din Europa rămîne relativ limitată, iar participarea la această cooperare este concentrată la un număr restrîns de întreprinderi și organizații. Pentru sporirea transferului de informații asupra disponibilităților privind cooperarea industrială și avantajele pe care le poate aduce aceasta, se studiază posibilitatea creării unui centru de informare privind promovarea cooperării industriale între țările C.E.E./O.N.U. și în primul rînd cu țările în curs de dezvoltare din Europa la care să participe și țările mediteraneene care nu sînt membre ale Comisiei.

Tot pe linia dezvoltării și diversificării schimburilor comerciale între țările membre ale C.E.E./O.N.U., se experimentează în prezent sistemul multilateral de notificare a legilor și reglementărilor relative la comerțul exterior (MUNOSYST) și se întocmește un inventar al obstacolelor de orice natură în calea comerțului, în vederea formulării de propuneri pentru reducerea și eliminarea lor progresivă.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, pornind de la necesitatea obiectivă de a participa la diviziunea

internațională a muncii, întreprinde o largă colaborare economică cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor economic și social, pe baza respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, deamnestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Ca țară europeană, România dezvoltă schimburile sale comerciale și colaborarea economică cu toate statele membre ale C.E.E./O.N.U. Aceste state ocupă un loc important în relațiile economice ale țării noastre, ponderea lor în comerțul exterior al României la sfîrșitul anului trecut fiind de 77%. În 1978, schimburile comerciale ale țării noastre cu țările membre ale C.E.E./O.N.U. au crescut cu 22,4% din care la export cu 30,3%, iar la import cu 24,5%. În domeniul cooperării industriale și tehnico-stiințifice țările membre ale C.E.E./O.N.U. dețin peste 65% din volumul total al operațiunilor de cooperare și specializare în producție. Un element pozitiv în facilitarea schimburilor comerciale ale țării noastre cu aceste țări l-a constituit faptul că România beneficiază de sistemul de preferințe vamale generalizate, acordat țărilor în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, mai sînt anumite țări dezvoltate care nu au acordat încă preferințele vamale în aceleași condiții ca și altor țări în curs de dezvoltare. De asemenea, schimburile comerciale ale țării noastre sînt afectate de accentuarea protecționismului și de adoptarea unor noi măsuri restrictive, care frînează creșterea volumului comerțului nostru exterior.

Din această cauză, în toate ocaziile, România, manifestîndu-și voința și preocuparea constantă de a-și dezvolta și diversifica comerțul și cooperarea economică și tehnico-stiințifică cu toate statele, s-a pronunțat pentru intensificarea schimburilor comerciale și a colaborării economice între țările cu sisteme economice și sociale diferite, pentru liberalizarea comerțului și eliminarea măsurilor restrictive și a obstacolelor existente în calea comerțului, în conformitate cu cerințele noului ordin economic internațional.

Dumitru SIMION

Intensificarea protecționismului

(Urmare din pag. 25)

Rezultatele obținute în cadrul acestor negocieri, care au fost cele mai complexe și mai lungi din istoria GATT, sînt însă modeste în raport cu obiectivele pe care și le-au propus și cu cerințele liberalizării comerțului internațional. Țările în curs de dezvoltare, ale căror interese nu au fost luate în considerare în mod corespunzător la negocieri, și-au exprimat decepția față de rezultatele pe care le-au obținut în cadrul „Rundeii Tokio”, fapt consemnat și într-un recent raport al Secretariatului UNCTAD cu privire la negocierile G.A.T.T. În aceste condiții, apare necesar a se continua cu vigoare eforturile pentru liberalizarea comerțului internațional și combaterea protecționismului, ca o premisă importantă pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale.

România — promotoare a liberalizării comerțului mondial

MĂSURILE protecționiste din comerțul internațional se repercutează în mod negativ și asupra comerțului exterior românesc. Restricțiile comerciale de diferite tipuri, aplicate de țările capitaliste dezvoltate, afectează produse care dețin o pondere relativ importantă în exportul românesc — produse agroalimentare, produse textile și confecții, încălțăminte, produse siderurgice etc.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, militează con-

secvent, atît pe planul relațiilor bilaterale, cît și în forurile internaționale — G.A.T.T., UNCTAD și altele — pentru înăbușarea restricțiilor și bariereilor din calea comerțului internațional, care constituie factori de frînare a întregii dezvoltări economice internaționale. Ea se pronunță pentru asigurarea de avantaje suplimentare pentru exporturile țărilor în curs de dezvoltare, prin aplicarea unui tratament special, mai favorabil tuturor acestor țări în domeniul măsurilor de politică comercială.

Țara noastră a participat activ la negocierile comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. (Runda Tokio) avînd ca obiectiv obținerea, în conformitate cu nevoile dezvoltării economice, a unui acces sporit pe piața internațională pentru produsele sale de export, fiind totodată seama de interesele partenerilor săi. Ea a subliniat că rezultatele obținute în cadrul acestei runde trebuie considerate drept o bază a viitoarelor negocieri vizînd eliminarea tuturor obstacolelor din calea comerțului internațional, în special a celor care afectează țările în curs de dezvoltare.

În acest spirit, o chemare în direcția dezvoltării țării restricții a comerțului internațional a fost adresată prin mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu către cea de a V-a Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

După cum se arată în Programul P.C.R., adoptat la Congresul al XI-lea al partidului „România va milita pentru dezvoltarea neîngrădită a colaborării și cooperării internaționale, pentru schimbul liber și echitabil de valori care să nu ducă sub nici o formă la subordonarea economiei unui stat de către altul, la crearea de grupări închise, la ridicarea de bariere artificiale în calea comerțului și cooperării”.

MACHINOEXPORT

Șublere, burghie elicoidale, burghie de filetat ; plăci de filetat, freze

Oferim :

Șublere din oțeluri superioare, în finisare lucioasă sau mată. Domeniu de măsurare : 0–150 mm, precizia de cotire între 0,05 și 0,1 mm. Scală milimetrică sau o combinație de milimetri și inci. Frână pneumatică acționată de policar. Suprafețele călite împiedică uzura.

Burghie elicoidale din oțel dur, structură uniformă prin laminare, precizie prin rectificare profilată. Se livrează cu diametre între 0,03 mm și 60 mm. Burghie elicoidale placate în metale dure pentru fontă și oțel.

Burghie de filetat acționate manual sau mecanic din oțel dur aliat, se livrează pentru filete : metrice și Whitworth. Plăci de filetat pentru filete metrice și filete pentru țevi.

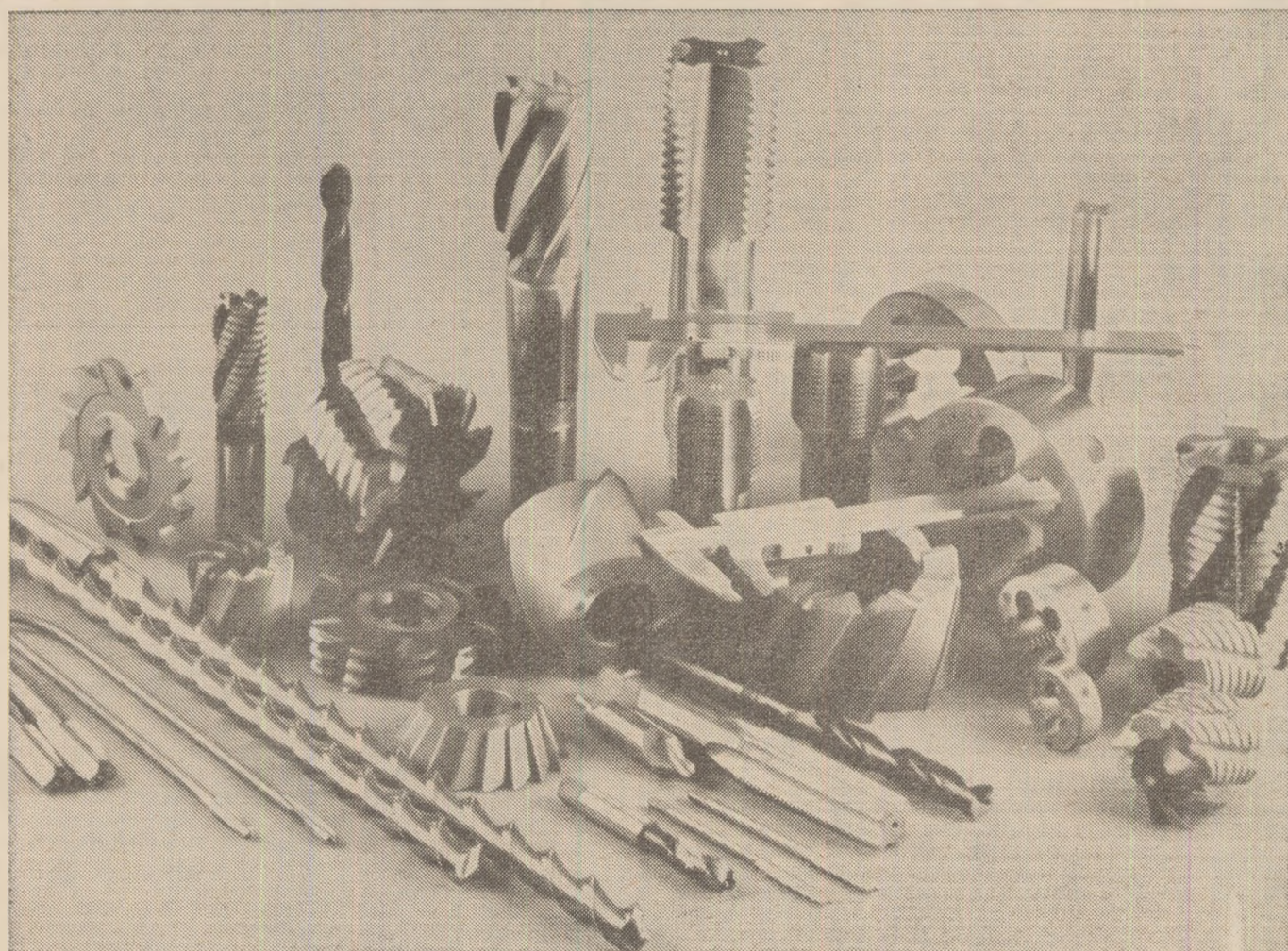
Freze cu miner și freze deget, freze cilindrice, freze frontale cu dinți demontabili cilindrice, freze unghiulare pentru lucrări de degroșare și de finisare.

Freze tip N, H și W. Freze modulare pentru roți melcate și roți.

Se livrează în varianta oțel aliat sau placat cu metale dure.

Exportator : Organizația de comerț exterior
MACHINOEXPORT

Sofia — Bulgaria
str. Aksakov 5
Telefon : 885321 ; telex 023425

PUBLICOM

Piața cafelei — perspective pe termen lung

UN STUDIU recent întocmit de Banca Mondială relevă, în principal, următoarele:

— Producția va ajunge în 1990 la 6,720 mil. tone față de 4,27 mil. în perioada 1974—1976, urmînd să se înregistreze un ritm mediu anual de creștere de 5% în perioada 1976—1980, ca urmare a prețurilor actuale ridicate; 2,1% în anii 1981—85; 1,8% în ultima jumătate a deceniului viitor. Se speră ca Brazilia — a cărei recoltă a fost redusă din cauza înghețului din ultimii ani — să revină, în 1980 la recolta maximă anterioară de 1,8 milioane tone în special pe baza recoltelor din noile culturi ce vor fi dispuse în zone neafectate de îngheț. Pentru 1990 se așteaptă creșterea pînă la 30% a ponderii Africii în totalul producției mondiale.

— Cererea mondială de cafea importată va crește într-un ritm de 2,7% pe an pînă în 1990, nivelul cel mai ridicat al achizițiilor urmînd a se realiza în prima etapă, ca urmare a scăderilor înregistrate în producția anului 1976—1977. Din 1980 va începe să se diminueze ritmul de creștere al consumului, atît în țările producătoare, cît și în cele net importatoare. Pe locuitor, ce-

rerea mondială la cafea are o tendință de scădere ca urmare a unei preferințe mai mari pentru băuturi din sucuri de fructe.

— Prețurile vor urma și ele tendința producției, respectiv în creștere pînă în 1980 și, de recul în viitorul deceniu.

Reevaluări în previziunile O.C.D.E.

PROGNOZE recente ale O.C.D.E. apreciază că pentru țările vest-europene creșterea P.N.B.-ului va fi, în acest an de 3,5% față de 3% cît se prevăzuse în raportul publicat în ultimile luni ale anului trecut, în același timp în S.U.A. preconizîndu-se o involuție — de la 3,9% la 2,7%. Pentru anul viitor, O.C.D.E. apreciază că aceste tendințe divergente se vor accentua, creșterea urmînd să depășească 3,5% în timp ce în S.U.A. va ajunge la aproape 2%.

Pe ansamblul țărilor industrializate, creșterea P.N.B.-ului este apreciată la 3,3% față de 3,7% prevederi inițiale.

În același timp, însă, se apreciază că prețurile de consum vor crește cu aproape 8% în țările vest-europene, dar pe ansamblul țărilor industrializate occidentale se speră ca această majorare să ajungă la un nivel de numai 7% în acest an și 7,5% în 1980.

Volumul comerțului mondial este așteptat să crească cu un ritm de 5—6% în 1979 și 1980 față de 5% rata înregistrată cu un an în urmă, arîndu-se în ve-

dere, în special o majorare a ponderii comerțului cu produse manufacturate în totalul schimburilor.

Malaysia — între rezultate și perspective

ÎN PRIMII TREI ANI ai planului cincinal actual, ritmul mediu anual de creștere economică a Malaysiei a fost de 8,7%, peste nivelul de 8,4% prevăzut inițial. Venitul național pe locuitor a crescut în perioada menționată de la 1304 la 1644 ringgit (1\$=2,21 ringgit), iar rata șomajului a scăzut la 6,2% față de 7% anterior.

Balanța comercială s-a încheiat anul trecut cu un sold excedentar — superior celui din 1977 — principalele venituri provenind din exporturile de cauciuc, cositor, ulei de palmier și che-restea.

Pentru anul curent și 1980 guvernul are în vedere, în principal, creșterea — cu 9,2% anual față de 6,2% planificat — a investițiilor pentru dezvoltare efectuate din surse publice, precum și stimularea în aceeași direcție a sectorului public a cărui pondere în totalul investițiilor a crescut, în primii trei ani, la numai 20% față de 33% cît se prevăzuse anterior. Cheltuielile guvernamentale pentru dezvoltare vor crește, astfel, în actualul cincinal cu 73%, de la 18,6 mrd. la 32,1 mrd. ringgit, eforturile financiare urmînd a fi realizate în principal prin posibilitățile interne ale țării.

Orientări în dezvoltarea economică

Brazilia: noi priorități în economie

ANUL 1978 s-a încheiat pentru economia braziliană, cu rezultate considerate de către economiști drept „satisfăcătoare“. Produsul intern brut s-a majorat cu 6,3% față de anul anterior, iar producția industrială a crescut cu 8,6% față de aceeași perioadă. În schimb, producția agricolă a înregistrat rezultate mai slabe, creșterea înregistrată fiind de numai 2%.

În acest context, la 15 martie 1979 și-a preluat funcția noul președinte al Braziliei, generalul João Baptista de Figueiredo, pentru anul în curs noua conducere propunîndu-și — sub raport economic — următoarele creșteri ale principalelor indicatori față de anul 1978: pentru produsul intern brut — 3—4%; la producția industrială un ritm de numai 2—3%; la producția agricolă — 10%.

Noul guvern a hotărît de asemenea, micșorarea cheltuielilor publice și îngrădirea creditului intern și extern, urmărîndu-se ca în decurs de 5—6 ani rata inflației să se reducă la 15—20%, față de 40% în 1977.

Pe linia valorificării resurselor existente se preconizează sporirea producției interne de petrol, majorarea investițiilor pentru prospecțiuni și exploatarea de minereu de fier, uraniu și neferoase. În industrie se urmărește cu prioritate sporirea capacităților de producție la oțel, prevăzîndu-se să se ajungă la 15 mil. tone oțel în 1985, dublu față de prezent.

Potrivit planurilor actuale, Brazilia va deveni exportator de produse chimice în următorul deceniu prin darea în exploatare în țară a unor mari combinate petrochimice. În probleme energetice, se preconizează construirea de hidrocentrale de mare capacitate, de tipul celei de la Itaipu, precum și realizarea programului nuclear vizînd punerea în funcțiune a 8 centrale nucleare, a unei unități de îmbogățire și a unei de retratare a combustibilului.

Se va acorda o atenție deosebită agriculturii prin alocarea unor fonduri mai mari destinate investițiilor (+39% în 1979 față de 1978). De asemenea se va căuta ca prin sistemul acordării de credite cu dobînzii mici, să fie stimulată și producția gospodăriilor mici și mijlocii.

În anul 1979 se așteaptă o reducere a deficitului balanței comerciale față de cel înregistrat în 1978, prin majorarea exporturilor și reducerea importurilor, în special a celor de țitei. Se așteaptă astfel, ca soldul negativ al balanței de plăți să se îmbunătățească, iar datoria externă să se reducă de la 42 miliarde dolari, la 32 miliarde dolari.

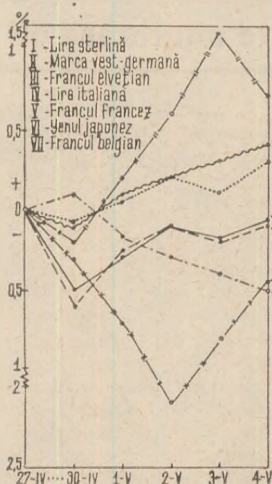
La baza relațiilor economice dintre Brazilia și R. S. România stau Acordul comercial și de plăți semnat la 5 iunie 1975 și numeroase acorduri de cooperare în diverse domenii, semnate în același an. Brazilia importă din România utilaje petroliere, mașini-unelte, rulmenți, burlane de foraj și livrează în țara noastră minereu de fier, cafea, cacao și altele.

Elena ANGELESCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 30 IV—4 V 1979 a fost caracterizată printr-o activitate destul de agitată și de contradictorie pe piețele valutare. Dolarul S.U.A. a evoluat sub acțiunea unor factori pozitivi (mărirea dobînzii preferențiale de către unele mari bănci americane de la 11,5% la 11,75%, reducerea deficitului balanței de plăți pe trim. I/1979), dar și a perspectivelor apariției unor factori negativi (posibilitatea reușirii presunilor inflaționiste în S.U.A., încetinirea creșterii produsului național brut și a veniturilor reale), ceea ce a determinat tendințe diferite ale cursului acestei monede pe piețele valutare.

Lira sterlină, în perspectiva măsurilor ce urmează a fi luate de noul guvern s-a repreciat cel mai mult față de dolar, fiind cotate pe 3 V 1979 la circa 2,0875 dolari/liră, dar influența unor factori tehnici lira a terminat intervalul la 2,07 dolari/liră (reprecieri cu 0,7% comparativ cu nivelul din 27.IV.1979). Publicarea surplusului majorat al balanței de plăți curente vest-germane pe luna martie a.c., precum și a indicelui producției industriale (creștere în martie a.c. cu 0,85%) au influențat pozitiv cursul mărcii vest-germane astfel că nivelul de la sfîrșitul săptămîinii de 1,8975 mărci/1 dolar era cu 0,4% peste cel din 27 IV 1979 de 1,9050 mărci/1 dolar. Francul elvețian a evoluat ascendent față de dolar, fiind cotate pe 4 IV 1979 la 1,72 franci/1 dolar, cu 0,3% peste nivelul de referință de 1,7250 franci/1 dolar. Lira italiană și francul francez au terminat săptămîna analizată la nivele apropiate de închiderile intervalului anterior, respectiv la circa 846 lire/1 dolar (față de 845,50

lire/1 dolar) și 4,3650 franci/1 dolar (față de 4,36 franci/1 dolar). Yenul japonez a fost din nou supus unor puternice fluctuații, „à la baisse“. Masivele intervenții ale Băncii Japoniei au mai atenuat această mișcare, moneda niponă fiind tranzacționată pe 4 IV la 222 yen/1 dolar, față de 221 yen/1 dolar cu o săptămîină în urmă. Francul belgian, în ciuda unor măsuri ale autorităților centrale (taxa scontului fiind mărită de la 6% la 7%) a terminat intervalul la circa 30,30 franci/1 dolar, cu 0,5% sub nivelul din 27 IV de 30,15 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni în principalele eurovalute au fost cotate la 11,375% la cele în eurodolari, 6% la cele în euromărci vest-germane și 2,5% la cele în eurofranci elvețieni.

Alocarea a 470 000 uncii de aur la un preț mediu de 246,18 dolari/uncie la licitația F.M.I. din 2 V 1979 (față de 239,21 dolari/uncie la cea precedentă) a imprimat un trend ascendent și prețului metalului galben pe piața liberă, astfel că al doilea fixing de la Londra de pe 4 V de 248,45 dolari/uncie a fost cu 4,70 dolari/uncie peste cel corespunzător din 27 IV 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30.IV.—4.V., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 27.IV. a.c.

Transporturi: posibilități de economisire a energiei

ÎN ȚARILE industrializate o bună parte a consumului de energie (direct utilizată), respectiv pînă la 20%, din total, revine sectorului transporturilor. După opinia specialiștilor, există aici importante posibilități de economisire prin folosirea mai rațională a capacităților de transport, cit și prin restructurarea transporturilor înseși, în sensul reducerii ponderii mijloacelor de transport comparativ mai energointensive. După cum rezultă din datele tabelului de mai jos, pentru un transport echivalent (ca număr de pasageri și distanță) consumul de energie în cazul curselor de avioane este de circa 9 ori mai ridicat decît în cazul utilizării autocarelor; în același sens, în transportul de

Mil. loc de transport	Nr. de pasageri - mil. per galon S.U.A.*	Mil. loc de transport	Nr. de tone - mil. per galon S.U.A.*
Autocare	125	Conducta	300
Cale ferată	30	Navă	250
Automobil	32	Cale ferată	200
Avion	14	Autocamion	53
		Avion	3,7

* 1 galon S.U.A. = 3,78 litri
Sursa: CNUCED, Le transfert de technologie, Doc. TD/IC/6.2, 1978, p. 50.

mărfuri prin conducte, cu nave sau pe cale ferată se înregistrează un consum specific (mediu) de energie de 3,5-5 ori mai redus decît în traficul autorutier și de 50-80 ori mai scăzut decît în cazul folosirii avionului.

R. P. Bulgaria: modernizarea industriei

RIDICAREA eficienței și a calității muncii destășurate în toate domeniile de activitate constituie una din sarcinile prioritare asumate pentru anii 1979 și 1980 de poporul bulgar. Planul unificat de dezvoltare social-economică, adoptat nu demult, prevede astfel o creștere a productivității sociale a muncii cu 6,7% în acest an față de 1978 și cu 7% în 1980 în raport cu anul acesta prin stimularea introducerii progresului tehnico-stiințific în toate sectoarele economiei, mai ales a utilizării mai largi în economia națională a celor mai noi realizări în electronică, chimie, biologie.

Investițiile — 6100 mil. leva în 1979 și 6400 mil. în 1980 — vor fi îndreptate în proporție de 69% către modernizarea, restructurarea și creșterea producției, mai mult de jumătate din fondurile destinate producției materiale fiind alocate pentru chimie, metalurgie și energetică (în această perioadă vor fi date în exploatare două noi reactoare nucleare și un combinat de îmbogățirea mineralelor și vor fi extinse capacitățile de producție la unele combinate metalurgice și petrochimice). De altfel, se prevede ca industria constructoare de mașini, electronica și electrotehnica, chimia, metalurgia și energetică să-și sporească ponderea în producția industrială globală la 49,9% în 1979 și 52,3% în 1980.

Se prevăd creșteri de 9% în medie pe

an în comerțul exterior, exporturile bulgare urmînd a fi reprezentate în proporție de aproape 50% de produse ale industriei constructoare de mașini. Se are în vedere, printre altele, extinderea cooperării cu țările în curs de dezvoltare, precum și dezvoltarea în continuare a schimburilor comerciale și a acțiunilor de cooperare cu statele occidentale industrializate.

R. D. Germana: economisirea resurselor materiale

R.D. GERMANĂ este o țară relativ săracă în resurse de origine minerală, aproximativ 60% din necesarul său intern de materii prime fiind acoperit din import. În subsolul țării se găsește doar bogate zăcăminte de lignit, potasă, precum și materiile prime de bază pentru

industria cimentului, sticlei și ceramicii etc. Peste 80% din producția de energie electrică în R.D.G. se obține în termocentrale care folosesc drept combustibil lignitul, iar producția de îngrășăminte potasice urmează să atingă în acest an 3,4 mil. tone.

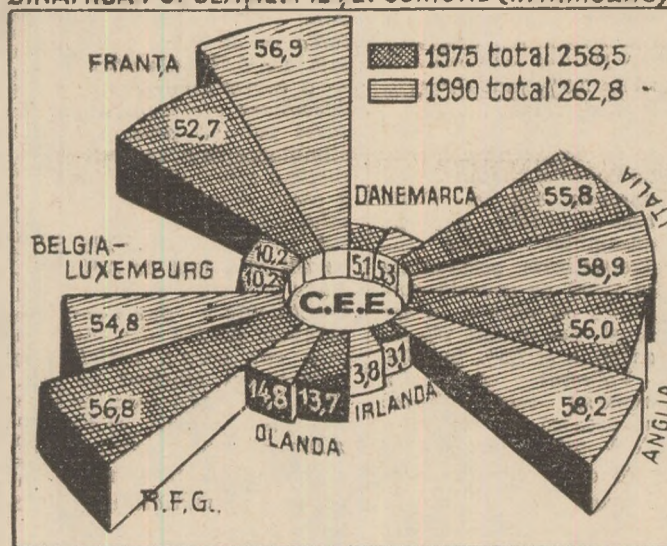
Ținîndu-se seama de disproporția dintre dezvoltarea industriei extractive și a celei prelucrătoare în economia R.D. Germane, în prezent circa 60% din totalul investițiilor efectuate în industrie urmăresc dezvoltarea producției de cărbune și energie, a metalurgiei, a industriei chimice și a prospecțiunilor geologice. Totodată, pe lângă extinderea bazei proprii de materii prime și energie, pentru a se ușura povara crescîndă a importurilor se depune un efort important în vederea reducerii consumurilor specifice: în anul în curs, de pildă, se prevede ca — la o creștere cu 5,5%, a producției industriale — consumul de materii prime primare să sporească doar cu 1,7%.

Tendințe demografice vest-europene

DUPĂ OPINIA specialiștilor, în perioada 1975-1990 populația țărilor

membre ale Pieței comune vest-europene va cunoaște — în ansamblu — o creștere lentă, sporul scontat fiind de numai 4,3 milioane de locuitori, respectiv de circa 1,7% (față de nivelul anului 1975). Pe țări evoluția apare sensibil diferențiată: în timp ce pentru Irlanda se prevede o mîrire a populației cu

DINAMICA POPULAȚIEI PIETEI COMUNE (în milioane)

(După Privredni vjesnik-)

peste 20%, pentru Franța și Olanda cu circa 8%, pentru Italia cu 5-6%, iar pentru Anglia și Danemarca cu circa 4%, în Belgia-Luxemburg populația urmează să se mențină practic staționară. În cazul R.F. Germania se afirmă tendința de reducere absolută (estimată la circa 11% în intervalul considerat) a populației, astfel încît din situația de cea mai populată țară în cadrul C.E.E. R.F. Germania va ajunge în 1990 pe locul IV, după Anglia, Italia și Franța (vezi graficul).

Curenți migratorii pe glob

DATE pe o perioadă mai lungă, publicate recent de O.N.U., reflectă persistența fenomenului migrației forței de muncă în lume (în bună măsură ca o consecință a diviziunii internaționale capitaliste a muncii, a inegalității dezvoltării economice pe plan regional), chiar dacă ele nu includ unele modificări intervenite în ultimii ani sub efectul crizei economice.

Se apreciază, de pildă, că în perioada 1950-1974 o zonă tradițională de imigrare, cum sînt S.U.A. și Canada, a absorbit 11,3 milioane de emigranți, în condițiile scăderii treptate a ponderii celor proveniți din țările europene (49,8% din total) și de creștere a ponderii persoanelor provenite din Ame-

rica Latină (24,6%), Asia (11,9%) și alte regiuni în curs de dezvoltare. Alt curent migratoriu are loc în cadrul continentului latino-american, printre țările furnizoare de forță de muncă numărîndu-se Paraguay, Bolivia și Columbia, iar printre țările primitoare — Venezuela și Argentina.

O zonă mai recentă de atragere a forței de muncă străină o constituie țările arabe exportatoare de petrol; în 1975 persoanele imigrate (circa 2 mil.) reprezentau 11% din efectivul total al forței de muncă din acest grup de țări, ponderea muncitorilor imigrați ajungînd la 89% în Emiratele Arabe Unite, 77% în Qatar, 71% în Kuwait, 64% în Oman s.a.m.d. În sferă în Europa occidentală se numărau, în același an, peste 6,3 mil. de muncitori imigrați, din care circa 2,2 mil. în R.F.G., 1,9 mil. în Franța, 775 mii în Anglia, 553 mii în Elveția etc.

Alimentație

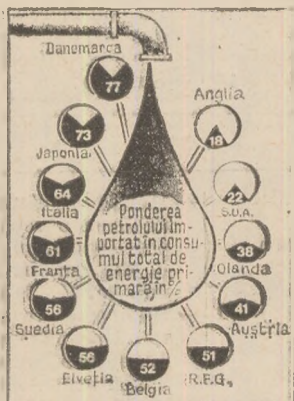
Paul Marinete, Săcele — La cel de-al șaselea Congres internațional pentru cereale și piine desfășurat la Winnipeg, în Canada, în toamna anului trecut, au participat circa 2 000 specialiști din 55 de țări. Principalii vorbitori au fost Gerald Vogel, director executiv al Programului Alimentar Mondial al O.N.U. și Norman Borlaug, directorul Centrului internațional pentru ameliorarea porumbului și griului din Mexic. Dezbaterile au relevat că dacă tendințele din deceniul al optulea (când producția de alimente pe ocutura a crescut în țările în curs de dezvoltare cu numai 0,2% în medie pe an, față de 0,7% în deceniul anterior) vor continua și în anii imediat următori, obiectivul fixat de Conferința mondială a alimentației din 1974 privind eradicarea în lume a foametei și malnutriției până la jumătatea deceniului viitor nu va putea fi atins.

Discuțiile despre ușoara îmbunătățire a situației alimentare mondiale în ultimii ani, s-a relevat la conferință, nu trebuie să ascundă faptul că omenirea trebuie să producă în următorii 35 de ani tot atâta hrană cât în ultimii 10 000 de ani, pentru a se realiza eradicarea foametei. Potrivit publicației canadiene **Development Directions**, în anul 2015, populația mondială (care va depăși atunci 8 miliarde de locuitori) va avea nevoie de o cantitate de alimente reprezentând dublul celei produse în 1975, suprafața cultivată rămânând în esență neschimbată în intervalul respectiv.

femei la începutul anului în curs. În perioada ianuarie 1970 — ianuarie 1979 populația urbană a crescut în U.R.S.S. cu 27,6 milioane de persoane (din care 12 milioane reprezintă sporul natural), ponderea ei mărindu-se de la 56% la 62%. Numărul orașelor cu peste un milion de locuitori a ajuns la 18, în frunte situându-se (inclusiv comunele suburbane) Moscova (cu 8 011 000 locuitori), Leningrad (4 568 000), Kiev (2 144 000), Tașkent (1 779 000), Baku (1 550 000) etc.

Petrol importat

Pompiliu Diplan, București — 1) Fără a cuprinde toate țările capitaliste dezvoltate, graficul de mai jos oferă o idee asupra gradului ridicat de dependență a economiei acestor țări de petrolul importat. Pentru restul problemelor vă sugerăm consultarea lucrării recent apărută în traducere românească „Istoria petrolului”, de René Sédillot (Ed. politică, București 1979, 383 pag.).

(după VDI Nachrichten)

tip. Una din versiunile acestui avion de pasageri poate fi transformată în 24 de ore în avion de marfă.

Știință

Radu Ogrzeanu, Slobozia — Noua publicație de știință popularizată, al cărei titlu va fi probabil **Science 80**, va apare începând din toamna acestui an și va fi editată de Asociația americană pentru progresul științei (A.A.S.S.). Cea mai largă organizație științifică cu caracter general din S.U.A., numărând circa 130 000 membri individuali și circa 300 de societăți științifice și academii afiliate, A.A.S.S. a fost constituită în anul 1848 pentru a facilita progresul cunoașterii, cooperarea dintre oamenii de știință din diferite domenii, a spori contribuția științei la ridicarea standardului de viață al populației și a sprijini înțelegerea și aprecierea de către opinia publică a acestei contribuții. Acestui din urmă scop îi servește editarea de către asociația amintită, începând din 1880, a revistei săptămânale **Science** destinată unui public cu un anumit nivel de cunoștințe. Noua revistă „**Science 80**”, care va apare pentru început o dată la două luni, este concepută pentru a răspunde interesului unui public mult mai larg. Ea va cuprinde articole și informații din cele mai diverse ramuri ale științei și tehnicii, inclusiv sub aspectul „dimensiunilor umane și sociale ale științei și impactului său asupra oamenilor în calitate de consumatori și cetățeni responsabili”.

ciale tot mai greu de trecut cu vederea. Închiderea întreprinderilor mari antrenează oprirea producției a numeroase întreprinderi subcontractante, indicele producției industriale scăzând în luna august cu peste o treime, de șase ori mult decât în R.F.G., de pildă. Din acest motiv se pierd și o serie de piețe externe. Pe de altă parte, dotări turistice costisitoare, dimensionate pentru perioada de vîrf, sînt utilizate doar un timp relativ scurt, de circa 70 zile pe an, în care trebuie să-și asigure rentabilitatea. Concentrarea excesivă a concediilor apare astfel și ca una din cauzele inflației: creșterile de prețuri înregistrate în zonele turistice se propagă apoi în ansamblul economic. În 1976, în Franța se aprecia că o zecime din creșterea totală a prețurilor și tarifelor se datora exclusiv acestui motiv.

În același timp, aglomerația excesivă influențează negativ asupra condițiilor de doplasare și mai ales de odihnă, deși — nota cu umor revista citată — „contemporanii noștri, chiar dacă nu recunosc, nu se pot lipsi de o anumită agitație: pentru a evita plictiseala, ei caută, conștient sau nu, o altă formă de viață socială care să le amin-tească viața cotidiană, dar degajată de servituțle ei”.

Una din căile principale de depășire a acestei situații este considerată lărgirea gamei serviciilor și distracțiilor oferite în afara sezonului de vîrf, tarifele mai reduse dovedindu-se un factor necesar, dar nu și suficient.

Poluare

Marcel Bercea, Berești — Este adevărat că încă nu există date precise de ansamblu asupra gradului de poluare cu petrol a oceanului planetar, dar observații întreprinse de diverse centre de cercetări oceanografice permit acum obținerea unei idei mult mai clare în această privință. Concluziile a 25 000 observații, din care 14 000 efectuate de vasele flotei comerciale a R.F.G., publicate recent de Centrul vest-german de cercetări oceanografice de la Hamburg, relevă existența de-a lungul principalelor rute maritime a unor întinse straturi de hidrocarburi, de ordinul milioanelei de tone. Expertii apreciază că acoperirea crescîndă a mărilor și oceanelor cu această peliculă rezistentă de hidrocarburi riscă să reducă evaporarea na-

turală și deci, volumul precipitațiilor, cu consecințe grave asupra agriculturii mondiale. Poluarea mărilor și oceanelor este strîns legată de cea a fluviilor: se estimează că circa 44% din petrolul care plutește la suprafața oceanelor este adus de fluviul, în vreme ce naufragiile vaselor petroliere nu ar contribui cu mai mult de 3%; circa 32% s-ar datoră curățirii cisternelor petrolierelor în largul mării, iar 11% pierderilor la extragerea petrolului submarin etc.

„Aranjamentul multifibre”

Cornel Xifta, Oltenița — 1) Deși inițial s-a prevăzut ca acordurile care reglementează comerțul internațional cu produse textile — amintite în articolul din nr. 18/1979 al revistei noastre „Intensificarea protecționismului și interesele țărilor în curs de dezvoltare” — vor avea un caracter temporar, ele funcționează de aproape două decenii și s-au extins de la produsele din bumbac și la celelalte produse textile. Ca urmare a dificultăților industriei textile din țările dezvoltate, „Aranjamentul multifibre” (A.M.F.) s-a aplicat în ultimii ani într-un mod mai restrictiv.

Prin Protocolul de prelungire a valabilității Aranjamentului multifibre din 15 decembrie 1977 s-a prevăzut „posibilitatea unor abateri în mod rezonabil și de comun acord de la anumite elemente ale A.M.F. în cazuri particulare”. Astfel, aranjamentul reinnoit reprezintă o „derogare” de la „derogare”, care a avut drept rezultat agravarea restricțiilor relative la exportul de produse textile. Clauza „derogării rezonabile” de la A.M.F. a fost invocată de Piața comună cu prilejul negocierii acordurilor sale bilaterale cu țările exportatoare de produse textile, în vederea reducerii considerabile a importurilor sale de astfel de produse.

2) Simpozionul internațional cu tema „Navigația de linie în anii '80”, programat a se desfășura între 24 și 26 octombrie a.c., sub auspiciile Institutului vest-german de economie navigației, este al doilea pe tema viitorului navigației organizat la Bremen. Ca și în cazul primei sale ediții, desfășurate în 1975, cu participarea a peste 300 de specialiști din 40 țări, la realizarea simpozionului vor colabora și institutele de navigație din Bergen (Norvegia) și Gdansk (Polonia).

Concedii

Vasile Totosescu, Iași — În unele țări se înregistrează în mod tradițional un grad foarte ridicat de concentrare a concediilor anuale în lunile iulie și august. Un caz extrem în această privință este considerat Franța, țară unde din 26 milioane de salariați cu drept de concediu, 9 milioane beneficiază de acesta în luna iulie, iar 13 milioane în august, determinînd ca în intervalul amintit să își încheidă porțile 44,8% din întreprinderile cu 200—999 salariați și 48,5% din cele cu 1 000 de salariați și peste. Această concentrare cu totul excesivă a concediilor, scrie **Revue internationale du travail**, are o serie de consecințe economice și so-

2) Nu rămîne decît să vă adresați tot revistei care a publicat cifrele respective.

Avion

Ion Grigorescu, Cîmpina — Așa numitul „aerobuz” vest-european pentru distanțe medii — unul din cei mai importanți concurenți ai avioanelor americane „Boeing” — este realizat de un consorțiu care cuprinde societățile aeronautice „SNIAS” din Franța, „Deutsche Airbus” din R.F.G. și „CASA” din Spania. În prezent sînt în serviciu în lume 65 avioane de tipul A-300, dar există comenzi ferme și opțiuni pentru încă circa 400 de avioane de acest

Recensămînt

Marin Buzatu, Constanța — Conform recentului recensămînt al populației Uniunii Sovietice, la 17 ianuarie 1979 aceasta număra 262 442 000 de persoane, față de 194,1 milioane în 1940 și 241,7 milioane în 1970, la data precedentului recensămînt. În decursul ultimilor nouă ani cele mai ridicate sporuri ale populației s-au înregistrat în R.S.S. Tadjikă (+31%), R.S.S. Uzbekă (+30%), R.S.S. Turkmeneă (+28%), R.S.S. Armeană (+22%), R.S.S. Kirghiză (+20%) ș.a.m.d.

S-a îmbunătățit în continuare structura populației, aceasta ajungînd de la 44,9% bărbați și 55,1% femei în 1959, la 46,6% bărbați și 53,4%

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvol-
tării Economice și Sociale, Institutul
Central de Cercetări Economice
Sumarul nr. 19 din 11 mai 1979

- Idei valoroase pentru soluțio-
narea realistă a problemelor
aflate în atenția comunității
internaționale (Dinu Drago-
mirescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Cantitate mară, costuri reduse
(Bogdan Pădure) 3

- Perfecționarea procesului de
aprovizionare tehnico-mate-
rială

- Anularea contractelor eco-
nomice, o practică cu conse-
cințe dăunătoare (Fl. Tudor)

- Funcționarea bazelor de
aprovizionare cu metal (Dio-
mid Strungaru) 5

- Experiințe în actualitate în
agricultură. Raționalizarea sis-
temului de transport și efectele
sale economice (lector univ.
Vasile Zaharia) 7

- Durata economică optimă a
construcțiilor (conf. dr. Mihai
Socolescu) 9

- Instrumente eficiente de pro-
movare a schimburilor eco-
nomice internaționale (Ioan
Georgescu) 11

- Mecanismul economico-finan-
ciar: funcționalitate-eficiență.
Îmbinarea cointeresării produ-
cătorului și beneficiarului în
promovarea tehnicii noi (Ro-
dica Bălănescu) 12

- Mutații ample în dezvolt-
tarea socială a țării (prof. dr.
Gheorghe Tomescu) 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Înnoirea și modernizarea pro-
ducției (Cristea Ioniță, Cos-
tică Tudor) 16

TEORII-IDEI

- Modalități noi de analiză sta-
tistică în profil teritorial (prof.
dr. I. Capanu, lector univ. dr.
D. Porojan, lector univ. dr. P.
Wagner) 19

- Școli ● curente ● economiști.
Viziunea socialiștilor români
asupra perspectivei sociale a
țării (conf. dr. Toader Ione-
nescu) 22

ÎN AJUTORUL CELOR CE STU- DIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLI- TICO-IDEOLOGIC

- Mic dicționar economic. Con-
siliile unice agroindustriale de
stat și cooperatiste (conf. dr.
Dumitru Ciucur) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Pe agenda U.N.C.T.A.D. V. In-
tensificarea protecționismului
și interesele țărilor în curs de
dezvoltare (II) (Victor Aldea) 25

- În dezbaterile C.E.E./O.N.U.
Comerțul între țări cu sis-
teme economice și sociale dife-
rerite (Dumitru Simion) 26

- Tendințe — conjuncturi 29

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI:

Termenele administrative și
procedurile în raporturile de
muncă

IN THIS ISSUE

- Precious ideas for a realist so-
lution of the problems focus-
sed by the international comu-
nity (Dinu Dragomirescu) 1
- The economic and financial
mechanism: functional and
efficient. New technics promo-
ting through producer and
beneficiary's joint interests
(Rodica Bălănescu) 12
- Broad changes in our
country's social development
(Prof. Dr. Gheorghe Tomescu) 14
- Renovate and modernise the
production (Cristea Ioniță,
Costică Tudor) 16
- New methods of territorial-
scale statistical analysis (Prof.
Dr. I. Capanu, Reader Dr.
D. Porojan, Reader Dr.
P. Wagner) 19
- Schools ● currents ● econo-
mists. Romanian socialists'
view on the social prospects
of our country (Lecturer Dr.
Toader Ionescu) 22
- The U.N.C.T.A.D. V agenda.
Protectionism strenghtening
and the developing countries
interests (II) (Victor Aldea)
U.N./E.C.E. debate. Commer-
cial exchanges between coun-
tries of different social and
economic systems (Dumitru
Simion) 26

DANS LE NUMÉRO

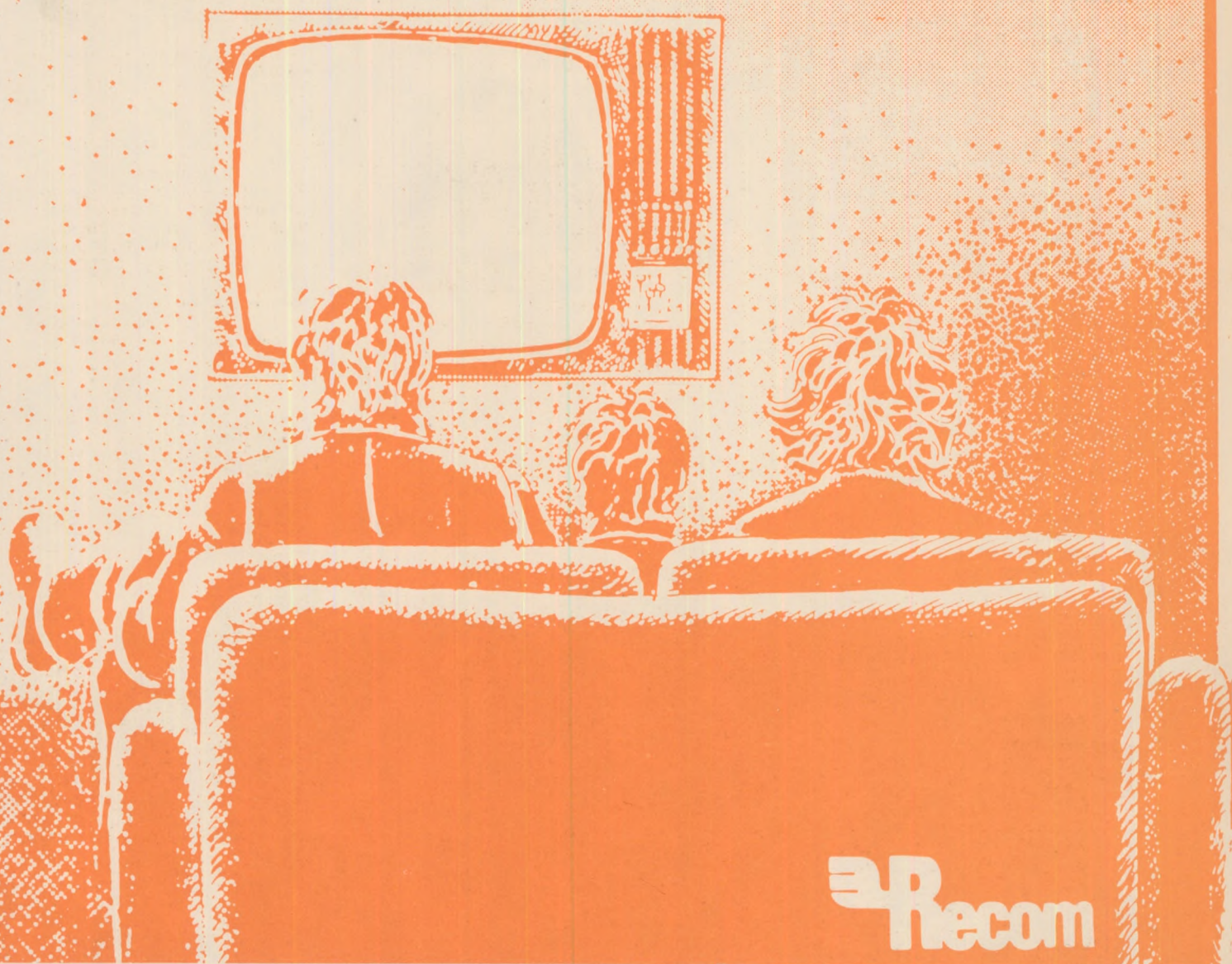
- Des idées précieuses pour une
solution réaliste des problè-
mes qui se trouvent au centre
des préoccupations de la com-
munauté internationale (Dinu
Dragomirescu) 1
- Le mécanisme économique et
financier: bon fonctionne-
ment, efficience. La jonction de
l'intéressement du producteur
avec celui du bénéficiaire dans
la promotion de la technique
nouvelle (Rodica Bălănescu) 12
- Des changements amples
dans le développement social
du pays (prof. dr. Gheorghe
Tomescu) 14
- La renouvellement et la mo-
dernisation de la production
(Cristea Ioniță, Costică Tudor) 16
- Nouvelles modalités d'analyse
statistique sur le plan terri-
torial (prof. dr. I. Capanu, char-
gé de cours dr. D. Porojan,
chargé de cours dr. P. Wagner) 19
- Ecoles — courants — econo-
mistes. La vision des socia-
listes roumains sur la perspec-
tive sociale du pays (maitre
de conférences dr. Toader Ione-
nescu) 22
- Sur l'ordre du jour de la
V-eme C.N.U.C.E.D. Le renfor-
cement du protectionisme et
les intérêts des pays en voie
de développement (II) (Victor
Aldea) 25
- Au débat de la C.E.E./O.N.U.
Le commerce entre pays avec
des systèmes économiques et
sociaux différents (Dumitru
Simion) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Цепные идеи для реалистического
решения вопросов, находящихся
в центре внимания международ-
ной общины (Дину Драгомиреску) 1
- Экономико-финансовый меха-
низм: функциональность-эффе-
ктивность. Сочетание заинтересо-
ванности производителя и по-
лучателя в деле поощрения вне-
дрения новой техники (Родика
Балănescу) 12
- Крупные сдвиги в социаль-
ном развитии страны (проф. др.
Георге Томеску) 14
- Обновление и модернизация
производства (Кристия Ионица,
Костика Tudor) 16
- Новые приемы статистического
анализа в территориальном раз-
резе (проф. др. И. Кэпану, преп.
в. шк. др. Д. Порожан, преп. в.
шк. др. П. Вагнер) 19
- Школы ● течения ● экономи-
сты. Предвидение румынских со-
циалистов относительно социа-
льной перспективы страны (ста-
рший лектор др. Тоадер Ионеску) 22
- На повестке дня ЮНКТАД V.
Интенсификация протекциониз-
ма и интересы развивающихся
стран (II) (Виктор Алдя) 25
- В обсуждении Е. К. Э.—О.О.И.
Торговля между странами с раз-
личными социально-экономиче-
скими системами (Думитру Си-
мион) 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii
voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (in-
clusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei
anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional,
elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen
limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de
abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București,
telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1
București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE !

Datorită stabilizatorului încorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea.

Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%.

Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe

**ETIUD – un aparat fotografic
special pentru copiii dv. !
COSTĂ NUMAI 70 DE LEI !**

Deși este un aparat simplu, ETIUD permite realizarea unor fotografii color și alb negru de bună calitate.

Aparatul fotografic ETIUD poate fi cumpărat de la magazinele cu articole foto și jucării sau de la raioanele respective din magazinele universale ale comerțului de stat.

ETIUD oferă copiilor o preocupare interesantă, plăcută și utilă.

AD